

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

61. årgang

6. juli 2018

Indhold

I *Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser*

UDTALELSER

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

EØSU's 533. plenarforsamling, 14.3.2018-15.3.2018

2018/C 237/01	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om en socialt bæredygtig model for højnelse af levestandarden og fremme af vækst, beskæftigelse og borgernes sikkerhed i den digitale tidsalder (sonderende udtalelse på anmodning af det bulgarske formandskab)	1
2018/C 237/02	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om fremtidens arbejde — tilegnelse af den fornødne viden og de rette kompetencer til at opfylde behovene på fremtidens arbejdsmarked (sonderende udtalelse på anmodning af det bulgarske rådsformandskab)	8

III *Forberedende retsakter*

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU's 533. plenarforsamling, 14.3.2018-15.3.2018

2018/C 237/03	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Bekæmpelse af ulovligt indhold på nettet — Større ansvar for onlineplatforme (COM(2017) 555 final)	19
---------------	---	----

2018/C 237/04	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Midtvejsevaluering af Copernicusprogrammet (2014-2020) (COM(2017) 617 <i>final</i>)	26
2018/C 237/05	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg — Et afbalanceret system til håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder som svar på de aktuelle samfundsmæssige udfordringer (COM(2017) 707 <i>final</i>), om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg — Retningslinjer vedrørende Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/48/EF om håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder (COM(2017) 708 <i>final</i>) og om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg — Fastlæggelse af EU's tilgang til standardessentielle patenter (COM(2017) 712 <i>final</i>)	32
2018/C 237/06	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets forordning om forsknings- og uddannelsesprogrammet for Det Europæiske Atomenergifællesskab (2019-2020), som komplementerer Horisont 2020 — rammeprogram for forskning og innovation (COM(2017) 698 <i>final</i> — 2017/312 (NLE))	38
2018/C 237/07	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om opfølgning på handlingsplanen for moms: Mod et fælles europæisk momsområde — Tid til handling (COM(2017) 566 <i>final</i>), om forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EU) nr. 904/2010 for så vidt angår godkendte afgiftspligtige personer (COM(2017) 567 <i>final</i> — 2017/0248 (CNS)), om forslag til Rådets gennemførelsesforordning om ændring af gennemførelsesforordning (EU) nr. 282/2011 hvad angår visse fritagelser for transaktioner inden for Fællesskabet (COM(2017) 568 <i>final</i> — 2017/0249 (NLE)) og om forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 2006/112/EF for så vidt angår harmonisering og forenkling af visse regler i det fælles merværdiafgiftssystem og om indførelse af det endelige system for beskatning af samhandelen mellem medlemsstaterne (COM(2017) 569 <i>final</i> — 2017/0251 (CNS))	40
2018/C 237/08	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Den Europæiske Centralbank, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om fuldførelse af bankunionen (COM(2017) 592 <i>final</i>)	46
2018/C 237/09	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2017/825 for at øge finansieringsrammen for støtteprogrammet for strukturreformer og tilpasse dens overordnede målsætning (COM(2017) 825 <i>final</i> — 2017/0334 (COD)) og om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1303/2013 af 17. december 2013 om fælles bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 1083/2006 for så vidt angår støtte til strukturreformer i medlemsstaterne (COM(2017) 826 <i>final</i> — 2017/0336 (COD))	53
2018/C 237/10	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets afgørelse om retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker (COM(2017) 677 <i>final</i> — 2017/0305 (NLE))	57
2018/C 237/11	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om fælles meddelelse til Europa-Parlamentet og Rådet — En fornyet fremdrift i partnerskabet mellem Afrika og EU (JOIN(2017) 17 <i>final</i>)	66
2018/C 237/12	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om det europæiske borgerinitiativ (COM(2017) 482 <i>final</i> — 2017/0220 (COD))	74

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

UDTALELSER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 533. PLENARFORSAMLING, 14.3.2018-15.3.2018

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om en socialt bæredygtig model for højnelse af levestandarden og fremme af vækst, beskæftigelse og borgernes sikkerhed i den digitale tidsalder

(sonderende udtalelse på anmodning af det bulgarske formandskab)

(2018/C 237/01)

Ordfører: **Giulia BARBUCCI (IT-II)**

Udtalelse på anmodning af det bulgarske rådsformandskab Brev af	5.9.2017
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab
Vedtaget i sektionen	23.2.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	15.3.2018
Plenarforsamling nr.	533
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	187/16/10

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. **Social bæredygtighed** bør indgå på lige fod med økonomisk og miljømæssig bæredygtighed i alle politikker, der iværksættes af EU-institutionerne og nationale og lokale myndigheder. De nylige forslag om EU's **sociale dimension** ⁽¹⁾, hvoraf de første var det af Kommissionen fremlagte oplæg og den europæiske søjle for sociale rettigheder, udgør en unik mulighed for at fremme bæredygtigheden af foranstaltninger, der indføres på EU- og nationalt niveau vedrørende inklusiv vækst, beskæftigelse og sociale politikker. EØSU anbefaler, at de forslag, der indgår i Kommissionens aktuelle arbejdsprogram, herunder pakken om social retfærdighed, initiativet om skattemæssig retfærdighed i den digitale økonomi og reformen af ØMU'en, får fokus på at fremme bæredygtigheden af **den europæiske sociale model**.

⁽¹⁾ EUT C 81 af 2.3.2018, s. 145.

1.2. **Konsekvensanalysen af foranstaltninger**, der indføres på det sociale område, bør hele tiden gøres mere nøjagtig i forhold til foranstaltningernes sociale bæredygtighed og baseres på de allerede eksisterende overvågningssystemer og indikatorer. EØSU anbefaler, at institutionerne gennemfører en evaluering af allerede eksisterende og nye instrumenter (begyndende med den resultattavle, der knytter sig til søjlen) og efterprøver, hvor effektive de er med det sigte mere nøjagtigt at kunne måle virkningerne for borgerne af de foreslåede politikker.

1.3. EØSU noterer sig den bekymring, der kom til udtryk i Europa-Parlamentets beslutning af 19. januar 2017 om den europæiske søjle for sociale rettigheder, vedrørende behovet for at opdatere de eksisterende arbejdsmarkeds-mæssige og sociale standarder. I den forbindelse vil udvalget snarest muligt fremlægge sit bidrag til pakken om social retfærdighed i Kommissionens arbejdsprogram for 2018. EØSU understreger ligeledes behovet for rammebetingelser på arbejdsmarkedet for at støtte nye og mere forskelligartede karriereforløb og forbedre beskæftigelsen og standarderne for arbejdstagere i hele Europa uanset deres kontraktvilkår samt fremme en opadgående konvergens i retning af bedre arbejds- og levevilkår, hvilket også ville bidrage til at udligne regionale forskelle. EØSU er enig i Europa-Parlamentets henstilling om, at Kommissionen og arbejdsmarkedets parter bør arbejde sammen om at fremlægge et forslag til et rammedirektiv om anstændige arbejdsvilkår i alle former for beskæftigelse med en udvidelse af minimumsstandarderne til nye beskæftigelsesformer.

1.4. Efter EØSU's opfattelse er der en klar forbindelse mellem **konkurrenceevne, produktivitet og social bæredygtighed**. Alle aktører må arbejde for at fremme **inklusiv vækst** og parallelt hermed skabe gunstige vilkår for erhvervslivet for hele tiden at skabe flere og bedre jobs. Arbejde er fortsat den væsentligste faktor for skabelse af velfærd og velstand. Imidlertid bør det igen slås fast, at samfund kun bliver mere lige, hvis der skabes mere inklusiv og bæredygtig vækst og beskæftigelse med det mål at sikre, at borgerne har **anstændige arbejdsvilkår og en tilstrækkelig indkomst og pension, og at de kan håndhæve deres rettigheder**. Konkurrenceevne, produktivitet og arbejdstagerrettigheder er principper, der igen bør indgå som selvfølgelige elementer i politikker om regulering af arbejdsmarkedet og sociale rettigheder.

1.5. Udvalget er bevidst om, at demokratiet kan være i fare, hvis borgerne, som stadig i høj grad mærker konsekvenserne af sparepolitikkerne, ikke får del i den velstand, der skabes af vækst, og den produktivitet, der skabes af digitaliseringen.

1.6. Som i tidligere udtalelser opfordrer EØSU til at optrappe anstrengelserne for at **udligne de regionale forskelle** i leve- og arbejdsvilkår i Den Europæiske Union. Opadgående konvergens må ikke blot være et slogan, men en tværgående prioritet, der skal indgå og gennemføres i alle EU's politikker, først og fremmest de finansielle og økonomiske politikker. Ægte integration er ikke mulig, så længe de markante forskelle i EU-borgernes løn og muligheder for effektiv håndhævelse af sociale rettigheder består. **Strukturfondene** spiller her en afgørende rolle, og deres fokus bør mere og mere være på at fjerne de regionale forskelle.

1.7. EØSU ser med stor tilfredshed på initiativer som ungdomsgarantien, opkvalificeringsforløb og strategier for at bekæmpe langtidsløshed og opfordrer EU-institutionerne og de nationale myndigheder til at afsætte tilstrækkelige ressourcer til, at overgangene bliver nemmere og hurtigere, og **til på en hensigtsmæssig måde at garantere indkomstkontinuitet** ⁽²⁾ for især de dårligst stillede grupper. Det anbefaler endvidere at skabe betingelser, der kan **sikre konkurrenceevnen, jobskabelse og gnidningsløse overgange mellem jobs** i form af et system med sociale sikkerhedsnet og andre ledsageforanstaltninger, hvor der tages højde for arbejdstagernes og virksomhedernes behov.

1.8. EØSU opfordrer arbejdsmarkedets parter til at gøre de kollektive forhandlinger inklusive på alle niveauer og til at overveje nye tiltag (bl.a. inden for rammerne af de europæiske arbejdsmarkedsparters næste arbejdsprogrammer), der skal øge kvinders adgang til digitale jobs med det formål at **udrydde kønsbaserede lønforskelle**, urokkeligt værne om **barselsloven** med passende instrumenter og skabe betingelser for **reel lighed mellem mænd og kvinder** på arbejdsmarkedet. Det opfordrer desuden institutionerne på alle niveauer, arbejdsmarkedets parter og det organiserede civilsamfund til at iværksætte koordinerede foranstaltninger for at sikre ligebehandling af mænd og kvinder inden for alle samfundssfærer.

1.9. EØSU mener endvidere, at social bæredygtighed beror på rimelige og reelle muligheder for **livslang læring** helt fra den tidlige barndom, især i betragtning af at store grupper af befolkningen risikerer at blive marginaliseret som følge af **digital udstødelse**. EØSU anbefaler beslutningstagerne at overveje foranstaltninger rettet mod at nedbringe manglen på færdigheder inden for vigtige områder af den digitale økonomi, da disse færdigheder er helt afgørende for at kunne

⁽²⁾ EUT C 170 af 5.6.2014, s. 23.

udmærke sig og for at forbedre den europæiske konkurrenceevne. Det er også vigtigt, at der er undervisningsmuligheder i digitale færdigheder for dem, der som en konsekvens af digitaliseringen er i risiko for at blive udelukket fra at kunne benytte sig af rettigheder og sociale tjenesteydelser, ikke mindst de grundlæggende, og udvalget opfordrer arbejdsmarkedets parter og institutionerne til i samarbejde med det organiserede civilsamfund at iværksætte øjeblikkelige foranstaltninger med dette for øje. Det er en opgave for offentlige myndigheder på alle niveauer at garantere, at der er adgang til ordentlig digital infrastruktur, og at dette fører til øget inklusion for at fjerne eventuelle forskelle mellem områder og miljøer.

2. Social bæredygtighed i den digitale og globale tidsalder

2.1. Formålet med denne sonderende udtalelse er at behandle social bæredygtighed i et **helhedsperspektiv**, der spænder fra, hvordan det defineres til, hvordan det indvirker på de politiske tiltag på det sociale, beskæftigelsesmæssige og økonomiske område.

2.2. **Globaliseringens** virkninger, den tunge arv fra **den økonomiske krise, faldende fødselstal** med den deraf følgende **befolkningsaldring i Europa** og **den svage vækst** i økonomierne i de fleste medlemsstater er faktorer, der i høj grad spiller ind, når vor tids sociale problemer skal kortlægges.

2.3. Talrige sociale og økonomiske indikatorer viser tydeligt, at de politikker, der især på EU- og nationalt niveau er blevet iværksat for at komme ud af krisen, nok har søgt at dæmme op for den ustabilitet, der skyldtes globale faktorer, men samtidig alt for ofte har **forværret ulighederne** og skabt **nye ubalancer**, herunder geografiske, mellem socialklasser, køn og generationer. På alle niveauer er der derfor brug for handling fra myndighedernes side i et samarbejde med arbejdsmarkedets parter og det organiserede civilsamfund med det sigte at fremlægge politikker omfattende foranstaltninger, der kan fjerne disse ubalancer og uligheder, først og fremmest via øget beskæftigelse baseret på vedvarende og mere inklusiv vækst.

2.4. Der er tre sider af bæredygtighed: **miljømæssig, økonomisk og social**. Disse tre elementer er nedfældet i EU-traktaterne og afspejles tillige i tanken om bæredygtig udvikling, der ligger til grund for FN's 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling med 17 mål for bæredygtig udvikling. I sit overblik fra 2017 over de fremskridt, der er gjort henimod realisering af målene for bæredygtig udvikling, anfører Eurostat, at selv om der samlet set har været betydelige fremskridt mod opnåelsen af de miljømæssige mål for bæredygtig udvikling (mål 7 »prisoverkommelig og ren energi«, mål 12 »ansvarligt forbrug og produktion«, mål 15 »livet på land« og mål 11 »bæredygtige byer og lokalsamfund«), **har fremskridtene mod opnåelsen af de mere sociale mål for bæredygtig udvikling kun været moderate** (mål 4 »kvalitetsuddannelse«, mål 5 »ligestilling mellem kønnene«, mål 8 »anstændigt arbejde og økonomisk vækst«, mål 1 »afskaf fattigdom«, mål 2 »udryddelse af sult« og mål 10 »mindre ulighed«).

2.5. Til trods for den generelle enighed om **definitionen af social bæredygtighed** som evnen til at garantere betingelser for en ligelig fordeling af menneskers velfærd (sikkerhed, sundhed, uddannelse, demokrati, deltagelse, retfærdighed) mellem klasser og køn bør det præciseres, at der er tale om et flydende begreb, som afhænger af den kontekst, det bruges i. Social bæredygtighed skal ligesom miljømæssig og økonomisk bæredygtighed indføres og udmøntes med det mål at mindske uligheder.

2.6. Ved udformningen af de senere års makroøkonomiske politikker er social bæredygtighed ofte fejlagtigt blevet opfattet som **antitesen til økonomisk og finansiel bæredygtighed**. Et eksempel herpå er de strukturreformer, som EU-institutionerne står bag, og som er blevet gennemført af de nationale regeringer i kølvandet på den finansielle og senere den økonomiske krise i 2007-2008. Hverken institutionerne eller arbejdsmarkedets parter bør stille konkurrenceevne op mod bæredygtighed. Der er således blevet påvist en tendens til, at eksempelvis de virksomheder, der er længst fremme med hensyn til bæredygtighed, også er mere konkurrenceedygtige på internationalt plan. Desuden bør Den Europæiske Union styre globaliseringen i retning af bæredygtig udvikling, der skaber fordele for både virksomheder og arbejdstagere.

2.7. Hvad angår virksomhedernes rolle er især **SMV'er** vigtige for at opnå bæredygtig og inklusiv vækst, der på en og samme tid er baseret på skabelse af anstændig beskæftigelse og øget konkurrenceevne, hvor der tillige tages hensyn til den sociale bæredygtighed.

2.8. Den **globale 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling** udgør med sine **17 mål** tidsrammen for, hvornår innovation skal være kompatibel med bæredygtig udvikling ved at skabe forbindelser mellem globale og nationale initiativer. Den gør det med al tydelighed klart, at den **aktuelle udviklingsmodel ikke er bæredygtig**, hverken miljømæssigt, økonomisk eller socialt, og går således væk fra tanken om, at bæredygtighed udelukkende er et miljøspørgsmål. Den fremlægger en **integreret vision** for de forskellige aspekter af udvikling. Gennemførelsen af dagsordenen kræver et stærkt engagement fra alle grupper i samfundet: institutioner, det organiserede civilsamfund, forsknings- og universitetsverdenen, og at der er effektive evalueringsforanstaltninger.

2.9. EØSU har ved flere lejligheder gjort opmærksom på, at der skal være en positiv vekselvirkning mellem finansielle og makroøkonomiske politikker på den ene side og sociale rettigheder på den anden side, idet det har gjort opmærksom på, at den mangelfulde overholdelse af disse rettigheder øger forskellene i EU. Især bør spørgsmålet om social bæredygtighed eksplicit knyttes til den igangværende debat om forslagene til **den fremtidige struktur for Den Økonomiske og Monetære Union (ØMU)** og den **flerårige finansielle ramme (FFR)**. Med udgangspunkt i de allerede eksisterende overvågningssystemer og indikatorer bør konsekvensanalyserne af de foranstaltninger, der indføres på det sociale område, hele tiden gøres mere nøjagtige hvad angår foranstaltningernes sociale bæredygtighed.

2.10. EØSU mener, at det også må være en opgave for institutionerne at evaluere allerede eksisterende og nye instrumenter (såsom den resultattavle, der knytter sig til søjlen) og efterprøve, hvor effektive de er, således at man med en vis nøjagtighed kan vurdere, hvilke virkninger de foreslåede politikker om sociale rettigheder har for borgerne.

2.11. For at afhjælpe de regionale forskelle i EU, som i nogle tilfælde er blevet forværret af konsekvenserne af den økonomiske krise, vil det bl.a. være nødvendigt at fremme nye og mere effektive **strategier for ressourceanvendelse** især ved at udnytte de europæiske struktur- og investeringsfonde, som bør prioritere at fremme **bæredygtig vækst og kvalitetsbeskæftigelse**. I sin udtalelse om *Sociale investeringers virkninger for beskæftigelsen og de offentlige budgetter*⁽³⁾ har EØSU allerede opfordret til »et **europæisk konjunktur- og investeringsprogram** i størrelsesordenen 2 % af BNP« og til større fokus på sociale investeringer. Der er behov for at kanalisere nye midler over i denne investeringsplan for at supplere de eksisterende europæiske struktur- og investeringsfonde.

3. Den europæiske sociale model: bæredygtighed og forbedring af leve- og arbejdsvilkår

3.1. EØSU mener, at **den europæiske sociale model** er et helt enestående aktiv for den europæiske identitet, idet den i kraft af de eksisterende velfærdssystemer garanterer alle en høj grad af social beskyttelse og rettigheder som statsborgere. Udvalget mener derfor ikke, at der bør sættes spørgsmålstegn ved dens berettigelse, men at den bør styrkes. Med henblik derpå er det helt afgørende, at EU's politikker får fokus på at **garantere en konstant forbedring af leve- og arbejdsvilkårene** for Europas borgere på alle områder, sådan som det blev fastlagt i traktaterne helt fra det europæiske projekts begyndelse.

3.2. Kommissionens aktuelle arbejdsprogram omfatter initiativer som pakken om social retfærdighed og initiativet om skattemæssig retfærdighed i en digital økonomi, ligesom der er foranstaltninger for at reformere ØMU'en undervejs. EØSU anbefaler, at disse forslag får fokus på at fremme bæredygtigheden af den europæiske sociale model⁽⁴⁾.

3.3. EØSU mener, at det er nødvendigt at finde frem til en **rimelig balance mellem social bæredygtighed og økonomisk bæredygtighed**, når der udarbejdes arbejdsmarkedspolitikker. I de sidste ti år er forskellene og ulighederne i europæernes adgang til velfærdsydelser og muligheder for at komme ud på arbejdsmarkedet vokset, og atypiske former for arbejde har spredt sig hurtigt (hvilket fremgår med al tydelighed af statistikkerne). Dette har øget de europæiske borgers følelse af usikkerhed med hensyn til mulighederne for at forbedre deres generelle levevilkår. Denne følelse er især udbredt blandt de unge og kvinderne og i alle de mest udsatte befolkningsgrupper. På den baggrund finder EØSU det helt væsentligt at fremme **migranternes integration på arbejdsmarkedet**, da deres bidrag til de sociale sikringsordninger i mange tilfælde har afgørende indflydelse på stabiliteten af de sociale sikringsystemer og sociale sikkerhedsnet.

3.4. EØSU noterer sig den bekymring, der kom til udtryk i Europa-Parlamentets beslutning af 19. januar 2017 om den europæiske søjle for sociale rettigheder, vedrørende behovet for at opdatere de eksisterende arbejdsmarkedsmæssige og sociale standarder. I den forbindelse vil udvalget snarest muligt fremlægge sit bidrag til pakken om social retfærdighed i Kommissionens arbejdsprogram for 2018. EØSU understreger ligeledes behovet for rammebetingelser på arbejdsmarkedene for at støtte nye og mere forskelligartede karriereløb og forbedre beskæftigelsen og standarderne for arbejdstagere i hele Europa uanset deres kontraktvilkår samt fremme en opadgående konvergens i retning af bedre arbejds- og levevilkår. Dette ville også bidrage til at udligne regionale forskelle. EØSU er enig i Europa-Parlamentets henstilling om, at Kommissionen og arbejdsmarkedets parter bør arbejde sammen om at fremlægge et forslag til et **rammedirektiv** om anstændige arbejdsvilkår i alle former for beskæftigelse med en udvidelse af minimumstandarderne til nye former for beskæftigelsesforhold.

⁽³⁾ EUT C 226 af 16.7.2014, s. 21.

⁽⁴⁾ EUT C 51 af 17.2.2011, s. 20.

3.5. EØSU har i adskillige udtalelser beskæftiget sig med **digitaliseringen** og dens indvirkning på **organiseringen af arbejde og beskæftigelse** ⁽⁵⁾. Vi bør imidlertid ikke udelukkende se digitaliseringen i sammenhæng med beskæftigelse og arbejdsmarkedet. Den stadig mere udbredte anvendelse af digitale instrumenter har på gennemgribende vis ændret vores dagligdag — vores personlige og sociale relationer og endda, hvordan vi forholder os til politik, frivilligt arbejde og civilsamfundet. EU bør fremme tiltag inden for førskoleundervisning og livslang læring, især vedrørende digitale færdigheder, for at afhjælpe misforholdet mellem udbudte og efterspurgte kompetencer. Uddannelsessystemerne, herunder videregående uddannelse, erhvervsuddannelse og livslang læring, er nødt til at stræbe efter udmærkelse, så der skabes grundlag for lederskab inden for forskning, innovation og konkurrencedygtigheden af europæiske idéer, produkter og tjenester.

3.6. EØSU har i flere udtalelser fremhævet, at det er vigtigt, at der tages særligt hensyn til behovene hos **socialt sårbare, udsatte grupper**. Der skal være garanti for inklusive sociale sikringssystemer, hvor der især er fokus på udsatte personers og deres familiers behov med det sigte at garantere anstændige levevilkår og tilvejebringe og bevare beskyttede arbejdspladser, som er tilpasset den enkeltes behov.

3.7. **Personer med handicap** er i centrum for De Forenede Nationers konvention om rettigheder for personer med handicap og den europæiske handicapstrategi. EØSU henstiller, at der sættes alt ind på at opnå betydelige fremskridt inden for alle otte prioriterede aktionsområder for at nå målene i FN-konventionen om tilgængelighed, deltagelse, ligebehandling, beskæftigelse, uddannelse, social sikring, sundhed og fremme af rettigheder for personer med handicap på internationalt plan. Da digitaliseringen indvirker på alle aspekter af vores dagligdag, opfordrer EØSU til særlig hensyntagen til personer med handicap, som højst sandsynligt vil blive berørt af den digitale omstilling. Den Europæiske Union bør udnytte de mange muligheder, som personer med handicap har for at fremme deres beskæftigelsesegnethed og få adgang til anstændig beskæftigelse, hvilket også ville gøre dem i stand til at bidrage til de sociale sikringssystemer. EØSU anbefaler derfor at skabe forudsætningerne for mere aktiv brug af værktøjerne for livslang læring og omskoling af personer med handicap inden for de nye digitale erhverv.

3.8. EØSU finder det helt afgørende, at social bæredygtighed medtages som et element i EU-politikker, der vedrører de **yngre generationer og fremtidens europæiske sociale model**. De yngre generationers voksende skepsis over for institutionerne (som den ekstremt lave valgdeltagelse er det mest foruroligende tegn på), det organiserede civilsamfund, politiske partier og fagforeninger og den øgede tilslutning til EU-skeptiske bevægelser og den yderste højrefløj kan kun bekæmpes, hvis EU i højere grad beskæftiger sig med fremtidens europæiske sociale model og bæredygtigheden heraf. EØSU opfordrer EU-institutionerne og de nationale regeringer til at iværksætte alle mulige initiativer, der kan øge antallet og kvaliteten af jobs til de unge, fremme de unges mobilitet, garantere udsigterne til anstændig social sikring og fremme livslang uddannelse på alle niveauer. Initiativer som Erasmus+, ungdomsgarantien og alle de øvrige foranstaltninger under ungdomsbekæftigelsesinitiativet skal tilføres tilstrækkelige midler og gennemføres.

3.9. EØSU anser det for helt afgørende at garantere den **sociale bæredygtighed af indkomster**, især for folk i pensionsalderen. Det er af afgørende betydning, at de sociale sikringssystemer ⁽⁶⁾ garanterer anstændige levevilkår og forhindrer, at borgere synker ned i fattigdom. I adskillige udtalelser har EØSU givet udtryk for, at pensionsordningerne skal være baseret på **solidaritet mellem generationerne**. For EØSU er det under hensyntagen til de nationale systemers forskelligartede karakter af afgørende betydning at øge den beskæftigelse, der bidrager til at sikre, at de sociale sikringssystemer tilføres tilstrækkelige ressourcer. Uanset hvilke kontraktformer man arbejder under, herunder de såkaldte nye arbejdsformer knyttet til digitaliseringen, bør man have adgang til og bidrage til de sociale sikringssystemer ⁽⁷⁾.

3.10. I sine seneste initiativer på beskæftigelsesområdet har Kommissionen lagt stor vægt på **overgange**. En af de mest bekymrende tendenser i de senere år har været forlængelsen af den periode, der går, fra de unge afslutter deres studier, til de får deres første job, især det første faste job. Også for de langtidsledige og arbejdstagere tæt på pensionsalderen er situationen blevet forværret. EØSU bifalder initiativer som ungdomsgarantien, opkvalificeringsforløb og fremme af lærepladser som den vigtigste vej til beskæftigelse via den europæiske alliance for lærlingeuddannelse og strategier for at bekæmpe langtidsledighed. EØSU opfordrer derfor de europæiske institutioner og nationale myndigheder til at sikre

⁽⁵⁾ SOC/570 (se side 8 i denne EUT); EUT C 129 af 11.4.2018, s. 7; EUT C 434 af 15.12.2017, s. 36; EUT C 434 af 15.12.2017, s. 30; EUT C 173 af 31.5.2017, s. 45; EUT C 303 af 19.8.2016, s. 54; EUT C 13 af 15.1.2016, s. 161; EUT C 128 af 18.5.2010, s. 74.

⁽⁶⁾ EUT C 13 af 15.1.2016, s. 40.

⁽⁷⁾ EUT C 129 af 11.4.2018, s. 7; EUT C 84 af 17.3.2011, s. 38; EUT C 120 af 16.5.2008, s. 66.

tilstrækkelige ressourcer til at sikre nemmere og hurtigere overgange samt den uddannelse, der er nødvendig for på hensigtsmæssig måde at **garantere indkomstkontinuitet**, især for de dårligst stillede grupper og for dem, som det er svært at omskole og dermed forbedre deres beskæftigelsesegnethed. Udvalget anbefaler endvidere at etablere de rette erhvervsbetingelser for konkurrencedygtighed og skabe muligheder for gnidningsløse overgange mellem jobs ved hjælp af sociale sikkerhedsnet og andre eksterne fleksibilitetsforanstaltninger, hvor der tages højde for arbejdstagernes og virksomhedernes behov.

3.11. Efter EØSU's opfattelse er en af de grundlæggende forudsætninger for social bæredygtighed **fuld ligestilling mellem kønnene**, idet det samtidig erkender, at de uligheder på dette område, som tal fra Eurostat og mange andre indikatorer viser, er uacceptable og ikke blot udgør en krænkelse af traktaternes principper om ligebehandling, men også er en alvorlig hindring for EU's fulde økonomiske udvikling. Det bifalder derfor de nyligt iværksatte initiativer på området, hvoraf det første var Kommissionens pakke af foranstaltninger til støtte for balancen mellem arbejde og privatliv, og opfordrer arbejdsmarkedets parter til at gøre de kollektive forhandlinger inklusive på alle niveauer og til at overveje nye foranstaltninger (bl.a. som led i de europæiske arbejdsmarkedsparters kommende arbejdsprogram) med henblik på at fjerne lønforskellene mellem mænd og kvinder, urokkeligt værne om barselsorloven med passende instrumenter og skabe betingelser for reel ligestilling mellem mænd og kvinder på arbejdsmarkedet. Det opfordrer desuden myndighederne på alle niveauer, arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet til at iværksætte koordinerede foranstaltninger for at garantere **ligebehandling af mænd og kvinder** inden for alle samfundssfærer.

3.12. Mange studier og forskningsprojekter har analyseret de **nye sociale risici**, der er forbundet med globaliseringens og digitaliseringens indvirkning på arbejdsmarkedet. EØSU deler bekymringerne vedrørende den voksende opsplnitning af arbejde, automatisering og digitalisering, men mener samtidig, at disse processer, hvis de styres rigtigt, kan udgøre en mulighed for at skabe bedre arbejdsvilkår, gøre nogle tunge arbejdsopgaver mindre belastende og forenkle særligt komplekse opgaver.

3.13. **Forbrugerbeskyttelse** er også vigtig for den sociale bæredygtighed, da forbrugerens rolle også er i forandring som følge af digitaliseringen. Her bør EU-politikkerne altid være ajourførte med garanti for instrumenter, der effektivt kan løse forbrugerrelaterede problemer, og de bør have særligt fokus på ændringer som følge af digitaliseringen i sektorer som transport, energi og finansielle tjenesteydelser.

3.14. De **nye uligheder** og sociale risici i den digitale tidsalder kan måske også delvis henføres til **digital udstødelse**, dvs. at nogle grupper af borgere måske/måske ikke besidder de digitale færdigheder og grundlæggende digitale kompetencer, der er nødvendige for at få adgang til information og tjenester, hvoraf nogle kan være væsentlige. EØSU mener, at social bæredygtighed også beror på, at der er rimelige og reelle muligheder for livslang læring helt fra den tidlige barndom. Dette er en forudsætning navnlig for handicappede og i de nye digitale erhverv. Disse uddannelsesmuligheder bør tilrettelægges under hensyntagen til, at store grupper af befolkningen (navnlig de ældre, beboere i afsidesliggende områder, mennesker, der lever i fattigdom, migranter, underkvalificerede osv.) potentielt kan blive marginaliseret som en konsekvens af digital udstødelse. I den digitale tidsalder er det vigtigt, at der er garanti for adgang til internettet og kurser i digitale færdigheder for alle, der er i risiko for arbejdsløshed, og at de har muligheder for at benytte sig af deres rettigheder og af sociale tjenesteydelser, især de grundlæggende. Udvalget opfordrer arbejdsmarkedets parter og myndighederne til i samarbejde med det organiserede civilsamfund omgående at indføre foranstaltninger med henblik herpå.

Bruxelles, den 15. marts 2018.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Bilag

Følgende ændringsforslag til punkt 1.3 og 3.4 blev forkastet, men opnåede mindst en fjerdedel af de afgivne stemmer:

Punkt 1.3**Teksten ændres som følger:**

- 1.3. EØSU noterer sig den bekymring, der kom til udtryk i Europa-Parlamentets beslutning af 19. januar 2017 om den europæiske søjle for sociale rettigheder, vedrørende behovet for at opdatere de eksisterende arbejdsmarkeds-mæssige og sociale standarder. I den forbindelse vil udvalget snarest muligt fremlægge sit bidrag til pakken om social retfærdighed i Kommissionens arbejdsprogram for 2018. EØSU understreger ligeledes behovet for rammebetingelser på arbejdsmarkedene for at støtte nye og mere forskelligartede karriereforløb og forbedre beskæftigelsen og standarderne for arbejdstagere i hele Europa uanset deres kontraktvilkår samt fremme en opadgående konvergens i retning af bedre arbejds- og levevilkår. Dette ville også bidrage til at udligne regionale forskelle. EØSU vil vedtage en udtalelse om et forslag til et rammedirektiv om anstændige arbejdsvilkår i Den Europæiske Union.

Begrundelse

Gives mundtligt.

Afstemmingsresultat

For	72
Imod	121
Hverken for eller imod	9

Punkt 3.4**Teksten ændres som følger:**

- 3.4. EØSU noterer sig den bekymring, der kom til udtryk i **Europa-Parlamentets** beslutning af 19. januar 2017 om den europæiske søjle for sociale rettigheder, vedrørende behovet for at opdatere de eksisterende arbejdsmarkeds-mæssige og sociale standarder. I den forbindelse vil udvalget snarest muligt fremlægge sit bidrag til pakken om social retfærdighed i Kommissionens arbejdsprogram for 2018. EØSU understreger ligeledes behovet for rammebetingelser på arbejdsmarkedene for at støtte nye og mere forskelligartede karriereforløb og forbedre beskæftigelsen og standarderne for arbejdstagere i hele Europa uanset deres kontraktvilkår samt fremme en opadgående konvergens i retning af bedre arbejds- og levevilkår. Dette ville også bidrage til at udligne regionale forskelle. EØSU vil vedtage en udtalelse om et forslag til et **rammedirektiv** om anstændige arbejdsvilkår i Den Europæiske Union.

Begrundelse

Gives mundtligt.

Afstemmingsresultat

For	72
Imod	121
Hverken for eller imod	9

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om fremtidens arbejde — tilegnelse af den fornødne viden og de rette kompetencer til at opfylde behovene på fremtidens arbejdsmarked

(sonderende udtalelse på anmodning af det bulgarske rådsformandskab)

(2018/C 237/02)

Ordfører: **Cinzia DEL RIO (IT-II)**

Medordfører: **Milena ANGELOVA (BG-I)**

Anmodning fra det bulgarske rådsformandskab	Brev af 5.9.2017
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab
Vedtaget i sektionen	23.2.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	15.3.2018
Plenarforsamling nr.	533
Resultat af afstemningen	218/0/3
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Den stadigt hurtigere indførelse af nye teknologier, digitalisering og robotteknologi i erhvervssektoren og den offentlige sektor har stor indvirkning på produktionssystemer, arbejdsvilkår og arbejdsmarkedets organisationsmodeller og samfundet generelt.

1.2. Den nye industrielle revolution kan forbedre produktiviteten og livs- og jobkvaliteten, hvis den kombineres korrekt med en fornuftig blanding af politikker for inklusiv og bæredygtig innovationsdrevet vækst. Indvirkningen på jobbene vil være stor: der vil blive skabt nye job, nogle vil blive ændret, og andre vil hurtigt blive erstattet. Grunduddannelse af høj kvalitet samt effektiv efteruddannelse af en høj standard, livslang læring, opkvalificering og omskoling er de nødvendige redskaber til at udnytte fremtidens jobmuligheder og fremme virksomhedernes konkurrenceevne.

1.3. For at kunne reagere og forberede sig på disse hurtige teknologiske og digitale ændringer opfordrer EØSU under hensyntagen til nærhedsprincippet Kommissionen og medlemsstaterne til at udvikle målrettede politikker og træffe håndgribelige foranstaltninger for at forbedre og tilpasse deres uddannelsessystemer i et hensigtsmæssigt omfang, i fællesskab at udarbejde nationale kompetencestrategier og anerkende retten til den fornødne uddannelse for borgere i alle aldersgrupper og arbejdstagere i alle sektorer ved:

- for det første at sikre, at alle EU-borgere har lige adgang til kvalitetsundervisning fra en tidlig alder
- at fastsætte nye fælles uddannelsesbenchmarks for at kunne mindske forskellene mellem EU-landene og styrke samhørigheden
- at omlægge uddannelserne og styrke erhvervsuddannelsessystemerne for at sikre hurtig tilegnelse af de nødvendige kompetencer
- at støtte overenskomstforhandlinger og den sociale dialog i tråd med de nationale ordninger for arbejdsmarkedsrelationer for at kunne forudse og tilpasse færdighederne til den teknologiske og digitale udvikling og skabe muligheder for oplæring på arbejdspladsen
- at fremme forbindelserne mellem uddannelsesinstitutioner og virksomheder
- at iværksætte en kvalifikationsoffensiv for at understøtte den voksende digitalisering af arbejdsmarkedet

- at udvikle nye foranstaltninger — såsom resultatbaserede incitamenter, etablere nye kontrolmekanismer for at evaluere de opnåede resultater, for så vidt angår omfanget af digital og livslang læring, og på EU-niveau at udveksle og udvidede eksempler på bedste nationale praksis, der er blevet indsamlet, vedrørende adgang til og deltagelse i uddannelse, uddannelsesorlov osv. — med henblik på at kunne medtage alle i uddannelsesprogrammer, både arbejdssøgende og arbejdstagere, med særligt fokus på lavtuddannede og voksne arbejdstagere
- at sikre udbuddet af og deltagelsen i uddannelse på en måde, som samtidig forbedrer virksomhedernes resultater og arbejdstagernes personlige og faglige udvikling og udvide garantien, så den også dækker atypiske job ⁽¹⁾. Ideelt set bør det undersøges nærmere, om en sådan individuel ret til uddannelse skal være overførbart, således at den kan overføres mellem arbejdsgivere og mellem lande
- at tage konkrete skridt til at undersøge, om tiltag er nødvendige (og i så fald hvilke) for at fastslå retten til betalt uddannelsesorlov, og at overveje EU-tiltag med henblik på at gøre god praksis for minimumsstandarder, for så vidt angår retten til uddannelsesorlov, til standardpraksis i visse medlemsstater ⁽²⁾
- at udarbejde et ensartet europæisk system til evaluering og validering af ikkeformel og uformel læring
- på EU-plan at investere specifikke og målrettede midler i at støtte overgangen og fastsætte nye resultatbaserede kriterier for tildelingen heraf
- at opmuntre til jobudveksling i virksomheder for at støtte mulighederne for »hjerneudveksling« og skabe platforme, hvor informationer og bedste praksis kan deles.

1.4. Nøglen til en succesfuld fremtid er, at der er komplementaritet mellem kompetencer, ikke kun digitale, men også de grundlæggende, tekniske og bløde kompetencer, hvilket kræver effektive skolesystemer og velforberejede lærere. Men i de »nye beskæftigelsesformer« — karakteriseret ved integrering af materielle produktionsprocesser og digitale teknologier — er det vigtigt at opretholde en menneskecentreret tilgang.

1.5. Sidst, men ikke mindst, opfordrer EØSU Kommissionen og medlemsstaterne til at finde metoder, der sikrer, at sårbare personer, der ikke vil kunne følge med ændringerne og de øgede krav i den nye teknologiske tidsalder, ikke lades i stikken, men støttes.

2. Indledning

2.1. Digitalisering, automatisering og nye økonomiske modeller såsom Industri 4.0, den cirkulære økonomi og deleøkonomien har medført **nye beskæftigelsesformer** karakteriseret ved integrering af materielle produktionsprocesser og digitale teknologier, som gennemføres både off- og online, og som har en væsentlig indflydelse på virksomhedernes produktionsprocesser, arbejdsmarkedets organisationsmodeller, arbejdsvilkår, ansættelseskontrakternes varighed, social sikring og ansættelsesforhold.

2.2. De nye teknologier og digitaliseringen har potentiale til at skabe muligheder for bedre leve- og arbejdsvilkår og en bedre balance mellem de to, forbedre produktiviteten og overordnet set føre til en bedre jobskabelse, hvis de ledsages af en strategi for en retfærdig overgang og en fornuftig blanding af politikker til inklusiv og bæredygtig innovationsdrevet vækst. Nogle af de eksisterende job og aktivitetsområder vil udvikle sig, nogle traditionelle job vil forsvinde, og nye aktiviteter vil blive skabt. Der ses tre fænomener — **jobskabelse, -omlægning og -udskiftning** — i forskellige kombinationer og med forskellig intensitet i alle sektorer ⁽³⁾.

2.3. Det debatteres stadig, hvorvidt disse nye rammer for beskæftigelse vil resultere i **tab af eller stigning i antallet af arbejdspladser**. I henhold til OECD's forudsigelser vil beskæftigelses- og forretningsmodellerne i nogle sektorer (produktion, transport, sundhed, hotel og restauration, finans og uddannelse) ændre sig radikalt. 9 % af jobbene er i fare for at forsvinde, eftersom over 70 % af de dermed forbundne arbejdsopgaver kan automatiseres. Yderligere 25 % af jobbene vil

⁽¹⁾ EUT C 173 af 31.5.2017, s. 45.

⁽²⁾ EUT C 13 af 15.1.2016, s. 161.

⁽³⁾ Som indberettet af Cedefop. Se Cedefop (2017). *People, machines, robots and skills*. Notat.

ændre karakter, da kun halvdelen af de dermed forbundne arbejdsopgaver kan automatiseres⁽⁴⁾. Samtidig har digitaliseringen potentialet til at skabe nye job, ikke kun i industriproduktionssektoren, men også i servicesektoren. Udfaldet vil afhænge af en integreret politisk dagsorden, offentlige beslutninger samt af de politikker, der gennemføres for at tackle udfordringerne som følge af nye produktionsprocesser og virksomhedsmodeller, navnlig med hensyn til at udstyre unge med de nødvendige kompetencer og med hensyn til den nødvendige uddannelse og opkvalificering og omskoling af både arbejdssøgende og den eksisterende arbejdsstyrke. Hvorvidt disse nye processer og digitaliseringen i sidste ende vil øge beskæftigelsen afhænger af, hvor succesfuldt virksomhederne og arbejdstagerne i EU **tilpasser** sig den teknologiske udvikling, hvordan arbejdsmarkedsparterne i fællesskab håndterer indførelsen og anvendelsen af teknologier og ændringer i organisationsstrukturer, hvordan uddannelsen af arbejdstagerne gennemføres, samt i hvilket omfang EU og medlemsstaterne er i stand til at skabe en **favorabel politisk og lovgivningsmæssig ramme** for at sikre både virksomheders og arbejdstageres interesser⁽⁵⁾. Arbejdsmarkedsparternes rolle og ekspertise er afgørende i denne proces, og den sociale dialog samt overenskomstforhandlinger i tråd med national lovgivning og praksis vil spille en vigtig rolle.

2.4. Udfordringerne forbundet med de nye beskæftigelsesformer hænger ikke længere sammen med behovet for »innovation og digitalisering«, men med behovet for at sikre, at alle modtager **passende uddannelse og efteruddannelse** af høj kvalitet, der er tilrettelagt på en sådan måde, at borgerne **omgående** kan tilegne sig ny viden samt nye kompetencer og færdigheder. Spørgsmålet er, hvordan vi kan komplementere robotter og menneskelig intelligens og både bibeholde en **menneskecentreret tilgang** frem for kunstig intelligens (AI) og indføre digitaliseringen i alle økonomiske sektorer, herunder i virksomhedernes værdikæder⁽⁶⁾.

2.5. Inden for rammerne af aktive arbejdsmarkedspolitikker og -lovgivning er et af de vigtigste spørgsmål derfor, hvordan vi kan **omlægge almen uddannelse, erhvervsuddannelse og livslang læring**, således at de på den ene side opfylder arbejdsgivernes og arbejdsmarkedets behov og på den anden side garanterer en større og bedre beskæftigelsesegnethed på et arbejdsmarked i hastig forandring, samt hvordan indholdet af uddannelses- og erhvervsuddannelsesforløb kan tilpasses med henblik på at opkvalificere og omskole blandt andre voksne arbejdstagere. Denne udfordring påvirker arbejdsgivere og arbejdstagere i lige grad og tvinger dem og arbejdsmarkedets institutioner til at bruge mere tid på at **udarbejde prognoser, planlægge, finansiere og udvikle strategier**.

2.6. EØSU opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at løse det alvorlige problem med det stigende antal mennesker, der ikke har den nødvendige uddannelsesmæssige baggrund, og som efterfølgende ikke er i stand til at holde trit med de hurtige ændringer og derved er i risiko for **marginalisering**.

3. Den aktuelle situation

3.1. Spørgsmålet om kompetencer — erhvervet på grunduddannelser og gennem livslang læring — har i den seneste tid været genstand for stor opmærksomhed fra EU-institutioner og internationale organisationer, og det er blevet undersøgt fra forskellige vinkler på en baggrund af et arbejdsunivers i hastig forandring. I denne udtalelse anvendes der kun data fra de **seneste dokumenter**.

3.2. Adskillige af disse dokumenter, som behandles nedenfor, undersøger spørgsmålet om produktivitet og fokuserer på to af de dermed forbundne faktorer: **kompetencer og nye mønstre for tilrettelæggelsen af arbejdet**. Fælles for dem alle er, at en af de største udfordringer, som den fjerde industrielle revolution skaber for arbejdsmarkedet, bliver at **definere**, hvilke **nye færdigheder** arbejdstagerne skal have. Visse forslag og eksempler på værdifuld bedste praksis er blevet diskuteret for nylig. EØSU roser kampagnen »eSkills for Jobs« fra 2015-2016 og manifestet om e-færdigheder, der blev iværksat af **Kommissionen**. Den anbefaler de ti grundlæggende principper, der er fastsat, som værende gode retningslinjer for fremtidige digitale politikker⁽⁷⁾, og gentager konklusionerne i de seneste relevante **udtalelser**⁽⁸⁾. Med den nye dagsorden for færdigheder i Europa⁽⁹⁾ blev der til gengæld iværksat en revision af EU's ramme for nøglekompetencer, og

⁽⁴⁾ OECD (2017). *Future of Work and Skills*. Dokument forelagt på det 2. møde for G20-arbejdsgruppen for beskæftigelse. Februar 2017. Se s. 8.

⁽⁵⁾ Erklæring fra de europæiske arbejdsmarkedsparter om digitalisering, vedtaget på det sociale trepartstopmøde den 16. marts 2016.

⁽⁶⁾ Cedefop påpeger følgende i et af sine notater (se notat 1 ovenfor): »Technological unemployment is a recurring theme, but joblessness in the digital age will depend on human, not artificial, intelligence«.

⁽⁷⁾ De findes i Rigaerklæringen om e-færdigheder fra marts 2015, som blev offentliggjort i forbindelse med lanceringen af kampagnen »eSkills for Jobs« i 2015-2016 og manifestet om e-færdigheder, jf. konklusionerne fra Riga fra juni 2015.

⁽⁸⁾ EUT C 434 af 15.12.2017, s. 36; EUT C 434 af 15.12.2017, s. 30; EUT C 173 af 31.5.2017, s. 45; EUT C 303 af 19.8.2016, s. 54; EUT C 13 af 15.1.2016, s. 161; EUT C 347 af 18.12.2010, s. 1; EUT C 128 af 18.5.2010, s. 74; EUT C 93 af 27.4.2007, s. 38.

⁽⁹⁾ EUT C 173 af 31.5.2017, s. 45.

manifestet om e-færdigheder fra december 2016, herunder revisionen og ajourføringen af digitale kompetencer, er et vigtigt element i denne proces. EØSU påskønner Kommissionens nylige vedtagelse af to vigtige initiativer: Forslag til Rådets henstilling om nøglekompetencer for livslang læring og meddelelsen om handlingsplanen for digital uddannelse⁽¹⁰⁾. Udvalget forventer en hurtig gennemførelse af retningslinjerne deri.

3.3. To nylige rapporter fra **OECD**⁽¹¹⁾ understreger sammenhængen mellem lønforskelle og brugen af computere, med andre ord de teknologiske forandrings positive indvirkning på faglærte arbejderes løn — hvilket imidlertid resulterer i **stigende lønforskelle** i forhold til lavtuddannede arbejdstagere, en lang række eksempler på nye job- og kompetencekrav samt en **stigende efterspørgsel** efter især de specialiserede kompetencer inden for **IKT**, der er nødvendige til programmering, samt grundlæggende og supplerende kompetencer inden for IKT. EØSU påskønner tillige den seneste OECD-rapport »Key issues for digital transformation in the G20« for dens omfattende analyse af de politiske udfordringer og henstillingerne på dette område⁽¹²⁾ og ønsker at understrege vigtigheden af **sunde arbejdsmarkedsrelationer** for at opnå succes med de politikker, der er vedtaget i G20-landene og på EU-plan. Dette er årsagen til, at EØSU også gentager konklusionerne og anbefalingerne i sine seneste **udtalelser og studier**, særligt dem, der fokuserer på digitaliseringens indvirkning på traditionelle virksomheder og industrier⁽¹³⁾, behovet for ændrede arbejdsmarkedsrelationer⁽¹⁴⁾, problemet med arbejdsforhold for atypiske arbejdstagere⁽¹⁵⁾, effekten af »on-demand økonomien«⁽¹⁶⁾, regeringernes rolle i forbindelse med politiske foranstaltninger og vigtigheden af livslang læring for fremtiden⁽¹⁷⁾. OECD arbejder på den **nye beskæftigelsesstrategi**, som skal iværksættes næste år, og hvori et kapitel vil omhandle kompetencer og digitale skel. EØSU udtrykker en vis bekymring over, at den igangværende debat ikke tilfører nogen reel merværdi til de politiske anbefalinger til regeringerne. Men eftersom OECD stadig er i gang med forberedelsesfasen af beskæftigelsesstrategien, vil EØSU følge debatten inden for rammerne af kompetencestrategien, i særdeleshed med henblik på OECD's topmøde om kompetencer i juni, og beder Kommissionen om at undersøge muligheden for nye fælles initiativer.

3.4. **Det Verdensøkonomiske Forum** støtter den fjerde industrielle revolution, men advarer samtidig om den potentielle risiko for, at omkring 5 millioner arbejdspladser i henhold til nogle prognoser kan forsvinde frem mod 2020 i 15 større udviklede økonomier og vækstøkonomier, og at de på nuværende tidspunkt ikke forventes erstattet, og det rejser nogle spørgsmål til diskussion vedrørende **kompetencernes stabilitet, kønsbestemte forskelle i industrien og arbejdsstrategier**⁽¹⁸⁾.

3.5. Ved det **sociale trepartstopmøde i marts 2016** anmodede de europæiske arbejdsmarkedsparter Kommissionen om at støtte den digitale omstilling af økonomierne og arbejdsmarkedene og samarbejde om at udarbejde arbejdsmarkeds- og kompetencepolitikker **for både virksomheder og arbejdstagere**⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁰⁾ COM(2018) 24 og COM(2018) 22.

⁽¹¹⁾ T. Berger og C. Frey (2016), *Structural Transformation in the OECD: Digitalisation, Deindustrialisation and the Future of Work*, OECD's Social, Employment and Migration Working Paper, nr. 193, OECD Publishing, Paris; og OECD (2016), *New Skills for the Digital Economy*, OECD's Digital Economy Paper, nr. 258, OECD Publishing, Paris.

⁽¹²⁾ OECD (2017). *Key issues for digital transformation in the G20*. Rapport udarbejdet til en fælles konference mellem det tyske formandskab for G20 og OECD For listen over anbefalinger, se s. 145-149.

⁽¹³⁾ EUT C 13 af 15.1.2016, s. 161.

⁽¹⁴⁾ EUT C 434 af 15.12.2017, s. 30.

⁽¹⁵⁾ EUT C 303 af 19.8.2016, s. 54.

⁽¹⁶⁾ EØSU (2017). *Impact of digitalization and the on-demand economy on labour markets and the consequences for employment and industrial relations*. Undersøgelse udarbejdet af et forskerhold ved CEPS.

⁽¹⁷⁾ EUT C 173 af 31.5.2017, s. 45.

⁽¹⁸⁾ Det Verdensøkonomiske Forum (2016). *The Future of Jobs. Employment, Skill and Workforce Strategy for the Fourth Industrial Revolution*. Global Challenge Insight Report.

⁽¹⁹⁾ Se fodnote 2 ovenfor.

3.6. EØSU støtter Europa-Parlamentets **beslutning** af 16. februar 2017 med henstillinger til Kommissionen om **civilretlige bestemmelser om robotteknologi** ⁽²⁰⁾, særligt henstillingerne vedrørende **etiske principper** (menneskers sikkerhed og sundhed, frihed, privatliv, integritet, værdighed, selvbestemmelse og ikkeforskelsbehandling og beskyttelse af personoplysninger og gennemsigtighed samt behovet for at ajourføre EU's lovramme med en vejledning i etiske principper i overensstemmelse med kompleksiteten ved robotteknologi) og **henstillingerne vedrørende uddannelse og beskæftigelse** (opfordringen til Kommissionen om at yde betydelig støtte til udvikling af digitale færdigheder i alle aldersgrupper og uanset beskæftigelsesstatus, om behovet for at gøre flere kvinder interesseret i en digital karriere, om at analysere og intensivere overvågningen af de beskæftigelsesmæssige tendenser på mellemlang og lang sigt, samt om at fremhæve betydningen af at forudse ændringer i samfundet — særligt med hensyn til beskæftigelse og fleksible færdigheder samt anerkendelsen af, at robotteknologi og kunstig intelligens har et stort potentiale inden for mange områder).

3.7. I **Cedefops** notat »People, machine, skills and robots« ⁽²¹⁾ anføres det, at det, inden der drages konklusioner om fremtiden, er vigtigt at forstå de forskellige måder, som teknologien ændrer arbejdsmarkedet på: erstatning af job, jobskabelse og jobomlægning. Analysen i hver sektor af voksne arbejdstagere, som har **oplevet teknologiske ændringer** på arbejdspladsen i løbet af 2009-2014 — der på globalt plan repræsenterer 43 % af voksne arbejdstagere — er vigtig for at kunne forstå omfanget af den aktuelle udfordring.

3.8. EØSU minder om to af sine **nylige udtalelser** fra juli 2017 om nye beskæftigelsesformer ⁽²²⁾, navnlig vigtigheden af **social sikring** for personer engageret i nye beskæftigelsesformer såsom crowd-arbejdstagere og vigtigheden af de nye typer af arbejdsmiljøer, relevansen af livslang læring og behovet for fremtidige kompetencer, **arbejdsmarkedsparternes og overenskomstforhandlingernes fundamentale rolle** i overensstemmelse med national lovgivning og praksis og den rolle, civilsamfundet generelt spiller i at begrænse de negative konsekvenser af disse hurtige ændringer og fremme de positive aspekter.

3.9. **Eurofound's** rapport fra september 2017 »Non-standard forms of employment: recent trends and future prospects« ⁽²³⁾ er vigtig for analysen af nye arbejdsmetoder, men også og i særdeleshed for at slå alarm om spørgsmål vedrørende **social sikring, indkomst, arbejdstid** og den uklare status for arbejdstagere, der arbejder under atypiske kontrakter. EØSU er enig i det, som Eurofound har foreslået, og opfordrer beslutningstagerne til at holde øje med disse problemer, sådan som EØSU allerede har anført i ovennævnte dokumenter.

4. Fremtiden er her: a) Foranstaltninger og forslag

4.1. På det nye arbejdsmarked i hastig forandring er det svært at **identificere nye erhverv — og de relevante kompetencer** — på en teoretisk måde. Normalt **foregriber** arbejdsmarkedet **definitionen** af nye erhvervsprofiler i henhold til sine behov, ofte med inddragelse af virksomheder og arbejdsmarkedsparterne. **Overenskomstforhandlinger** på alle niveauer — i overensstemmelse med national lovgivning og praksis — samt **arbejdstageres medbestemmelsesmekanismer** på virksomhedsniveau er relevante redskaber til at tage højde for ændringer i kompetence- og videreuddannelsesbehov samt til at hjælpe med at foregribe disse ændringer og øge innovationen.

4.2. EØSU understreger desuden, at **nye metoder** såsom analyser af big data kan hjælpe til at få **hurtige signaler om ændringer** af arbejdsmarkedets behov. Disse teknikker supplerer traditionelle prognoseredskaber og andre redskaber til foregribelse af efterspurgte færdigheder og kan være medvirkende til at få en bedre forståelse af en hurtig ændring i efterspørgslen efter kompetencer i en kontekst, der kræver hurtig indførelse af nye teknologier.

4.3. Det voksende antal atypiske beskæftigelsesformer i den digitale økonomi skaber behov for regulering i et passende omfang, så der for alle, også atypiske arbejdstagere, bør være garanti for social sikring og lige adgang til videre- og efteruddannelse ⁽²⁴⁾. Det bør undersøges nærmere, om en sådan individuel ret til uddannelse bør være overførbart, således at den kan overføres mellem arbejdsgivere og mellem lande.

⁽²⁰⁾ Europa-Parlamentets beslutning af 16. februar 2017 med henstillinger til Kommissionen om civilretlige bestemmelser om robotteknologi, A8-0005/2017.

⁽²¹⁾ Se fodnote 3 ovenfor.

⁽²²⁾ EUT C 434 af 15.12.2017, s. 36, og EUT C 434 af 15.12.2017, s. 30.

⁽²³⁾ Eurofound (2017). »Non-standard forms of employment: recent trends and future prospects«. Eurofound, Dublin.

⁽²⁴⁾ EUT C 434 af 15.12.2017, s. 30.

4.4. EØSU mener, at det ligeledes er afgørende at øge arbejdstagernes deltagelse i livslang læring og i samarbejde med virksomhederne at fastsætte indholdet af oplæring på arbejdspladsen på en sådan måde, at både arbejdstagerne og virksomhederne drager fordel heraf. Arbejdstagernes lige adgang til arbejdsrelateret læring og løbende erhvervsuddannelse bør sikres ved at investere i forskellige programmer og redskaber. Det potentiale, der tilbydes af online og digitale læringsplatforme, kunne også udnyttes. Arbejdsmarkedets parter bør imidlertid nå til enighed om anvendelsen af sådanne platforme under hensyntagen til arbejdstidsbestemmelserne og arbejdstagernes fritid. Det er vigtigt at anerkende, at livslang læring kan være af formel, ikkeformel eller uformel art. Al læring kan medføre merværdi, hvis de relevante aktører tilrettelægger den hensigtsmæssigt. Valideringen af ikkeformel og uformel læring er vigtig for at fremme og dokumentere en persons kompetencer og færdigheder.

4.5. **Arbejdstagernes inddragelse** i ordninger for korrekt anvendelse af teknologi i virksomheder er af afgørende betydning. Dette vil sikre, at de får de redskaber og den uddannelse, som vil sætte dem i stand til at håndtere teknologien inden for deres arbejdsområde, og at de deltager i innovationsprocessen, hvorved **kendskab** vil ændre deres frygt for forandring til muligheder for personlig og faglig udvikling.

4.6. EØSU understreger vigtigheden af at træffe håndgribelige foranstaltninger for at hjælpe de nationale uddannelses- og erhvervsuddannelsessystemer med at **tilpasse deres programmer** så hurtigt som muligt, så læseplaner og arbejdsbaserede systemer kan stemme bedre overens med arbejdsmarkedets behov, og for at sikre, at uddannelses- og erhvervsuddannelsessystemerne kan nå ud til alle, herunder arbejdstagere, der er i fare for at blive ekskluderet som følge af de nye digitalt drevne beskæftigelsesformer, f.eks. **lavtuddannede arbejdstagere, personer med handicap og befolkningen i landområderne** i områder, hvor bredbåndsdækningen er meget lavere end i storbyområder. Det er derfor af afgørende betydning at **forenkle** de dermed forbundne administrative procedurer i medlemsstater, hvor de er omstændelige. For at kunne opfylde disse målsætninger opfordrer EØSU Kommissionen og medlemsstaterne til inden for rammerne af det europæiske semester at vedtage praktiske foranstaltninger såsom nye kontrolmekanismer på EU-plan med henblik på at indsamle og evaluere data om de resultater, der er opnået på nationalt plan, for så vidt angår omfanget af digital og livslang uddannelse. EØSU opfordrer endvidere til, at der fastsættes nye benchmarks for at skabe nye grundlæggende uddannelsesniveauer og ordninger vedrørende digitale færdigheder på EU-plan og undgå at øge forskellen mellem EU-landene samt til, at man styrker synergiene mellem landene gennem deltagelse i netværk af e-infrastrukturer og fastsætter nye resultatbaserede solide kriterier for tildeling af midler og tilvejebringelse af incitament med henblik på at forbedre **sammenhængen** mellem medlemsstaternes uddannelsessystemer.

4.7. EØSU er således bekymret for fremtiden for **lavtuddannede** og mere generelt **sårbare grupper** i Europa. Udvalget frygter, at tiltaget »Opkvalificeringsforløb« på den nye dagsorden for færdigheder måske ikke er tilstrækkeligt til at håndtere problemet. Som CEDEFOP for nylig har påvist⁽²⁵⁾, er definitionen af denne store gruppe, som udgøres af mange forskellige kategorier af dårligt stillede personer, kompleks og endnu ikke løst tilfredsstillende, og tallene er foruroligende. Eksempelvis var hver fjerde europæer mellem 25 og 64 år (ca. 64 millioner voksne) i 2015 stadig kun lavtuddannet, mens andelen af den voksne befolkning med begrænsede kognitive færdigheder inden for læsning og matematik var henholdsvis 18 % og 20 %. Data fra Cedefop viser, at denne gruppe er mindre tilbøjelig til at deltage i læringsaktiviteter. Set i lyset af at undersøgelsen har vist, at det betaler sig at investere i kompetencer, forventer EØSU, at Kommissionen vil gøre mere for at sikre, at sårbare grupper, såsom **de ældre** vil være i stand til og blive opfordret til at deltage i voksenundervisning for at undgå risikoen for, at de bliver marginaliseret på arbejdsmarkedet. Det er også vigtigt at nå ud til arbejdstagere mellem **55 og 64 år**, eftersom de oftest er mindst tilbøjelige til at deltage i livslang læring. EØSU understreger desuden vigtigheden af at tilpasse maskiner og software til ny teknologi, så de også kan anvendes af **personer med handicap**.

4.8. Der bør også rettes særlig opmærksomhed mod **kønsspecifikke foranstaltninger** for at fjerne digitale skel. Vedvarende kønsforskelle inden for dette undersøgelsesområde kan betyde, at kvinder vil drage mindre fordel af nye jobmuligheder i STEM-relaterede erhverv. Større arbejdsfleksibilitet kan øge kvinders beskæftigelse, men kan også have en negativ indvirkning på deres jobkvalitet⁽²⁶⁾.

⁽²⁵⁾ Cedefop (2017). »Investing in skills pays off: The economic and social cost of low-skilled adults in the EU«.

⁽²⁶⁾ OECD (2017). *Going Digital: The Future of Work for Women*. Politisk oplæg om fremtidens arbejde.

4.9. I denne tid med hurtige og konstante ændringer er det afgørende at tilbyde alle borgere mange forskellige læringsmuligheder, som kan føre til tilegnelse af **valide (brugbare) kompetencer** til (på) arbejdsmarkedet i henhold til den nye verdens digitale dimension og beskytte alle mod risikoen for at blive ekskluderet fra arbejdsmarkedet eller henvist til usikre beskæftigelsesformer. Arbejdstagernes forventninger og arbejdsmarkedernes behov bør afspejles i de tilgængelige uddannelsesordninger, så virksomheder kan vokse, og borgerne finde et job eller trives i deres eksisterende job i overensstemmelse med deres færdigheder, forventninger og kompetencer. **Aktiv medarbejderinddragelse** i ordninger for livslang læring og i videreuddannelse på arbejdspladsen er en absolut forudsætning og betingelse for en virksomheds vækst og konkurrenceevne, for en arbejdstagers beskæftigelsesegnethed og for sikringen af job af høj kvalitet.

4.10. EØSU understreger også vigtigheden af at øge udbuddet af og deltagelsen i **livslang læring** med henblik på at forbedre virksomhedernes resultater og arbejdstagernes personlige og faglige udvikling. Der bør vedtages praktiske foranstaltninger med henblik på at sikre udbuddet af og deltagelsen i livslang læring for alle⁽²⁷⁾ — alt efter identificerede behov — hvilket bør tilvejebringes på baggrund af en passende deling af omkostninger og forvaltningsopgaver mellem regeringer, arbejdsgivere og arbejdstagere og i samarbejde med offentlige og private institutioner samt arbejdsmarkedets parter. EØSU gør her opmærksom på, at der bør tages konkrete skridt til at undersøge, om tiltag er nødvendige (og i så fald hvilke) for at fastslå retten til betalt uddannelsesorlov, og at man bør overveje EU-tiltag med henblik på at gøre god praksis for minimumsstandarder, for så vidt angår retten til uddannelsesorlov, til standardpraksis i visse medlemsstater⁽²⁸⁾. EØSU understreger behovet for en **kvalificeringsoffensiv** for at understøtte den voksende digitalisering af arbejdsmarkedene, skabe incitamentter til investeringer på både virksomhedsplan og i den offentlige sektor, fremme offentlige og private **investeringer i erhvervsuddannelser**.

4.11. EØSU understreger desuden behovet for at garantere **lige adgang til digitale tjenester** for alle, især ældre og personer med handicap, så de nye teknologiske mål ikke er en hindring, men en reel og stor mulighed for alle uden diskrimination og barrierer. EØSU opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at finde værktøjer for at garantere en tilstrækkelig støtte til alle i dette »nye samfund« og samtidig sikre, at den offentlige sektor har de nødvendige ressourcer til at opfylde disse behov. Navnlig personer, som risikerer at miste deres job som følge af automatisering, bør modtage efteruddannelse, der giver dem mulighed for at blive omskølet.

4.12. EØSU opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til med inddragelse af arbejdsmarkedsparterne og andre civilsamfundsorganisationer at udarbejde ordninger med henblik på fri adgang til efteruddannelse, vouchere til efteruddannelse og deling af omkostningerne for dem, der ikke er i stand til at afholde disse. Hvis arbejdstagere har behov for en supplerende uddannelse, er det vigtigt at opnå en **balance mellem arbejdstiden og læringstiden**, som er acceptabel for både arbejdstageren og arbejdsgiveren. I denne forbindelse gentager EØSU vigtigheden af at se på og dele erfaringer med organiseringen af efteruddannelse i de forskellige medlemsstater, herunder eksempelvis de mange forskellige praksisser, der har til formål at skabe livslang læring på arbejdspladsen, og praksis vedrørende **uddannelsesorlov** — hvoraf nogle bliver betalt — som bør fremmes og støttes i hele EU.

4.13. Kvaliteten af investeringerne i **inkludiv vækst** og skabelsen af **job af høj kvalitet** er af afgørende betydning. EØSU understreger derfor behovet for at stille **passende ressourcer** til rådighed, som kan ledsage overgangen mod teknologiske ændringer og digitalisering ved at imødegå de presserende behov for at erhverve relevante færdigheder og kompetencer ikke bare på arbejdspladsen, men også gennem udviklingen af effektive uddannelsessystemer for at sikre løbende kompetencetilpasning. EØSU finder det yderst vigtigt at fastsætte **særlige finansieringsposter**, der er målrettet mod denne overgang, og at evaluere nye resultatbaserede kriterier for tildelingen af tilskud.

4.14. EØSU anmoder ligeledes Kommissionen og medlemsstaterne om at anvende **strukturfondene bedst muligt** og især Den Europæiske Socialfond — hvis prioriteter om investering i menneskelig kapital skal bekræftes og garanteres — som et hjælpemiddel i forbindelse med tilpasningen af kompetencer. Kommissionen og medlemsstaterne bør sammen med civilsamfundets aktører udvikle en ramme for fælles kriterier for at opnå gensidig forståelse for de nye behov for kompetencer og mål under hensyntagen til på den ene side forskellene i EU og mobiliteten af både fysiske personer og arbejdsindhold, og på den anden side kravet til ensartede niveauer for omskoling og opkvalificering for at skabe større sammenhæng mellem EU-landene.

⁽²⁷⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet — »Effektivitet og lige muligheder for alle i de europæiske uddannelsessystemer«, COM(2006) 481 final.

⁽²⁸⁾ EUT C 13 af 15.1.2016, s. 161.

4.15. Behørigt ajourførte værktøjer, såsom den **europæiske referenceramme for kvalifikationer** og gennemførelsen af **direktivet om erhvervmæssige kvalifikationer**, er nyttige af hensyn til gennemsigtigheden af de opnåede kvalifikationer.

4.16. Digitale kompetencer er helt klart meget vigtige i den fjerde industrielle revolution. I denne forbindelse bør **grundlæggende færdigheder** (især matematik, fysik, kemi og biologi), som der også undervises i på tekniske skoler og erhvervsskoler, samt avancerede sprogfærdigheder tildes en ny anerkendt værdi. Uden dem er det ikke muligt at tage det næste skridt i retning af de yderst specialiserede teknologiske færdigheder og IT-kompetencer, der er nødvendige for at arbejde i multikulturelle miljøer, hvor digitalisering og robotteknologi er nøglebegreberne for faglighed.

4.17. **Grundlæggende viden** er af afgørende betydning, idet den fremmer kritisk tænkning, som er nødvendig for udvælgelse af informationskilder og forståelse af nye teknologier. Der bør lægges mere vægt på både **tekniske og specialiserede kompetencer** og på **bløde kompetencer**. Der er behov for førstnævnte i produktionsprocessen, men sidstnævnte kan hjælpe arbejdstagere med at håndtere komplekse og omskiftelige omstændigheder. En succesfuld fremtid sikres derfor ved **komplementaritet af kompetencer**. Navnlige med hensyn til bløde færdigheder er det desuden nødvendigt at **uddanne lærere og uddannelsesudbydere** samt hjælpe **familier** med at blive bevidste om disse færdigheders betydning.

4.18. EØSU støtter en tilgang med **stort fokus på bløde færdigheder** — såsom løsning af komplekse problemer, kritisk tænkning, teamwork, forståelse, nyskabende og tilpassende tænkning, tværkulturelle kompetencer, virtuelt samarbejde, kognitiv fleksibilitet osv. — idet de er centrale elementer af menneskelig udvikling og kan hjælpe arbejdstagerne til at være i stand til at tænke selvstændigt, inden de bliver bedt om at blive digitalt kompetente. EØSU foreslår, at der rettes særlig opmærksomhed mod udviklingen af disse færdigheder i forbindelse med revisionen af den **europæiske ramme for nøglekompetencer**.

4.19. Der bør stilles specifikke **oplysninger** om arbejdsverdenen og **orientering** om uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder til rådighed for unge i **skolerne** for at vejlede dem om deres fremtidige udvikling og karriereforløb, men **vejledning gennem hele livet** vil også være vigtig i fremtiden. **Valget af erhverv** er en meget vigtig beslutning. Vejledning af de unge i denne periode ved at vise dem det store udbud af uddannelses- og erhvervsforløb sætter dem i stand til at træffe informerede valg.

4.20. Afhængig af deres tilknytning til området på den ene side og deres formål på den anden side tilbyder **skoler, universiteter og uddannelsesinstitutioner** en blanding af ny viden og nye læringsmetoder. EØSU finder det vigtigt at **forbinde** deres rolle og aktiviteter med de centrale og lokale myndigheders og institutioners rolle samt med arbejdsuniverset. Denne proces bør fremmes og understøttes med anerkendelse af civilsamfundsorganisationernes og den sociale dialog centrale rolle, som skal udvikles på lokalt og territorielt plan.

4.21. EØSU anmoder Kommissionen om at arbejde videre med udarbejdelsen af et ajourført »**register over god praksis**«, der vil kunne bane vej for en debat i hele EU med henblik på at fastlægge retningslinjer og standarder baseret på bedste praksis inden for erhvervsuddannelser.

4.22. Kompetencer, der opnås gennem **ikkeformel og uformel læring**, får stadig større betydning. I sin udtalelse fra 2015 ⁽²⁹⁾ understregede EØSU behovet for at tage de nødvendige skridt til, at de nationale kvalifikationssystemer kan sikre **valideringen heraf** (i overensstemmelse med Rådets henstilling 2012/C 398/01 ⁽³⁰⁾), og for at fremhæve det organiserede civilsamfunds afgørende rolle i denne proces. Passende validering (bestående af identificering, dokumentation, vurdering og certificering) vil vise læringens merværdi for arbejdsmarkedet og tjene til at øge den enkeltes faglige bevidsthed, dvs. kendskabet til egne kompetencer. Det er derfor af afgørende betydning at opmuntre **arbejdsformidlingerne** og »private/offentlige agenturer« til at være meget mere aktive på dette område. Valideringen bør være tilgængelig og prismæssigt overkommelig for at være til gavn for både arbejdstagere og arbejdsgivere.

4.23. EØSU peger på de ti prioriteter for **den nye dagsorden for færdigheder i Europa**: initiativet om opkvalificeringsforløb, at gøre erhvervsuddannelserne til det første valg, rammen for nøglekompetencer, koalitionen for digitale kompetencer og job, den europæiske referenceramme for kvalifikationer, redskaber til kompetenceprofiler for tredjelandsborgere, Europass-rammen, indsamlingen af data for at imødegå risikoen for hjerneflugt, planen for samarbejde mellem sektorer vedrørende kompetencer og endelig anbefalingen om at spore kandidater er alle brugbare redskaber til at understøtte borgerne med de rette kompetencer.

⁽²⁹⁾ EUT C 13 af 15.1.2016, s. 49.

⁽³⁰⁾ Rådets henstilling af 20. december 2012 om validering af ikke-formel og uformel læring.

4.24. For at sikre en retfærdig overgang og velfungerende aktive arbejdsmarkedspolitikker er der behov for en lige så kompetent **arbejdsformidling**, der ikke bare er i stand til at håndtere efterspørgslen efter og udbuddet af job, men også kan tilbyde **vejledning og rådgivning** til arbejdssøgende. EØSU opfordrer medlemsstaterne til at investere flere ressourcer i at fremme såvel effektiviteten som kapaciteten af arbejdsformidlingerne og deres personale samt i at udarbejde redskaber til at støtte dem, som endnu ikke er kommet ind på arbejdsmarkedet. På denne måde vil arbejdstagere kunne tilbydes muligheden for at komme i kontakt med iværksættere, der forstår at sætte pris på deres værdi og kompetencer, i et sundt og positivt kredsløb af faglig udvikling og erhvervsmæssig konkurrence.

4.25. Hvad angår beskæftigelsesmuligheder, er det meget vigtigt for EU at tage fat på problemet vedrørende **hjerneflugt**, dvs. visse medlemsstaters tab af højtuddannet arbejdskraft. Ideelt set bør mobiliteten i Europa fremme en **hjerneudveksling** mellem landene, dvs. føre til en berigelse til gavn for alle medlemsstater. Virkeligheden er dog en anden. Visse EU-lande — primært vest- og nordeuropæiske lande — er meget mere attraktive for mobile arbejdstagere fra de mere sårbare og struktursvage lande — primært øst- og sydeuropæiske lande — grundet det større udbud af job og deres mulighed for at tilbyde højere lønninger. Det er primært Industri 4.0, fra produktion til tjenesteydelser og forskning, men også andre områder såsom lægemiddel- og forskningssektorerne, som pr. definition er årsagen til en stor del af denne »masseflugt«. Dette fører til en betydelig udvandring af personer, kompetencer og talent fra afsenderlandene, hvilket resulterer i et fald i konkurrenceevnen samt et tab af deres investeringer i uddannelse og af nationale skatteindtægter⁽³¹⁾. I visse tilfælde er højtuddannede mobile personer ikke i stand til at finde job, der matcher deres kvalifikationer på modtagerlandets arbejdsmarked, og ender derfor i stillinger, som de er overkvalificerede til. Dette kan undgås, hvis Europa fremmer **jobudveksling mellem virksomheder fra forskellige medlemsstater**. Generelt set er det nødvendigt med en styrket indsats på EU-plan for at fremme **konvergens mod inklusiv økonomisk innovationsdrevet og jobskabende vækst** og mere **social samhørighed**.

4.26. Et andet vigtigt punkt, der bør fokuseres på, er arbejderstageres **sundhed og sikkerhed**. Det forventes, at teknologiske innovationer erstatter tungt og farligt arbejde og dermed forbedrer arbejdskvaliteten, men der kan opstå nye sygdomme, især for isolerede (tele)arbejdere. Social dialog på europæisk, nationalt og industrielt niveau er det nyttige redskab til at undersøge, hvorvidt og i hvilket omfang arbejdstageres sundhed og privatliv kræver **yderligere beskyttelse** i en tid med allestedsnærværende digital mobilkommunikation, og hvilke foranstaltninger der er nødvendige i den henseende. Følgelig er det nødvendigt at klarlægge metoderne til forebyggelse heraf, f.eks. den såkaldte »**ret til at koble fra**«, der for nylig er blevet anerkendt i Frankrig og indført i nogle aftaler på sektor- og virksomhedsniveau i visse EU-lande, men som endnu ikke er evalueret på EU-plan. Denne ret må vurderes mere indgående på EU-niveau under hensyntagen til overholdelsen af arbejdstidsbestemmelserne og i overensstemmelse med den nye tilgang til balance mellem arbejdsliv og privatliv.

4.27. Tingenes internet (IoT), privatlivets fred og big data er andre problematikker af stor relevans, når det handler om at blive fortrolig med digitaliseret uddannelse, e-læringsredskaber og udfordringerne forbundet med databeskyttelse i den henseende. Der bør i den forbindelse også fokuseres på **forbrugerorganisationernes** rolle, fordi de konkret kan bidrage til udarbejdelsen af nye redskaber til at imødegå de store udfordringer, der er forbundet med at sikre privatlivets fred i forbindelse med køb og anvendelse af online undervisningstjenester⁽³²⁾.

5. Fremtiden er her: b) Eksempler på bedste praksis for omskoling og opkvalificering af arbejdstagere

5.1. Anerkendt bedste praksis omfatter åbne uddannelsesressourcer (dvs. digitalt undervisningsmateriale, der stilles til rådighed med licenser, hvilket gør det muligt at genbruge, ændre og distribuere dem) og masselæringskurser online (MOOC, dvs. åbne netværkskurser, der er udviklet til fjernundervisning). De er relativt nyudviklede, men ikke nye, og det er vigtigt at øge udbredelsen af rådgivning og informationer om dem. Anvendelsen af åbne uddannelsesressourcer og MOOC kan være et vigtigt redskab til at **åbne for adgangen til uddannelse** på en ressourceeffektiv måde, som gør det muligt for borgerne at balancere arbejds- og familiemæssige forpligtelser.

⁽³¹⁾ Schellinger, A. (2017). *Brain Drain — Brain Gain: European Labour Markets in Times of Crisis*. Et projekt udarbejdet af Friedrich-Ebert-Stiftung 2015–2017, s. 88.

⁽³²⁾ EUT C 81 af 2.3 2018, s. 102.

5.2. EØSU mener, at en **europæisk ramme for e-kompetencer** er et nyttigt redskab på EU-plan. Det fastsætter en referenceramme for 40 kompetencer, der anvendes på arbejdspladser med informations- og kommunikationsteknologi, og anvender et fælles sprogbrug for kompetencer, færdigheder, viden og færdighedsniveauer, der kan forstås i hele Europa, herunder krav til IKT-fagfolks samt erhvervs og organisationers færdigheder og viden på fem færdighedsniveauer. Rammen er udviklet til at opfylde behovene hos enkeltpersoner, virksomheder og andre organisationer i den offentlige og private sektor, navnlig uddannelsesinstitutioner og virksomheder.

5.3. Hvad angår **erhvervsuddannelse på arbejdspladsen**, skal vekselluddannelsessystemerne i lande som Østrig, Tyskland, Danmark og Nederlandene ses som bedste praksis grundet arbejdsmarkedsparternes inddragelse i den løbende tilpasning af erhvervsuddannelsessystemerne til det nye digitalt drevne arbejdsunivers⁽³³⁾.

5.4. EØSU mener, at den spanske Fundación Estatal para la Formación en el Empleo (FUNDAE), de franske Organismes paritaires collecteurs agréés (OPCA) og de italienske Fondi Interprofessionali per la Formazione Continua er eksempler på bedste praksis, hvad angår **finansiering af efteruddannelseskurser på arbejdspladsen**, og at de bidrager væsentligt til opkvalificeringen af arbejdstagernes digitale kompetencer.

5.5. Ligeledes kan **individuelle erhvervsuddannelsesordninger** også være nyttige. I **Frankrig** har man f.eks. et individuelt uddannelsesregnskab (CPF), individuel uddannelsesorlov (CIF), orlov til vurdering af kompetencer (CBC) og orlov til validering af opnået erfaring (CVAE).

5.6. I **Italien** findes der to former for uddannelsesorlov. Den første er beregnet til færdiggørelse af skole-, universitets- og/eller erhvervsuddannelsesaktiviteter, som ikke ligger inden for arbejdsgiverens område. Den anden er både for personer i og uden arbejde og har til formål at garantere arbejdstagernes **ret til livslang læring**. Måden, hvorpå arbejdstagerne udpeges, perioden, som de må bruge på det, og den indkomst, de må modtage, er fastsat på baggrund af **overenskomstforhandlinger**. I Italien findes der desuden også en **uddannelsesvoucher** (*voucher formativo*), der er en form for individuel fond til uddannelsesaktiviteter til styrkelse af borgernes beskæftigelsesegnet ved hjælp af faglige og innovative uddannelseskurser.

5.7. **Tyskland** er et af de lande, hvor arbejdsstyrken udgør en af de største andele af befolkningen, og hvor arbejdsløsheden er lavest. I henhold til en undersøgelse fra OECD er beskæftigelsesprocenten ikke påvirket af den høje grad af automatisering, eftersom arbejdstagerne uddannes i at anvende robotter og hjælpes over i **andre job**, hvis deres job erstattes af robotter. Inden for visse områder er der dog mindre efterspørgsel efter beskæftigelse, og personer, der kommer ind på arbejdsmarkedet, har måske ikke den nødvendige uddannelse i digitale kompetencer til at kunne finde et arbejde. De tyske arbejdsmarkedsparter besluttede at tage **udfordringen med innovationen** op og indledte forhandlinger om, hvordan denne udfordring på arbejdsmarkedet skal håndteres.

5.8. I **Frankrig** blev der sidste år vedtaget en lov om **retten til at koble fra**, og i Italien er der en åben debat om spørgsmålet, som også er anerkendt i nogle overenskomster.

5.9. EØSU mener, at unge helt fra skoleundervisningens start ikke blot skal uddannes efter arbejdsmarkedets behov, men også i et **fuldt ud aktivt medborgerskab**⁽³⁴⁾. Endelig er et andet eksempel på bedste praksis det **grundlæggende programmeringskursus**, der er tilbydes i mange grundskoler i Estland.

5.10. I Kommissionens nye publikation fra 2017 om »Business cooperating with vocational education and training providers for quality skills and attractive future«⁽³⁵⁾ omtales der mange interessante eksempler på bedste praksis, der er gennemført i adskillige medlemsstater, og som med de nødvendige tilpasninger med fordel kan genbruges andre steder:

— det østrigske AQUA-projekt for at matche arbejdsløses kompetencer med arbejdsgiveres behov, særligt SMV'ers

— Coop Food School i Danmark for at løse problemet med den stigende mangel på arbejdstagere i fødevarerindustrien

⁽³³⁾ EUT C 13 af 15.1.2016, s. 57, EUT C 143 af 22.5.2012, s. 94.

⁽³⁴⁾ Se EØSU's udtalelse om *En ny EU-strategi for uddannelse*, punkt 1.2 (EUT C 81 af 2.3.2018, s. 167).

⁽³⁵⁾ Kommissionen (2017). »Business cooperating with vocational education and training providers for quality skills and attractive future«. Luxembourg, Den Europæiske Unions Publikationskontor.

- det britiske »Tech Partnership« for at fremme udbuddet af arbejdstagere i den digitale sektor
- de tyske vekseluddannelsesprogrammer for at afhjælpe manglen på kvalificeret arbejdskraft nedefra og op
- de italienske højere tekniske institutter for at sikre en stabil tilførsel af kompetencer på lokalt plan i strategiske sektorer
- Techwise Twente i Nederlandene, der er målrettet erhvervsuddannelsesinstitutioner med henblik på at sikre, at de kompetencer, der undervises i, også er dem, som sektoren for højteknologiske materialer har brug for
- det serbiske og tyske uddannelsessamarbejde for at forbedre udbuddet af arbejdstagere i nogle sektorer, der lider under manglende kompetencer
- det litauiske og lettiske projekt »Educate for Business«, hvorigennem læseplanerne på erhvervsuddannelserne er blevet ajourført for at tilpasse dem til arbejdsmarkedet
- det finske Valkeakoski Campus, som takket være en tæt dialog med lokale virksomheder giver studerende på erhvervsuddannelser mulighed for at tilegne sig de rette digitale kompetencer inden for automatisering og robotteknologi
- projektet »Step Ahead« i Slovakiet, Tjekkiet og Det Forenede Kongerige, som er rettet mod undervisere på erhvervsuddannelser for at sikre, at de kompetencer, der undervises i, også er dem, som arbejdsmarkedet har brug for
- den spanske arbejdsfond for bygge- og anlægssektoren for at opkvalificere kompetencerne hos arbejdstagere i bygge- og anlægssektoren og udarbejde aktuelle læseplaner for grunduddannelse og endelig
- det globale initiativ »Nestlé YOUth«, der udvikler muligheder for vekseluddannelse og udarbejder læseplaner i samarbejde med erhvervsskoler.

Alle disse initiativer er fokuseret på et eller flere aspekter, såsom at matche udbud og efterspørgsel, læring på arbejdspladsen, digitale kompetencer og iværksætterevner, mobilitet og social inklusion.

Bruxelles, den 15. marts 2018.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

III

(Forberedende retsakter)

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 533. PLENARFORSAMLING, 14.3.2018-15.3.2018

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Bekæmpelse af ulovligt indhold på nettet — Større ansvar for onlineplatforme*(COM(2017) 555 final)**(2018/C 237/03)*Ordfører: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 17.11.2017
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug
Vedtaget i sektionen	9.3.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	14.3.2018
Plenarforsamling nr.	533
Resultat af afstemningen	180/4/5
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Ulovligt indhold på nettet er et komplekst og horisontalt problem, som det er nødvendigt at angribe fra flere vinkler, både med hensyn til at vurdere dets konsekvenser og dets harmonisering i medlemsstaternes lovgivning.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) understreger vigtigheden af at etablere en passende og afbalanceret lovgivningsramme for platforme i det indre marked, som kan bidrage til at skabe et klima præget af tillid både for virksomhederne og for forbrugerne generelt, så alle trygt kan bruge platformene. Med hensyn til regulering og selvregulering bør der indføres fleksible og bæredygtige politiske tilgange, som tager direkte fat på udfordringerne. Det gælder navnlig procedurer i forbindelse med afsløring, efterforskning, anmeldelse og fjernelse af ulovligt indhold på platforme.

1.2. EØSU mener, at vedtagelse af kriterier og foranstaltninger skal ske i overensstemmelse med de betragtninger, udvalget har fremsat i tidligere udtalelser. Udgangspunktet bør være, at det, der er ulovligt offline, også er ulovligt online. EØSU understreger vigtigheden af teknologineutralitet og sammenhæng mellem regler, der finder anvendelse online og offline i tilsvarende situationer, i det omfang det er nødvendigt og muligt.

1.3. Det er afgørende at skabe bedst mulig balance mellem de planlagte begrænsninger af ulovligt indhold og sikringen af de grundlæggende rettigheder. Det gælder også med hensyn til onlineplatformenes størrelse og aktiviteter.

EØSU opfordrer Kommissionen til at træffe passende foranstaltninger mod den stigende forekomst af voldelige og/eller diskriminerende budskaber på platformene og understreger betydningen af at beskytte sårbare personer og børn og bekæmpe enhver form for racisme, sexism, tilskyndelse til terror og chikane, også på det digitale område.

1.4. Navnlige bør der ses på effektiviteten af de foranstaltninger, der skal iværksættes for så vidt angår de onlineplatforme, hvis hjemsted er uden for EU's territorium.

Endvidere bør Kommissionen så vidt muligt på ny gennemgå og kortlægge, hvilket indhold der er ulovligt, så bestemmelserne også omfatter materiale, der ikke udtrykkeligt er nævnt i meddelelsen.

Under alle omstændigheder bør der arbejdes på, at de vejledende principper for procedurerne i forbindelse med påvisning, efterforskning, anmeldelse og fjernelse finder anvendelse i følgende tilfælde:

- a) for at beskytte rettigheder nedfældet i internationale konventioner, såsom dem, der har til formål at beskytte:
 - børn mod digitalt indhold, der kan stride mod bestemmelser i konventionen om barnets rettigheder
 - personer med handicap mod digitalt indhold, der kan stride mod bestemmelser i konventionen om rettigheder for personer med handicap
- b) for at sikre, at der ikke forekommer kønsdiskriminering i digitalt indhold, især for så vidt angår princippet om lige adgang for mænd og kvinder til goder og tjenester, og for at værne om kønsligestilling og den menneskelige værdighed i reklamer
- c) for at garantere og sikre, at digitalt indhold er i overensstemmelse med den digitale dagsorden med det mål at styrke forbrugernes sikkerhed og rettigheder i det digitale samfund.

Meddelelsen bør henvise til den betydning, ulovligt indhold kan have for det indre marked, så der kan træffes de nødvendige forebyggende foranstaltninger til sikring af, at det indre marked kan fortsætte med at fungere i overensstemmelse med de principper, der ligger til grund for det.

1.5. EØSU betragter generelt Kommissionens offentliggørelse af denne meddelelse, som indeholder en fornuftig tilgang til at bekæmpe ulovligt indhold på onlineplatforme, som yderst positiv. Man bør derfor overveje muligheden af at revidere indholdet af direktivet om elektronisk handel, direktivet om urimelig handelspraksis og direktivet om vildledende og sammenlignende reklame, med udgangspunkt bl.a. i standarder, som gælder fremover, og som er teknologineutrale og af vital betydning for udviklingen af europæiske platforme for ikke at skabe usikkerhed hos de økonomiske aktører eller begrænse adgangen til digitale tjenester.

2. Baggrund

2.1. Onlineplatforme er leverandører af tjenesteydelser i informationssamfundet, der fungerer som mellemlid i et bestemt digitalt økosystem. De omfatter en bred vifte af aktører, som deltager i en lang række økonomiske aktiviteter, herunder e-handel, medier, søgemaskiner, deleøkonomien, almennyttige aktiviteter, distribution af kulturelt indhold og sociale netværk. Det er vanskeligt at formulere en klar og præcis definition af disse platforme, da de konstant udvikler sig og ændrer karakter. I det indre marked spiller de i øjeblikket en vigtig rolle, som vil vokse endnu mere i fremtiden.

2.2. Kommissionen tog allerede hul på temaet om onlineplatforme i forbindelse med det digitale indre marked⁽¹⁾ og erkendte, at den største udfordring, EU i dag står over for, når det gælder sikring af sin fremtidige konkurrenceevne i global sammenhæng, er effektivt at fremme innovation inden for dette område og samtidig sikre en passende beskyttelse af forbrugernes og andre brugeres interesser. Kommissionen havde derfor til hensigt at revidere direktiverne om telekommunikation, e-databeskyttelse og elektronisk kommunikation for så vidt angår »over the top«-onlinekommunikationstjenester.

⁽¹⁾ COM(2016) 288 final af 25. maj 2016 — Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Onlineplatforme og det digitale indre marked — Muligheder og udfordringer for Europa.

2.3. I sin udtalelse om denne meddelelse understregede EØSU⁽²⁾, at mange onlineplatforme spiller en vigtig rolle i deleøkonomien, og udvalget gentog sine tidligere konklusioner vedrørende denne, navnlig med hensyn til beskyttelse af forbrugere, arbejdstagere og selvstændige. Udvalget understregede også nødvendigheden af at imødegå faren for fragmentering af lovgivningen og fandt det derfor nødvendigt at anlægge en sammenhængende tilgang på EU-plan.

2.4. Nu giver Kommissionen sig så i denne meddelelse i kast med »bekæmpelse af ulovligt indhold på nettet« og forsøger at ansvarliggøre onlineplatformene ved at opstille en række kriterier og retningslinjer med det formål at få onlineplatformene til at intensivere indsatsen mod ulovligt indhold på nettet i samarbejde med de nationale myndigheder, medlemsstaterne og andre berørte parter.

2.4.1. Formålet er at intensivere gennemførelsen af god praksis for at forebygge, påvise, fjerne og hindre adgang til ulovligt indhold, så der sikres:

- a) en effektiv fjernelse af ulovligt indhold
- b) øget gennemsigtighed og beskyttelse af de grundlæggende rettigheder på internettet
- c) en afklaring af, hvilket ansvar platformene har, når de træffer effektive foranstaltninger for at påvise, fjerne eller hindre adgangen til ulovligt indhold (de såkaldte »barmhjertige samaritaner«-tiltag).

2.4.2. EU's retlige ramme består af både bindende og ikkebindende regler, navnlig direktivet om elektronisk handel⁽³⁾, som harmoniserer de betingelser, hvorunder onlineplatformene kan drage fordel af fritagelsen for ansvar for ulovligt indhold, som de lagrer i det digitale indre marked.

2.4.3. For indeværende findes der ikke en harmoniseret og sammenhængende tilgang til fjernelse af ulovligt indhold i EU, eftersom hvad der er ulovligt, er bestemt ved specifik lovgivning på EU-plan samt ved national lovgivning. Under alle omstændigheder ville en mere samordnet tilgang gøre bekæmpelsen af ulovligt indhold mere effektiv og gavne udviklingen af det digitale marked.

2.4.4. Meddelelsen undersøger, hvilke kriterier der skal fastsættes med hensyn til, hvilken fremgangsmåde onlineplatforme, kompetente myndigheder og brugere bør følge for at påvise ulovligt indhold hurtigt og effektivt. Ifølge meddelelsen bør onlineplatformene derfor systematisk styrke deres samarbejde med de kompetente myndigheder i medlemsstaterne, og medlemsstaterne bør sikre, at domstolene er i stand til effektivt at reagere på ulovligt indhold på nettet, samt styrke det grænseoverskridende samarbejde.

2.4.4.1. For at fjernelse af ulovligt indhold på nettet kan ske hurtigere og mere pålideligt, bør der indføres mekanismer, der sætter *pålidelige indberettere* i stand til at handle. Disse er specialiserede enheder med særlig ekspertise i at identificere ulovligt indhold og særlige strukturer til at påvise og identificere et sådant indhold online. Kommissionen vil yderligere undersøge muligheden for at nå til enighed om fælles EU-kriterier for pålidelige indberettere.

2.4.4.2. Hvad angår indberetninger fra brugere bør onlineplatforme etablere en lettilgængelig og brugervenlig mekanisme, der gør det muligt for deres brugere at indberette indhold på platformene, der anses for ulovligt.

2.4.4.3. Med hensyn til sikring af et højt kvalitetsniveau for indberetningerne, mener Kommissionen, at der bør etableres effektive mekanismer til at lette indberetninger, der er tilstrækkeligt præcise og velbegrundede.

2.4.5. Der ses nærmere på relevansen af at fastlægge proaktive foranstaltninger hos onlineplatformene med hensyn til ansvarsfritagelse og anvendelse af teknologi til påvisning og identifikation af ulovligt indhold.

2.4.6. Fjernelse af ulovligt indhold er et andet aspekt, som belyses i meddelelsen, idet det anbefales, at der oprettes robuste beskyttelsesforanstaltninger, som begrænser risikoen for fjernelse af lovligt indhold. Kommissionen opfordrer til at overholde kravet om »straks« at fjerne indhold og underrette de retshåndhævende myndigheder om de ulovlige aktiviteter samt at fremme gennemsigtigheden, når det gælder platformenes indholdspolitik og »indberetnings- og fjernesprocedurer«.

⁽²⁾ EUT C 75 af 10.3.2017, s. 119.

⁽³⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/31/EF af 8. juni 2000 om elektronisk handel (EFT L 178 af 17.7.2000, s. 1).

2.4.7. Hvad angår beskyttelsesmekanismer mod uretmæssig fjernelse og mod misbrug af systemet kommer Kommissionen ind på spørgsmålet om anfægtelse af en afgørelse og foranstaltninger til forebyggelse af indberetninger og anfægtelser, der afgives i ond tro.

2.4.8. Spørgsmålet om at hindre, at ulovligt indhold vises igen, behandles ved at undersøge muligheden for at indføre foranstaltninger mod brugere, der gentagne gange offentliggør ulovligt indhold af samme art, med henblik på at bringe udbredelsen af et sådant ulovligt indhold til ophør. Kommissionen opfordrer til yderligere brug og udvikling af automatiserede teknologier til at hindre, at ulovligt onlinemateriale vises igen, f.eks. med automatisk filtrering af genupload.

2.4.9. Kort sagt udstikker meddelelsen retningslinjer, men ændrer ikke den gældende retlige ramme og indeholder ikke retligt bindende regler. Den har først og fremmest til formål at vejlede onlineplatforme i, hvordan de kan leve op til deres ansvar, hvad angår bekæmpelse af ulovligt indhold, som de lagrer. Den tager også sigte på at integrere gode proceduremæssige praksisser på tværs af forskellige former for ulovligt indhold og på at fremme et tættere samarbejde mellem platforme og de kompetente myndigheder.

3. Generelle bemærkninger

3.1. EØSU tager denne meddelelse til efterretning og opfordrer Kommissionen til at udarbejde programmer og iværksætte effektive foranstaltninger, som sikrer en stabil og sammenhængende lovgivningsmæssig ramme for en effektiv fjernelse af ulovligt indhold. Udvalget mener endvidere, at meddelelsen er hensigtsmæssig i betragtning af den indvirkning, onlineplatformene har på dagligdagen, de risici, der er forbundet med deres udbredte anvendelse, og deres indflydelse på det indre marked, der har til formål at undgå fragmentering mellem nationale lovgivninger og fjerne tekniske, juridiske og skattemæssige hindringer, så virksomheder, borgere og forbrugere fuldt ud kan drage fordel af de digitale værktøjer og tjenester.

EØSU understreger behovet for onlineplatforme til bekæmpelse af ulovligt indhold og illoyal handelspraksis (f.eks. videresalg af underholdningsarrangementer til ublu priser) ved hjælp af lovgivningsmæssige foranstaltninger suppleret af effektive selvregulerende foranstaltninger (f.eks. gennem helt klare betingelser for anvendelse og passende mekanismer til at udpege personer, der gentager lovovertrædelser, eller ved at udpege specialiserede indholdsansvarlige og spore ulovligt indhold) eller ved at indføre kombinerede foranstaltninger;

3.2. EØSU mener, at tilfælde af ulovligt indhold bør gennemgås og kategoriseres, så de ikke er begrænset til dem, der er omtalt i meddelelsen (tilskyndelse til terror, fremmedfjendske ytringer, der offentligt ansporer til had og vold, materiale med seksuelt misbrug af børn). Uden at etablere nogen udtømmende liste, men med henblik på at opstille kriterier for kategorisering kunne andre tilfælde medtages, f.eks. klart ondsindet ærekrænkelse, distribution af materiale, som krænker den menneskelige værdighed, og sexistisk indhold, der opfordrer til kønsbestemt vold.

Derfor bør der arbejdes på, at de vejledende principper for procedurerne i forbindelse med påvisning, efterforskning, anmeldelse og fjernelse finder anvendelse i følgende tilfælde:

a) for at beskytte rettigheder nedfældet i internationale konventioner, såsom dem, der har til formål at beskytte:

- børn mod digitalt indhold, der kan stride mod bestemmelser i konventionen om barnets rettigheder
- personer med handicap mod digitalt indhold, der kan stride mod bestemmelser i konventionen om rettigheder for personer med handicap

b) for at sikre, at der ikke forekommer kønsdiskriminering i digitalt indhold, især for så vidt angår princippet om lige adgang for mænd og kvinder til goder og tjenester, og for at værne om kønsligestilling og den menneskelige værdighed i reklamer

c) for at garantere og sikre, at digitalt indhold er i overensstemmelse med den digitale dagsorden med det mål at styrke forbrugernes sikkerhed og rettigheder i det digitale samfund.

3.3. EØSU går ind for styrkede foranstaltninger til bekæmpelse af ulovligt digitalt indhold, især med henblik på beskyttelse af mindreårige og fjernelse af indhold med hadefuldt tale eller tilskyndelse til terror. Udvalget opfordrer til, at der tages hensyn til behovet for at forebygge chikane og vold mod sårbare personer.

3.4. Ikke desto mindre varierer begrebet ulovligt onlineindhold fra et retligt synspunkt fra den ene medlemsstat til den anden, og forstås forskelligt fra et etisk synspunkt fra den ene person til den anden. Der kan således anføres eksempler, som er mindre oplagte end ovennævnte, hvor spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om ulovligt indhold, vil afhænge af fortolkningen og løsningen af konflikter mellem grundlæggende rettigheder, herunder ytringsfriheden, og andre anerkendte rettigheder. Der bør sikres en balance mellem disse rettigheder med henblik på at undgå sådanne konflikter. Ikke desto mindre bør det understreges, at det er vigtigt at skride ind over for udbredelsen af falske nyheder, hvorfor EØSU mener, at onlineplatforme bør udstyre brugerne med redskaber til at anmelde falske nyheder på en sådan måde, at andre brugere kan få oplysninger om, at rigtigheden af indholdet er blevet anfægtet. Hertil kommer, at onlineplatforme kunne indgå partnerskaber med pålidelige indberettere, dvs. certificerede websteder for faktatjek, med henblik på at øge brugernes tillid til ægtheden af onlineindholdet.

3.5. Til ansælgiggørelse anbefaler udvalget at systematisere tilfælde af ulovligt indhold for så vidt muligt at bidrage til en fælles forståelse heraf i medlemsstaterne, hvilket vil gøre det lettere for dem at prioritere og afgrænse sådanne tilfælde. Udvalget foreslår bl.a. følgende inddeling:

- national sikkerhed (terrorisme, korruption, narkotikahandel, våbenhandel, skatteunddragelse og hvidvaskning af penge)
- beskyttelse af mindreårige (pornografi, vold osv.)
- menneskehandel, prostitution og kønsbaseret vold, herunder sexistiske reklamer
- beskyttelse af den menneskelige værdighed (tilskyndelse til had eller diskrimination baseret på race, køn, ideologi eller seksuel orientering)
- økonomisk sikkerhed (svig og svindel, piratvirksomhed og forfalskning osv.)
- informationssikkerhed (kriminelt hacking, dataindsamling med kommercielt sigte, konkurrenceundvigelse, desinformation osv.)
- beskyttelse af privatlivets fred (elektronisk chikane, lækage og udnyttelse af personlige oplysninger, aflytning af personlige kommunikationer, opspionage af geolokalisering af personer osv.)
- beskyttelse af omdømme (ærekrænkelse, ulovlig sammenlignende reklame osv.)
- intellektuel ejendomsret.

3.5.1. Udvalget anser det endvidere for nødvendigt at foretage en begrebsmæssig indkredsning af »ulovligt indhold« og »farligt indhold« for at undgå tendentiøse fortolkninger af disse begreber.

3.6. Der bør rettes særlig opmærksomhed mod følgevirkningerne af en koncentration af visse onlineplatformes økonomiske magt og mod udvikling, behandling og distribution af rent informativt indhold, som kun tilsyneladende er lovligt, dvs. indhold, som forsøger at skjule ulovlige og farlige forhold. På samme måde bør der sættes fokus på ethvert forhold, der har at gøre med massedata og de fordele, som onlineplatforme opnår ved at udnytte disse data.

3.7. Endvidere er det i lyset af det foreliggende problems globale karakter vigtigt at henvise til muligheden for at analysere og overveje effektive samarbejds- og gensidighedsinitiativer på området under hensyntagen til principper som information, udvalg, gradvis overgang, sikkerhed, dataintegritet, adgang og gennemførelse.

4. Særlige bemærkninger

4.1. Hvad angår den overordnede sammenhæng er tiden nu inde til at overveje en revision af direktivet om e-handel, vedtaget i 2000, direktivet om urimelig praksis, vedtaget i 2005, og direktivet om reklame, vedtaget i 2006. Man bør især overveje aspekterne ved de nye økonomiske modeller og andre situationer, hvor der ikke eksisterer noget konventionelt kommercielt forhold. Under alle omstændigheder bør der foretages en harmoniseret styrkelse af ansvarsordningen for onlineindhold i hele EU, og huller i overholdelsen bør fjernes. Alt dette er med henblik på at styrke retssikkerheden og øge tilliden hos virksomhederne og forbrugerne.

4.1.1. Under alle omstændigheder bør der indføres foranstaltninger mod websteder, som indeholder overtrædelser af direktivernes bestemmelser, herunder muligheden for at blokere adgangen til websider ved hjælp af gennemskuelige procedurer, som giver tilstrækkelige garantier for, at begrænsningen er nødvendig og forholdsmæssig, og at brugerne informeres om årsagen til begrænsningen. Disse garantier omfatter også muligheden for domstolsprøvelse.

4.1.2. Hvad angår påvisning af og underretning om ulovligt indhold fastslår meddelelsen, at der bør tages hensyn til, at nationale domstole og myndigheder kan iværksætte forebyggende foranstaltninger og andre tiltag for at fjerne eller blokere adgangen til ulovligt indhold. Disse foranstaltninger bør ledsages af foranstaltninger, som er udformet på linje med, hvad EØSU har formuleret om foranstaltningerne som led i forordningen om samarbejde mellem forbrugermyndigheder ⁽⁴⁾.

4.2. Det er også nødvendigt at etablere mekanismer til identificering af de ansvarlige samt svarmekanismer, som muliggør tilbagekaldelse af forudgående tilladelse eller tilladelse på stedet. Endvidere vil det være nødvendigt at fastlægge de foranstaltninger, der skal træffes i de enkelte tilfælde under hensyntagen til baggrunden og de tilgængelige oplysninger.

4.3. De aspekter, der vedrører godkendelse af indhold i forbindelse med tidligere indberetninger, kunne også gøres mere specifikke. Der kunne for eksempel udarbejdes lister over onlineplatforme med ulovligt indhold og over officielt anerkendte onlineplatforme, der er i færd med at udvikle bedste praksis. Dette ville bidrage til at sikre et bedre omdømme og øge tilliden til internettet.

Innovation befordrer investering i forskning, udvikling og opkvalificering af arbejdstagere og er af afgørende betydning for nye ideer og nyskabelser. Der bør gøres brug af teknologisk innovation i procedurerne til påvisning, identificering, fjernelse og forebyggelse af ulovligt indhold, f.eks. databehandling og kunstig intelligens, teknologier til automatisk påvisning og filtrering, men i sidste ende bør det sikres, at den enkeltes individuelle beslutninger og handlinger sker på en måde, der garanterer de grundlæggende rettigheder og demokratiske værdier.

EØSU mener som sagt, at der bør findes en balance mellem sikring af de grundlæggende rettigheder og begrænsning af ulovligt indhold, og understreger, at anvendelsen af automatiserede filtreringsteknologier lægger en uforholdsmæssig stor begrænsning på mellemlidende ret til at drive deres virksomhed, på slutbrugeres ret til ytringsfrihed og på retten til beskyttelse af personoplysninger. Standardløsninger såsom automatisk filtrering af genupload bør ikke bør påtvinges branchen uden at tage hensyn til SMV'erne i IT-sektoren. Den nuværende bedste praksis for anvendelsen af automatiserede filtreringsteknologier viser, at det er nødvendigt systematisk at anvende princippet om, at der skal være »en mand bag rattet«. Dette er et system, hvor kontekstbestemte endelige afgørelser i et mindre antal problematiske sager, altid træffes af mennesker for at mindske risikoen for at krænke den grundlæggende ret til ytringsfrihed. Det bør gøres klart, at kunstig intelligens ikke må erstatte beslutninger truffet af mennesker på basis af etiske vurderinger.

4.4. Hvad angår indberetningerne foreslår udvalget at iværksætte akkrediteringsprocedurer for pålidelige indberettere, og med hensyn til at »sikre, at indberetningerne er af god kvalitet«, bør der tages hensyn til det hensigtsmæssige i at offentliggøre indberetningerne.

4.5. Meddelelsen fremlægger ikke noget klart forslag om proaktive, forebyggende eller genuddannelsesbaserede foranstaltninger, som muliggør iværksættelse af en række politiske initiativer på området. En sådan præcision er afgørende for en effektiv og integreret bekæmpelse af ulovligt digitalt indhold.

4.6. Der bør indføres bestemmelser for tilfælde, hvor beslutninger skal revideres, med henblik på at indhold, som er fejlagtigt fjernet eller indberettet i ond tro, kan genoprettes, herunder især gennem udenretslige tvistbilæggelsesordninger under anvendelse af en adfærdskodeks, der fastsætter sanktioner i tilfælde af manglende overholdelse.

EØSU opfordrer til, at der etableres effektive systemer til klageprocedurer og tvistbilæggelse, som gør det enklere for SMV'er og forbrugere at udøve deres rettigheder.

⁽⁴⁾ EUT C 34 af 2.2.2017, s. 100.

4.7. Hvad angår fjernelse af ulovligt indhold bør effektiviteten af forslagene øges ved at indføre et klart afskrækkende element som f.eks. offentliggørelse af de foranstaltninger, der er vedtaget af retssikkerhedshensyn, da dette også ville styrke gennemsigtighedsstandarderne, som er en forudsætning for en optimal og effektiv gennemførelse af et lovgivningsforslag.

Der bør sikres et højt beskyttelsesniveau mellem platformene, forbrugerne og andre økonomiske aktører. Det er vigtigt at fremme systemets gennemsigtighed og fremme samarbejde mellem de enkelte platforme og mellem platformene og myndighederne for at gøre fremskridt i bekæmpelsen af ulovligt indhold.

4.8. Endelig bør konkrete forslag rettet mod børn udvides til at dække sårbare grupper i den voksne befolkning og tilpasses efter graden af sårbarhed.

Bruxelles, den 14. marts 2018.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

**Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget —
Midtvejsevaluering af Copernicusprogrammet (2014-2020)**

(COM(2017) 617 final)

(2018/C 237/04)

Ordfører: **Mindaugas MACIULEVIČIUS**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 18.1.2018
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug
Vedtaget i sektionen	9.3.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	14.3.2018
Plenarforsamling nr.	533
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	178/0/2

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) bifalder de resultater, der hidtil er opnået med Copernicusprogrammet, som Kommissionen aflægger rapport om. Meget præcise satellitter er allerede operationelle og sender dagligt jordovervågningsdata af høj kvalitet.

1.2. EØSU understreger, at når man vurderer resultaterne af Copernicusprogrammet, bør der ud over det økonomiske aspekt også tages hensyn til det sociale og miljømæssige aspekt. EU har forpligtet sig til at forfølge bæredygtige udviklingsmål og indtager med sit klare og meget ambitiøse engagement i COP21 en førende stilling i bekæmpelsen af klimaændringer. Copernicusprogrammet er det vigtigste, når det gælder opstilling af klare parametre og værktøjer til måling af præstationer og resultater, ikke kun på EU-plan, men globalt.

1.3. Copernicus er et centralt element, når det gælder klimaændringer, fødevarerikkerhed, folkesundhed, katastrofehåndtering, menneskehandel, søfartssikkerhed m.m. EU indtager en førende position med hensyn til at overvåge og levere præcise data om klimaændringer, udledning af forskellige gasser, landbrugs- og skovområdernes tilstand og den maritime situation. Uden disse oplysninger ville det være umuligt for forskersamfundet at forstå problemerne og foreslå metoder til effektiv håndtering af klimaændringer, bæredygtig fødevarerproduktion osv.

1.4. Blandt EU-borgerne er der ingen reel følelse af ejerskab eller stolthed i forhold til Copernicusprogrammet. EU-borgerne er ikke bevidste om Copernicus og dets fordele og kender ofte ikke til eksistensen af europæiske rumprogrammer generelt. Programmet og dets aktiviteter bør være mere synligt for massemedierne og åbent over for civilsamfundet og aktive borgere. EØSU anser der for helt afgørende, at civilsamfundet deltager i fastlæggelsen af rumstrategier og -programmer.

1.5. Et eventuelt Copernicusforum bør være åbent for repræsentanter for virksomheder, forbrugere og civilsamlingsorganisationer. Det er nødvendigt at »åbne klubben« for offentligheden og etablere et egentligt **europæisk rumfællesskab**. EØSU erklærer sig interesseret i og parat til at spille en aktiv rolle, både direkte og gennem de nationale organisationer, der er repræsenteret i udvalget, og som udgør et stort potentiale til at udfylde de huller, der påvises i EØSU-projektet *Space and Society*.

1.6. En vurdering af Copernicusprogrammets effektivitet bør ikke udelukkende tage udgangspunkt i økonomiske resultater. Programmets største værdi skal findes i dets miljømæssige og sociale aspekter. Det er et uundværligt værktøj, når det gælder bekæmpelse af klimaforandringer, en bæredygtig brødfødning af verdens befolkning, redning af liv til søs osv. Det er en tjeneste, der ikke kan købes fra tredjeparter på grund af nationale sikkerhedsspørgsmål og den aktuelle mangel på lignende kvalitetstjenester fra andre kilder. Det er vores svar på disse globale udfordringer og viser vores vilje til at tage dem op som et modent globalt samfund.

1.7. Det er særdeles vigtigt at inddrage SMV'er, mikrovirksomheder, nystartede virksomheder og uafhængige forskere, hvis der skal gøres effektiv brug af Copernicusdata. Fra denne sektor kommer der nye ideer og nye anvendelsesområder. Det er nødvendigt at fremme udviklingen af forskellige initiativer og udvikle de værktøjer for slutbrugerne, som tilfører en merværdi. Horisont 2020 har spillet og bør fortsat spille en vigtig rolle. Adgang til finansiering via Den Europæiske Investeringsbank (EIB) og Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer (EFSI) er af allerstørste betydning.

1.8. EØSU efterlyser en mere ambitiøs indsats for at opnå større konsekvens og sammenhæng i Copernicusprogrammet og for at sikre, at de forskellige generaldirektorater på EU-plan samt de nationale og regionale myndigheder øger deres kendskab til programmet og gør større brug af dets værktøjer i forbindelse med leveringen af offentlige tjenesteydelser. Copernicusdata bør gælde som uafhængig og national standard på EU-plan. Eurostat bør inddrages mere i måling af fremskridt på dette område og af de fordele, som Copernicus giver.

1.9. Små lokale agenturer i de enkelte medlemsstater kunne være en god løsning til udbredelse af oplysninger og anvendelse af Copernicus som et værktøj hos de nationale myndigheder. Oprettelse af lokale brugergrupper omfattende lokalt baserede SMV'er, mikrovirksomheder, nystartede virksomheder, uafhængige forskere, regionale regeringer, civilsamfundsrepræsentanter, uddannelsesinstitutioner, uafhængige og offentlige rådgivningstjenester samt samfundsgrupper, der arbejder direkte med Copernicus, herunder landbrugere og miljøorganisationer, kunne bidrage til øget anvendelse af Copernicusdata, forbedre programmets resultater og sikre, at det er bedre tilpasset de særlige forhold, der gør sig gældende i de enkelte lande.

1.10. Uddannelse i Copernicus er af største betydning. EØSU bifalder skræddersyede kandidatprogrammer, der støtter europæiske universitetsstuderende, der er i gang med et kandidatstudium i Copernicus. EØSU opfordrer til et målrettet, mere ambitiøst program, som omfatter al relevant teknisk støtte til oprettelse af særlige Copernicusafdelinger på alle relevante europæiske universiteter, erhvervsskoler og inden for rådgivningstjenester. Den potentielle anvendelse af Copernicus bør indføres som et separat emne inden for alle berørte studieområder, herunder agronomi og forstvidenskab, ingeniørvidenskab og miljø- og havstudier. Der bør tages hensyn til uddannelsesbehovene hos allerede aktive fagfolk, herunder slutbrugere. Uafhængige og offentlige rådgivningstjenester på nationalt niveau kunne i den forbindelse udbyde særlige programmer.

1.11. Den forestående idriftsættelse af data- og informationsadgangstjenester (DIAS) under Copernicus vil snart sikre hurtig og nem dataadgang. Hermed vil man løse en række problemer, som er opstået i forbindelse med den tid, der er nødvendig for at downloade Copernicusdata. EØSU opfordrer endvidere til, at man fremskynder harmoniseringen og den fulde adgang til in situ-data, som er underlagt national lovgivning. Standardisering og interoperabilitet er forudsætninger for, at Copernicusprogrammet kan fungere optimalt.

1.12. Med henblik på en bæredygtig og socialt nyttig økonomi satser EU på uddannelse af kvalificerede ingeniører og teknikere, skabelse af nye job og nye faglige færdigheder forbundet med udviklingen af anvendelsesmulighederne.

1.13. EØSU håber, at europæiske løfteraketter vil blive prioriteret højt i lyset af disses vigtige resultater og kvaliteten heraf. Vellykkede opsendelser, præcis gennemførelse af programmer og overholdelse af frister samt fleksibel anvendelse af den nye Ariane 6 og Vega C bør bidrage til, at europæisk ekspertise belønnes med langfristede kontrakter. EØSU går ikke ind for protektionistiske politikker, men mener samtidig, at EU's industri skal beskyttes mod illoyal praksis gennem princippet om gensidighed.

1.14. Der bør navnlig lægges vægt på at udbrede mulighederne for landbrug, skovbrug og fiskeri gennem bevidstgørelses- og oplysningskampagner, der er målrettet mod aktører inden for sektoren. Energibesparelser og besparelser på gødningsstoffer og pesticider kan føre til betydelig forøget og forbedret landbrugsproduktion og beskyttelse af vandressourcerne. Programmet for global miljø- og sikkerhedsovervågning (GMES) i Afrika, som allerede har vist fremragende resultater, bør efter EØSU's opfattelse styrkes og udvides til andre udviklingsområder.

1.15. EØSU bifalder den forvaltningsmodel, der er vedtaget for Copernicusprogrammet, især oprettelsen af et forum, som bør være åbent for repræsentanter for virksomheder, forskere og civilsamfundet. Den næste Copernicusforordning bør bekræfte den nuværende model med en opdeling af ansvar, hvor der skelnes mellem det tekniske ansvar for rumkomponenten, som ligger hos Den Europæiske Rumorganisation (ESA), og ansvaret for tjenesterne, som ligger hos de »betroede enheder«.

1.16. Parallelt med forbedret adgang og datakvalitet er det nødvendigt at intensivere indsatsen for at sikre fuld bredbåndsdækning i hele Europa, især i landdistrikter og fjerntliggende områder, som ofte overses af private operatører. En effektiv gennemførelse af strategien for det »digitale indre marked« er nødvendig for at få mest muligt ud af de muligheder, som Copernicusprogrammet tilbyder. EØSU støtter fuldt ud Kommissionens initiativ og opfordrer Parlamentet og Rådet til at fremskynde forhandlingerne med henblik på endelig godkendelse af de foranstaltninger, der stadig er under drøftelse.

1.17. Beskyttelse af data fra stadig hyppigere angreb er, sammen med de risici, som rumaffald udgør for ruminfrastrukturen, et prioritetsområde. EØSU anbefaler at styrke sikkerhedsforanstaltningerne og fremskynde programmer, hvis mål er at fjerne rumaffald og satellitter, der ikke længere er i drift ⁽¹⁾. Kommissionen bør styrke sin indsats for at nå frem til en omfattende international aftale.

1.18. EØSU anbefaler øget inddragelse af finanssystemet og af investorer i rumaktiviteter, hvilket kunne involvere den brede offentlighed gennem udstedelse af særlige »rumobligationer«. Der bør rettes særlig opmærksomhed mod finansiering af små og mellemstore virksomheder og nystartede virksomheder med henblik på at oprette nye tjenester og finde innovative anvendelsesmuligheder. De nylige aftaler om modvirkning af global opvarmning åbner muligheden for nye økonomiske aktiviteter forbundet med overvågning af emissioner.

1.19. EØSU anbefaler også, at den finansielle støtte til Copernicusprogrammet fortsætter og eventuelt styrkes, hvilket ikke kun skaber vækst og udvikling, men også sikrer europæisk autonomi og uafhængighed i forvaltningen af EU's territorium og dets egen sikkerhed og fremmer innovation, forskning og bæredygtig udvikling.

2. Kommissionens meddelelse

2.1. Rumkomponenten i programmet for perioden april 2014-april 2017 svarer stort set til prognoserne bortset fra en forsinkelse på ca. 10 måneder i forbindelse med opsendelsen af Sentinel 2 B på grund af problemer, der opstod med den russiske Rockot-løfteraket. For at reducere forsinkelsen til et minimum blev Sentinel 2 B sendt i kredsløb af Vega-løfteraketen, som er udviklet af ASI (det italienske rumagentur) i samarbejde med ESA.

2.2. Data fra de fem satellitter i kredsløb var i marts 2017 nået op på i alt 12 TB om dagen, hvilket langt overgik forventningerne. Det samme gjorde sig gældende for antallet af registrerede brugere på den gratis dataformidlingshub, som var steget til 85 000, hvilket oversteg de forventede 50 000 ⁽²⁾.

2.3. Den 13. oktober 2017 lykkedes det at opsende Sentinel 5P. Formålet var at levere data hver dag om atmosfærens sammensætning og overvåge drivhusgasserne, ozonlaget samt indholdet af svovldioxid, formaldehyd, vulkansk aske og kulilte.

2.4. Fra første færd har Copernicus nydt godt af samarbejde med andre »bidragende missioner«, som er af afgørende betydning for opnåelse af data i højeste opløsning, som Copernicus ikke kan garantere. Disse missioner gjorde det muligt at indlede projektet inden opsendelsen af den første Sentinel-satellit. Ud over data fra »parallelle« missioner anvendes og sammenlignes data fra jord-, sø- og luftbårne in situ-sensorer. Copernicusdataenes universelt anerkendte præcision afhænger netop af valideringen af data, som krydstjekkes med de data, der er optaget af in situ-sensorerne.

2.5. Copernicus var fra første færd udformet som en brugerdrevet, behovsbaseret tjeneste. Denne tilgang, kombineret med den åbne og gratis brug af data, danner grundlaget for programmets voksende succes blandt tjenestebrugere og operatører.

2.6. Forvaltningen af Copernicus er kompetencebaseret.

2.6.1. Koordineringen og gennemførelsen af rumkomponenten er delegeret til Den Europæiske Rumorganisation (ESA) og delvist til Den Europæiske Organisation for Udnyttelse af Meteorologiske Satellitter (EUMETSAT).

2.6.2. Tjenestedelen er delegeret til Det Fælles Forskningscenter (JRC), Det Europæiske Miljøagentur (EEA), Det Europæiske Center for Mellemfristede Vejrprognoser (ECMWF), Mercator Océan, Det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning (Frontex), Det Europæiske Søfartssikkerhedsagentur (EMSA) og EU's Satellitcenter. Copernicusprogrammets overensstemmelse med standarderne i det geospatiale program INSPIRE sikrer effektiv anvendelse af alle tilgængelige dataressourcer.

⁽¹⁾ EUT C 327 af 12.11.2013, s. 38.

⁽²⁾ Den 17. januar 2018 var der 118 000 registrerede brugere.

2.7. Kommissionen giver en positiv evaluering af de hidtil opnåede resultater, budgetoverholdelsen, væksten i brugerefterspørgslen og samarbejdet med institutioner og organer, der bidrager til forvaltningen af tjenesterne.

2.8. Copernicusudvalget, der består af repræsentanter for medlemsstaterne, og brugerforummet samarbejder med Kommissionen om den overordnede forvaltning af programmet.

2.9. Der er opnået fremragende resultater inden for kommunikation og udbredelse af de muligheder, som Copernicus tilbyder. Dette er lykkedes ved hjælp af særlige programmer som Copernicus Relays og Copernicus Academy, der har til opgave at tilrettelægge oplysningsaktiviteter og fungere som lokale helpdeske.

2.10. Kommissionen har i samarbejde med ESA tilrettelagt Copernicus Masters, en årlig konkurrence rettet mod at stimulere innovation. Copernicusprogrammet for nystartede virksomheder omfatter også Copernicus Accelerator, som yder coaching til nystartede virksomheder, den kommende Copernicus Hackathons (med 40 hackatoner i løbet af to år), og Copernicus Incubation-programmet, der yder finansiel støtte til 60 nystartede virksomheder i en treårig periode.

2.11. Kommissionens fremtidige prioriteter er følgende:

- frigøre Copernicusprogrammets økonomiske potentiale ved at omdanne programmets data til innovative produkter og tjenester
- sikre programmets fremtidige stabilitet og gratis, fuld og åben adgang til data
- gennemføre rumstrategien for Europa fuldt ud for at tage hånd om udfordringerne ved klimaforandringer og bæredygtig udvikling og overvåge CO₂-emissioner, andre drivhusgasemissioner, arealudnyttelse, skovbrug og ændringer i Arktis
- styrke den sikkerhed, som Copernicus kan garantere, gennem grænsekontrol og havovervågning.

3. Generelle bemærkninger

3.1. EØSU bifalder de resultater, der hidtil er opnået med Copernicusprogrammet, som Kommissionen aflægger rapport om. EØSU har hele tiden bakket op om EU's rumpolitik som helhed og har især støttet de to centrale programmer Galileo og Copernicus: dets tidligere udtalelser herom⁽³⁾ er i høj grad afspejlet i Kommissionens meddelelse.

3.2. EØSU mener, at programmets centrale målsætninger er nået og på nogle områder endda overgået.

3.3. Mængden og kvaliteten af de data, der dagligt indsamles af satellitter, gør Copernicus til en af verdens førende dataproducenter, sikrer Den Europæiske Union en uafhængig overvågning af sit territorium og forsyner samtidig andre dele af verden med nøjagtige og gratis data. Programmets uventede succes har skabt nogle problemer med forvaltningen af datastrømmene. EØSU anbefaler, at de åbne offentlige hubs hurtigt og effektivt styrkes, og at efterspørgslen efter højhastighedssystemer til downloading af massedata imødekommes.

3.4. Den forestående idriftsættelse af DIAS-systemet skulle sikre nem adgang og, kombineret med CORDA-systemet (Copernicus Reference Data Access), give brugerne en klar forbedring i mængden og kvaliteten af de data, der er til rådighed. Selve dataene bør også vurderes ud fra skydækket faktoren, da en stor del af de eksisterende data ikke kunne anvendes med succes på grund af skydække. Dette ville i betydelig grad mindske drifts- og afskrivningsomkostningerne ved DIAS-udstyr.

3.5. EØSU understreger, at når man vurderer resultaterne af Copernicusprogrammet, bør der ud over det økonomiske aspekt også tages hensyn til det sociale og miljømæssige aspekt. EU har forpligtet sig til at forfølge bæredygtige udviklingsmål og indtager med sit klare og meget ambitiøse engagement i COP21 en førende stilling i bekæmpelsen af klimaændringer. Copernicusprogrammet er det vigtigste, når det gælder opstilling af klare parametre og værktøjer til måling af præstationer og resultater, ikke kun på EU-plan, men globalt.

⁽³⁾ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om opbygning af en infrastruktur for geografisk information i Fællesskabet (INSPIRE) (EUT C 221 af 8.9.2005, s. 33); EU-jordobservationsprogrammet (GMES) (EUT C 339 af 14.12.2010, s. 14); Rumkomponenten af GMES (EUT C 44 af 11.2.2011, s. 153); Det europæiske jordovervågningsprogram (GMES) (EUT C 299 af 4.10.2012, s. 72), Copernicusprogrammet (EUT C 67 af 6.3.2014, s. 88); En rumstrategi for Europa (EUT C 209 af 30.6.2017, s. 15).

3.6. På trods af prisværdige initiativer fra Kommissionen og de agenturer, hvortil varetagelsen af tjenesterne er delegeret, er der ingen tilstrækkelig, koordineret offentlig kommunikationspolitik for formidling af de fordele, som er forbundet med de informationer, der leveres af Copernicus. »Hundreder af millioner af EU-borgere er derfor uvidende om de fordele, som verdensrummet byder på.« EØSU har gentagne gange opfordret til oprettelse af en stor rumportal for den europæiske rumpolitik som helhed. En sådan portal kunne være det første skridt mod skabelsen af et europæisk rumfællesskab, som bygger videre på de positive erfaringer fra Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab og dets forvaltningsmodel, som førte til etableringen af Det Europæiske Fællesskab.

3.7. En af den europæiske rumstrategis prioriteter er at fremme beskæftigelsen og stimulere en bæredygtig vækst. Med deres adgang til økonomiske aktørers erfaring og markedsindsigt kan innovative nystartede virksomheder og eksperter i databehandling og oprettelse af nye applikationer bidrage til en hurtig udvikling i anvendelsen af de data, der produceres hver dag, hvilket skaber et enormt potentiale for positive økonomiske, miljømæssige og sociale virkninger.

3.8. Vurderingen af Copernicusprogrammets forvaltning har været positiv med en klar ansvarsfordeling mellem Kommissionen og de involverede agenturer. Den næste Copernicusforordning bør opretholde denne gode balance og fortsætte med at delegeres ansvaret for koordinering af rumkomponenten til ESA og ansvaret for forvaltning af tjenesterne til de »betroede enheder«.

3.9. Udviklingen af rumtjenester er helt central for udviklingen af digitale tjenester til privatpersoner og virksomheder. Copernicustjenester har også en lang række praktiske anvendelsesmuligheder i hverdagen: østrigsk landbrug har f.eks. øget sin produktion med 26 % takket være satellitovervågning af markerne, og i Holland har det samme system ført til en kraftig reduktion i udgifterne til boring efter kulbrinter og til transport og logistik. Hertil kommer, at mange europæiske byer har øget nøjagtigheden af deres luftforureningsmålinger med 60 % og samtidig reduceret omkostningerne ⁽⁴⁾.

3.10. EØSU opfordrer til, at udbygningen af bredbåndsnettet i hele Europa fremskyndes, især i landområder og fjernliggende områder, som godkendt i strategien for det digitale indre marked.

3.11. EØSU opfordrer Kommissionen til at engagere sig særlig kraftigt i udbredelsen af færdigheder og nye job. Oprettelsen af erhvervsuddannelseskurser bør støttes gennem EU-programmer. Udbredelsen af præcisionslandbrug vil skabe bedre høstresultater ved at spare vand, gødningsstoffer og pesticider. Landbrug 4.0 vil drage stor nytte af muligheden for at anvende jordobservationsdata og kombinere dem med geolokaliseringsdata og andre teknologier, som allerede er tilgængelige i dag. Der vil blive skabt nye erhverv, f.eks. territorialanalytiker, cyberagronom og udvikler af applikationer rettet mod modvirkning af klimaændringer.

3.12. Et stort problem for den hurtige udvikling af de muligheder, som de europæiske rumprogrammer åbner for, er finansiering, især for SMV'er og nystartede virksomheder.

3.13. Et andet stort problem er cybersikkerhed, privatlivets fred og sikkerhed omkring ruminfrastrukturen. I dagliglivet bliver vi mere og mere afhængige af at anvende data fra rummet. EØSU anbefaler at styrke sikkerhedsforanstaltningerne og fremskynde programmer, hvis mål er at fjerne rumaffald og satellitter, der ikke længere er i drift ⁽⁵⁾. Med henblik på infrastrukturens sikkerhed bør EU arbejde for en omfattende international aftale.

3.14. »Åbn klubben« bør være det nye motto for offentlige myndigheder og den private sektor for at sikre civilsamfundets effektive deltagelse. Fragmenteringen af oplysninger mellem forskellige offentlige og private aktører afholder navnlig SMV'er fra at deltage seriøst i udviklingen af systemets anvendelsesmuligheder.

3.15. EØSU bifalder konklusionerne fra Det Europæiske Råd den 1. december 2017, som i vid udstrækning stemmer overens med de punkter, som udvalget længe har fremhævet: inddragelse af private interessenter og forpligtelse til fuld informering, en langsigtet vision med tilstrækkelige finansielle ressourcer, udvikling af og støtte til innovative virksomheder, større uafhængighed for EU og dets førende rolle inden for rumpolitik, som i øjeblikket udfordres af traditionelle og nye konkurrenter, en brugerdrevet tilgang under ikkemilitær Copernicuskontrol og -forvaltning, og et system, der fortsat er gratis, åbent og tilgængeligt.

⁽⁴⁾ Socio-economic impact of Copernicus in the EU by sector (De socioøkonomiske virkninger af Copernicus sektor for sektor).

⁽⁵⁾ EUT C 327 af 12.11.2013, s. 38.

3.16. I en nylig undersøgelse vurderer Kommissionen fordelene ved Copernicus i tidsrummet 2017-2035 til at ligge på mellem 67 og 131 mia. EUR. Fortsættelsen af programmet efter 2021 vil skabe overskud med en faktor på mellem 11 og 21 og bidrage til skabelsen af 4 000 højt kvalificerede job om året.

3.17. EØSU fremhæver vigtigheden af GMES til Afrika-programmet og de vellykkede nylige samarbejdsaftaler mellem EU og Den Afrikanske Unions Kommission. Overførslen af meget nyttige Copernicusbaserede data og teknologier til arealforvaltning, kortlægning og vedligeholdelse af vandressourcer og forbedring af landbrugets afgrødeudbytte bør være en nøgelfaktor i EU's voksende engagement over for Afrika og udviklingslande generelt.

4. Særlige bemærkninger

4.1. EØSU bekræfter sin vilje til at deltage i støtte- og formidlingsaktiviteter med henblik på at informere civilsamfundet om de socioøkonomiske muligheder og fordele, som Copernicussystemet skaber, hvilket det allerede har gjort med »Space & Society«-projektet, som det agter at fortsætte med. Det er vigtigt at samle myndigheder, agenturer, offentlige og private tjenesteleverandører og civilsamfundet for at opnå den store succes, som forventes i kraft af de anvendelsesmuligheder, som strategiske projekter som Galileo og frem for alt Copernicus åbner op for.

4.2. EØSU deler Kommissionens bekymringer over den ringe inddragelse af ikkebrugere, hvilket er et aspekt, som der bør sættes langt større fokus på, end det hidtil har været tilfældet. De positive erfaringer med Det Europæiske GNSS-Agentur (GSA) kunne gentages med Copernicus ved at overdrage ansvaret for oplysning om og mulighederne i de forskellige Copernicustjenester til et enkelt organ. Et nyt agentur kunne være en løsning.

4.3. EØSU mener, at Copernicus først og fremmest har haft succes, fordi det grundlæggende er et brugerdrevet program, og udvalget bifalder navnlig dets inklusive forvaltningsmodel. Det er første gang i et strategisk EU-program, at brugersamfundet er involveret i strategiske valg sammen med medlemsstaterne. Brugerne deltager ved hjælp af brugerforummet. EØSU anbefaler, at private brugere, som vælges af deres europæiske sammenslutninger, også inddrages på permanent basis i forummet sammen med dem, der udpeges af medlemsstaterne. EØSU erklærer sig rede til at deltage i forummet. Også på nationalt plan bør brugerforaene være åbne for den bredest mulige deltagelse af civilsamfundet.

4.4. Et af de problemer, som der hurtigt bør findes en løsning på, er standardiseringen og interoperabiliteten af in situ-data. Disse problemer skyldes forskellig anvendelse af INSPIRE-direktivet⁽⁶⁾ og inkonsekvent lovgivning på nationalt niveau. EØSU anbefaler, at Kommissionen og medlemsstaterne forpligter sig til hurtigt at sikre den nødvendige harmonisering af sprog og procedurer med henblik på fuld, effektiv og gratis anvendelse af dataene.

4.5. EØSU anser det for nødvendigt at inddrage private investorer, det europæiske og internationale finansielle system og investeringsfonde. Udstedelsen af »rumobligationer« med sikkerhedsstillelse gennem garantier fra europæiske bankinstitutter, f.eks. EIB, eller internationale institutter som Den Internationale Bank for Genopbygning og Økonomisk Udvikling (IBRD) i forbindelse med forskellige rumrelaterede projekter, herunder projekter i udviklingslande, kunne være en god løsning.

4.6. EØSU mener, at princippet om gensidighed med tredjelande bør bringes i anvendelse, navnlig hvad angår brugen af løfteraketter. Der bør gives forrang til europæiske løfteraketter, hvoraf udbuddet styrkes med den kommende opsendelse af Ariane 6- og Vega C-løfteraketterne, hvilket er resultatet af europæisk samarbejde. Der er tale om fleksible bæreraketter, som kompletterer de valgmuligheder, der er til rådighed. Ariane 5, der har været aktiv siden 1996 med et rekordhøjt antal på 82 vellykkede opsendelser, vil være i drift indtil 2023 og blev valgt som bæreraket til James Webb-teleskopet, Hubbles efterfølger. Der er stor konkurrence på det internationale marked, og nogle virksomheder i konkurrerende lande med protektionistiske politikker opererer med dumpingpriser for at få ordrene i hus i de kommende år.

4.7. Ud over de økonomiske og sociale aktiviteter anser EØSU bidraget til at bekæmpe menneskehandel, til at redde migranter i ekstrem fare og sikre EU's egne grænser med effektive foranstaltninger til bekæmpelse af terrorisme, der især har sin oprindelse i Mellemøstens krigshærgede regioner, for vigtigt. Sikkerhed og territorialforsvar er i stigende grad et vigtigt krav fra EU-borgerne.

Bruxelles, den 14. marts 2018.

Georges DASSIS

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁶⁾ INSPIRE-direktivet.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg — Et afbalanceret system til håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder som svar på de aktuelle samfundsmæssige udfordringer

(COM(2017) 707 final)

om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg — Retningslinjer vedrørende Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/48/EF om håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder

(COM(2017) 708 final)

og om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg — Fastlæggelse af EU's tilgang til standardessentielle patenter

(COM(2017) 712 final)

(2018/C 237/05)

Ordfører: **Franca SALIS-MADINIER**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 18.1.2018
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug
Vedtaget i sektionen	9.3.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	14.3.2018
Plenarforsamling nr.	533
Resultat af afstemningen	180/0/3
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Innovationsunionen er et af Europa 2020-strategiens mest værdifulde initiativer. Med dette for øje er det vigtigt at fremme europæisk innovation ved at understøtte virksomheder, der er solidt etableret i Europa.

1.2. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) er enig i Kommissionens mål vedrørende harmonisering af retssystemerne og fortolkningen af direktivet om håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder (IPRED-direktivet)⁽¹⁾, som sigter mod at gennemføre de foranstaltninger, procedurer og retsmidler, som er nødvendige for at håndhæve intellektuelle ejendomsrettigheder ved civile retssager og fastlægge, hvordan erstatningen for at godtgøre indehavere af intellektuelle ejendomsrettigheder i medlemsstaterne, kan beregnes.

1.3. Udvalget understreger vigtigheden af at beskytte almene interesser for samfundet som helhed gennem en retfærdig fordeling af værditilvæksten mellem de forskellige aktører på området intellektuel ejendomsret for at sikre velstanden i Europa, respekten for de rettigheder, som indehaverne af intellektuelle ejendomsrettigheder har, samt forbrugernes sikkerhed og sundhed.

1.4. EØSU støtter FRAND-princippet (fair, reasonable and non-discriminatory) om fair, rimelige og ikkediskriminerende vilkår i forbindelse med standardessentielle patenter. Udvalget mener, at lignende principper også kan overføres til og finde tilsvarende anvendelse på ophavsret og beslægtede rettigheder, patenter, varemærker, design osv.

⁽¹⁾ EUT L 195 af 2.6.2004, s. 16.

1.5. Udvalget anbefaler, at de principper, der gælder for tekniske standarder, suppleres med sociale standarder for at skabe balance mellem private aktører og offentlige investorer, som handler i offentlighedens interesse.

1.6. Navnlige er EØSU fortalere for en balance mellem en rimelig anerkendelse af intellektuelle ejendomsrettigheder og udviklingen af innovationer, som virkelig kan gavne hele samfundet. Udvalget ønsker ikke at begrænse den grundlæggende ret til at håndhæve private rettigheder via retssystemet, men mener, at hvis særinteresser er uforenelige med offentlighedens interesse, bør der gribes til mægling for at værne om almenvellet.

1.7. EØSU efterlyser en lovgivning, som opmuntrer unge forskere til at bruge deres viden og kompetencer på at starte nye iværksætterprojekter. EU's medlemsstaterne bør navnlig indføre foranstaltninger såsom sikring af overkommelige priser, der sætter unge iværksættere i stand til at udvikle deres innovative projekter.

1.8. EØSU mener, at det i bekæmpelsen af forfalskning er vigtigt præcist at identificere⁽²⁾ de berørte parter (virksomheder, produktudviklere, opfindere, kunstnere⁽³⁾, forbrugere⁽⁴⁾, formidlere, rettighedsindehavere⁽⁵⁾ osv.) ud fra typen af intellektuel ejendomsret (patenter, design), og at disse aktører i samråd med hinanden fastsætter, hvem den intellektuelle ejendomsret tilfalder.

1.9. I bekæmpelsen af varemærkeforfalskning er det vigtigt at få forbrugerne til at optræde mere socialt ansvarligt i forhold til »immateriel« ejendomsret, ligesom de gør, når der er tale om »materiel« ejendomsret. Dog må ophavsretten ikke begrænse forbrugernes ret til »privatkopiering«. EØSU værdsætter i høj grad de mediekampagner, som EUIPO og Det Europæiske Observationscenter for Krænkelser af Intellektuelle Ejendomsrettigheder har gennemført for at øge bevidstheden om krænkelser af intellektuelle ejendomsrettigheder, og vil i fremtiden støtte forslag om at intensivere og gentage disse kampagner.

1.10. Udvalget er af den opfattelse, at open source-princippet skal håndhæves korrekt inden for den offentlige forskning. Open source-begrebet og princippet er gældende praksis i universitetsforskningscentre og fortjener at blive omgærdet af passende retlige rammer.

1.11. Udvalget går ind for at tildele Den Europæiske Unions Kontor for Intellektuel Ejendomsret (EUIPO) en større rolle.

1.12. For at forbedre håndteringen af konflikter anbefaler EØSU, at der oprettes et europæisk mæglingsnetværk, som i sit arbejde skal henholde sig til EU-Domstolens afgørelser.

1.13. For at styrke håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder bakker udvalget op om alle Kommissionens anbefalinger med henblik på at forbedre retsforummet.

2. Kommissionens forslag

2.1. Systemerne for intellektuel ejendomsret er en vigtig løftestang for innovation og vækst, som giver **virksomheder, produktudviklere og opfindere** mulighed for at opnå **et afkast af deres investering i viden og kreativ virksomhed**. Ifølge en række undersøgelser står IPR-intensive sektorer skønsmæssigt for ca. 42 % af EU's BNP (ca. 5,7 bio. EUR årligt), genererer 38 % af alle arbejdspladser og bidrager til så meget som 90 % af EU's eksport⁽⁶⁾.

⁽²⁾ COM(2017) 707 final, side 3, punkt 1): »foranstaltninger, der gør det lettere for IP-rettinghavere at nyde godt af et mere homogent, retfærdigt og effektivt retligt håndhævelsessystem i EU«.

⁽³⁾ COM(2017) 708 final, indledning, fjerde afsnit, andet punktum: »Dette skyldes, at (...) direktivet fastsætter minimumsharmonisering (det anføres nemlig udtrykkeligt i artikel 2, at der kan indføres midler i den nationale lovgivning, som er gunstigere for rettighedshaverne)...«.

⁽⁴⁾ COM(2017) 712 final, side 1, første afsnit, andet punktum.

⁽⁵⁾ COM(2017) 707 final, side 3, andetsidste afsnit, sidste punktum: »(...) og samtidig sikre, at patenthaverne belønnes for deres investeringer i FoU og standardiseringsaktiviteter og dermed får incitament til at stille deres bedste teknologier til rådighed for standardiseringsarbejdet«.

⁽⁶⁾ Den Europæiske Unions Kontor for Intellektuel Ejendomsret (EUIPO), Intellectual property rights in intensive industries and economic performance in the EU, 2016.

2.2. Den digitale revolution har åbnet et væld af nye muligheder, men den udsætter også de intellektuelle ejendomsrettigheder i EU for nye og større risici ved at gøre **onlineudbredelse** af forfalskede varer og indhold lettere, skabe forvirring blandt forbrugerne over, hvad der er forfalskninger, og hvad der er ægte og lovligt, og gøre det vanskeligere at **identificere kriminelle**. Dette har medført en generel stigning i antallet af krænkelse af intellektuel ejendomsret.

2.3. I dag udgør **varemærkeforfalskede** eller piratkopierede **varer** 2,5 % af den samlede verdenshandel, og EU's erhvervsliv er hårdt ramt⁽⁷⁾, især i sektorer, hvor EU's virksomheder er **verdens førende**.

2.4. Den pakke af foranstaltninger, som Kommissionen har fremlagt, har til formål yderligere at forbedre **anvendelsen** og **håndhævelsen** af intellektuelle ejendomsrettigheder i EU's medlemsstater, ved vores grænser og internationalt. Pakken omfatter følgende:

- en meddelelse om »Et afbalanceret system til håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder som svar på de **aktuelle samfundsmæssige udfordringer**« (COM(2017) 707 final)
- en meddelelse med retningslinjer for anvendelsen af direktivet om **håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder** (IPRED) (COM(2017) 708 final)
- et arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene med en evaluering af IPRED-direktivet (SWD(2017) 431 final og SWD(2017) 432 final)
- en meddelelse om **standardessentielle patenter** (COM(2017) 712 final)
- et arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene om evalueringen af aftalememorandummet om **onlinesalg af varemærkeforfalskede varer** (SWD(2017) 430 final).

2.5. Pakken fremlægger foranstaltninger inden for følgende fire hovedområder:

- 1) foranstaltninger, der gør det lettere for IP-rettingehavere at **nyde godt af et mere homogent, retfærdigt og effektivt retligt håndhævelsessystem i EU**
- 2) foranstaltninger til støtte for **branchestyrede initiativer** til at bekæmpe krænkelse af intellektuel ejendomsret
- 3) initiativer til at **styrke toldvæsenets og andre myndigheders kapacitet** til at håndhæve intellektuel ejendomsret
- 4) foranstaltninger til at styrke indsatsen for at bekæmpe krænkelse af intellektuel ejendomsret **på globalt plan** ved at fremme bedste praksis og intensivere samarbejdet med tredjelande.

3. Generelle bemærkninger

3.1. De dokumenter, Kommissionen har fremlagt, er relevante og omfatter en lang række aspekter vedrørende intellektuel ejendomsret. Det er hensigten med EØSU's forslag at indkredse foranstaltninger og anbefalinger med det mål at styrke håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder i lyset af EØSU's institutionelle mandat, som lægger hovedvægten på sociale og økonomiske aspekter.

3.2. De tre kommissionsdokumenter bør ses som en helhed og omfatte alle aspekter af intellektuel ejendomsret. Selv om høringens fokus er på aftalememorandummet og den snævre fortolkning af standardessentielle patenter (SEP'er) og FRAND-principperne, er der en risiko for, at den bliver begrænset til innovationer i den digitale verden. Udvalget vil dog i sine bemærkninger og anbefalinger beskæftige sig med alle områder af lovgivningen om intellektuel ejendomsret.

3.3. EØSU deler Kommissionens bekymringer over digitaliseringens indvirkning på risiciene for intellektuelle ejendomsrettigheder, og foreslår, at spørgsmålet om intellektuel ejendomsret, kreativitet og innovation behandles ud fra et såvel retligt som socialt synspunkt for at øge beskyttelsen af disse rettigheder.

3.4. Kommissionen vil med sine forslag om intellektuel ejendomsret øge den økonomiske vækst og beskæftigelsen i Europa. Udvalget støtter disse mål og mener, at grundlaget for al innovation og skabelse er det enkelte menneskes kreativitet og kreativiteten i det team, som produktudvikleren eller opfinderen indgår i. Kreativitet er en iboende menneskelig egenskab og en forudsætning for innovation.

⁽⁷⁾ Ifølge en nylig undersøgelse er 5 % af al import til EU varemærkeforfalskede eller piratkopierede varer svarende til en ulovlig handel i størrelsesordenen 85 mia. EUR.

3.5. EØSU anbefaler i denne forbindelse en tydeligere europæisk ramme for overdragelse af rettigheder mellem forskellige parter. I henhold til gældende national ret og EU-retten er det ikke meningen med denne IPRED-høring konkret at definere »rettighedshavere« — f.eks. produktudviklere, virksomheder, formidlere eller udgivere — da disse er defineret i EU's og medlemsstaternes materielle lovgivning om intellektuel ejendomsret, ikke i IPRED-direktivet.

3.5.1. Lovgivningen om intellektuel ejendomsret dækker en række forskellige aspekter (ophavsret og beslægtede rettigheder, patenter, varemærker, industrielt design, geografiske betegnelser osv.). Hvis vi virkelig ønsker at få skabt et europæisk indre marked, må vi forsøge at nå frem til en fælles forståelse og være indstillede på at definere begrebet »rettighedshaver« mere præcist ved at skabe forudsætningerne for, at alle aktører kan diskutere og løse deres interesser og tvister. Udvalget anbefaler, at det nationale og europæiske plan tilnærmer sig til hinanden for at undgå konflikter eller tvetydighed.

3.6. EØSU mener, at selv om direktivet ikke kan give en ensartet ramme for hele Europa, kan det gøre mere for at tilskynde medlemsstaterne til at fastlægge et sæt grundlæggende principper for harmonisering, f.eks. ved at udarbejde specifikke, skræddersyede »adfærdskodekser« for hver intellektuel ejendomsret. EØSU går stærkt ind for at anvende etiske principper som retfærdighed, proportionalitet og ikkediskrimination på området intellektuel ejendomsret.

3.7. EØSU støtter Kommissionens initiativer vedrørende adgang til data. Det er klart, at en europæisk tilgang til intellektuelle ejendomsrettigheder indebærer betydelige stordriftsfordele og dermed nye muligheder for vækst og jobskabelse.

3.8. Den økonomiske proces forløber mellem den enkelte produktudvikler og forbrugeren, som køber produkter. Derimellem er der en hel række økonomiske aktiviteter, hvor forskellige interesser skal finde deres rette plads. Forbrugerne befinder sig i slutningen af denne proces. Forbrugerne er i mange tilfælde ofre for forfalskning og piratkopiering og betaler alt for meget for varemærkeforfalskede varer.

3.8.1. Mange innovationer skabes under udviklingen af digitale processer. I den digitale sektor udvikles innovationer i et ekstremt hurtigt tempo. Dette rejser spørgsmål vedrørende sikkerhed og fortrolighed og gør beskyttelsen af »intellektuel ejendom« meget vanskeligere, men ikke umulig. Alle parter, især dem, der driver virksomhed på internettet, bør identificeres korrekt, så falske konti, hvorfra der drives illoyal handel, kan blive afsløret.

3.8.2. EØSU tilslutter sig Kommissionens forslag vedrørende tildeling af licenser og håndhævelse af rettigheder. EØSU beklager dog, at Kommissionen i sine forslag om løsning af interessekonflikter kun beskæftiger sig med retstvister (Den Fælles Patentdomstol) og ikke foreslår konkrete værktøjer såsom et mæglingscenter, hvor parterne selv kan behandle deres tvister under hensyntagen til almindelige retsregler og indgå i en gensidig dialog, før de går rettens vej.

3.8.3. Udvalget har undersøgt spørgsmålet og mener, at en særlig platform kan give en betydelig merværdi. Et egnet instrument såsom en platform for intellektuelle ejendomsrettigheder, helst med en institutionelt anerkendt status, kan organisere og koordinere den udenretslige dialog mellem de repræsentative parter og bidrage til formidling, mægling og forlig. En sådan platform vil kunne imødekomme behovene ved at bringe parterne sammen omkring forhandlingsbordet for at drøfte deres problemer og forskellige synspunkter og foreslå passende adfærdskodekser til vedtagelse.

3.8.4. Denne platform kan indsamle eksempler på bedste praksis, som allerede findes i Europa, og fremvise dem som et grundlag for andre. EØSU repræsenterer selv civilsamfundet som helhed, hvor dialogen foregår i Europa og i medlemsstaterne, men denne dialog føres dog stadig på et ret generelt plan, og det burde være muligt at skabe tættere kontakter med særlige faggrupper såsom forfattere, journalister og udgivere samt forbindelser mellem forskere og institutter for at sikre en korrekt tildeling af intellektuelle rettigheder og undgå tvister.

4. Særlige bemærkninger

4.1. Innovation i Europa

4.1.1. Innovation står centralt i Europa 2020-strategien. Innovation i virksomheder, der er etableret i Europa, bør opmuntres og holdes ved lige. Der udvikles mange innovative projekter i nystartede virksomheder og SMV'er. Disse virksomheder er ofte finansielt svagt funderede og bliver let ofre for opkøb af store foretagender, som på længere sigt flytter dem til andre verdensdele. Følgelig kommer deres økonomiske merværdi og beskæftigelse ikke Europa til gode.

4.1.2. Der kommer flere og flere SMV'er i Europa på bekostning af traditionelle store virksomheder. Undertiden forsvinder traditionelle virksomheder samtidig med, at nye forretningsprojekter begynder at udvikle sig. I disse virksomheder er det overgangsprocesserne, der er nøglen til innovation. I forbindelse med denne udvikling bør der rettes en særlig opmærksomhed mod arbejdstagerne, så de kan holde stand på arbejdsmarkedet ved hjælp af fremadrettede og passende erhvervsuddannelsesstilbud.

4.2. Ethiske principper

4.2.1. På linje med Kommissionens forslag om anvendelse af FRAND-principperne på standardessentielle patenter går udvalget ind for på tilsvarende vis at anvende principper og standarder for retfærdighed på andre aspekter af intellektuel ejendomsret. FRAND-principperne indebærer dog ret beset en juridisk begrænsning af patentretten. Principperne kan ikke uden videre overføres til andre sektorer, men må betragtes og drøftes fra sag til sag⁽⁸⁾.

4.2.2. Ligeledes skal open source-princippet håndhæves, uden at det går ud over den offentlige forskning. Offentlige institutioner finansierer ofte videnskabelig forskning. Inden de deraf følgende artikler kan offentliggøres i fagtidsskrifter, skal de evalueres af andre forskere (peer review), der foretager en kritisk vurdering af forskernes arbejde. Disse tidsskrifter er tilgængelige i universitetsforskningscentre via digitale globale netværk såsom »Web of Science«, som universiteterne må betale høje beløb til for at få adgang. Dette indhold burde være tilgængeligt til en rimelig pris. Universiteterne burde ikke betale endnu en gang for at give deres studerende adgang til tidligere forskningspapirer. Denne dobbeltanvendelse af offentlige midler forekommer ikke at være effektiv og strider mod, hvad der er ret og rimeligt.

4.3. Social beskyttelse

4.3.1. 85 % af opfindelserne kan tilskrives lønmodtagere. Dette er et centralt spørgsmål for Kommissionen, som har fremlagt et afbalanceret system til håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder for at imødegå vor tids samfundsmæssige udfordringer⁽⁹⁾. Udvalget understreger, at den sociale beskyttelse af arbejdstagere i den kreative sektor også indgår i denne balance. En sådan beskyttelse vil være en stor forbedring af kunstneres og forskeres stilling.

5. Værktøjer for bedre at beskytte og forvalte aktørernes interesser

5.1. Organisere aktørerne⁽¹⁰⁾

5.1.1. I en tværsektoriel tilgang kan god praksis overføres til andre sektorer: journalisternes repræsentative organisationer kan eksempelvis forhandle med udgivers faglige organisation om overførsel af deres ophavsret til gengæld for et rimeligt vederlag og efterfølgende anvendelse af deres tekster i andre (digitale) applikationer. Journalister kan på denne måde indgå aftaler om principperne for pressefrihed, beskyttelse af whistleblowere, kodekser for oplysningers fortrolighed og læsers ophavsret.

5.1.2. For at udvikle en troværdig udenretslig ramme bør alle aktører føre samråd med hinanden om vilkårene for overførsel af intellektuelle ejendomsrettigheder og indførelse adfærdskodekser eller egnede, gennemførlige aftaler, som er tilpasset specifikke situationer og afspejler den berørte sektors og det relevante retsområdes særlige karakteristika.

5.1.3. En platform for samråd og dialog om intellektuel ejendomsret mellem de berørte parter ville kunne træffe beslutning om anvendelsesområdet for de forhandlede aftaler. Der er en lang tradition for europæiske samråd, som på en afbalanceret måde sigter mod at afveje nationale og europæiske interesser. Et sådant samrådsforum kan også spille en mæglerrolle ved at organisere de aktører, som repræsenterer forfattere, forskere, kunstnere, NGO'er, arbejdsmarkedets parter (fagforeninger og arbejdsgivere) universiteter, erhvervsorganisationer, formidlere og offentlige institutioner, så de kan deltage i det retslige forums virksomhed i samarbejde med Kommissionen og EU-institutionerne EUIPO og Observatoriet.

⁽⁸⁾ Se punkt 1.6.

⁽⁹⁾ COM(2017) 707 final.

⁽¹⁰⁾ Se punkt 3.8.1.

5.2. Organisere og oplyse forbrugerne

5.2.1. Kampen mod forfalskning kræver også oplysning af forbrugerne gennem kampagner i medierne for at opnå en bedre håndhævelse af immaterielle ejendomsrettigheder. Dog må ophavsretten ikke begrænse forbrugernes ret til »privatkopiering«. Disse kampagner bør også advare forbrugerne om de farer for deres sundhed og sikkerhed, som anvendelsen af visse forfalskede produkter kan medføre.

5.3. Et mere effektivt retligt håndhævelsessystem

5.3.1. For at gøre det retlige håndhævelsessystem mere effektivt støtter udvalget Kommissionens forslag⁽¹¹⁾ og dens opfordring til medlemsstaterne om »systematisk at offentliggøre retsafgørelser i retssager om IP-krænkelser« samt forslaget om at tildele EUIPO og Observatoriet en større rolle. Det er op til Kommissionen at afgøre, hvilket organ der er det bedst egnede til at organisere debatter mellem aktørerne på en platform for intellektuel ejendomsret, hvis man derigennem kan nå frem til en politik for intellektuelle ejendomsrettigheder, der er mere konsekvent og bedre egnet til det indre marked. EØSU mener også, at det er værd at undersøge muligheden for at udvikle andre instrumenter til alternativ tvistbilæggelse for at opretholde princippet om retfærdig behandling.

5.3.2. Bortset fra spørgsmålet om strafferetlig beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, som Kommissionen ikke har taget op igen på EU-niveau, støtter EØSU Kommissionens arbejde med at sikre en bedre overholdelse af intellektuelle ejendomsrettigheder på verdensplan. I denne sammenhæng bør indsatsen for samordning mellem Verdensorganisationen for Intellektuel Ejendomsret (WIPO) og EUIPO styrkes.

6. Evaluering af Kommissionens meddelelse

6.1. EØSU konstaterer, at Kommissionens anbefalinger først og fremmest vedrører det juridiske område.

6.2. Med forbehold af rettens gang vil det være ønskværdigt at skabe en stærkere ramme for retsmægling mellem de berørte parter med henblik på udarbejdelse af forligsforslag. En sådan forligsprocedure kan gøre det muligt at løse konflikter mellem forskellige parter og undgå komplicerede, dyre og langvarige retssager. Dette princip er allerede indført i det fælles patentsystem, som har et voldgifts- og mæglingscenter. EØSU støtter Kommissionens arbejde med at undersøge dette spørgsmål yderligere i samarbejde med EUIPO og mener, at ideen bør hilses velkommen og støttes på andre områder af den intellektuelle ejendomsret.

6.3. Udvalget støtter Kommissionens opfordring til erhvervslivet om at træffe de nødvendige forholdsregler for at bekæmpe krænkelser af intellektuelle ejendomsrettigheder. Først vil det dog være bedst at stille konkrete institutionelle instrumenter til rådighed for at organisere alle berørte parter og samle dem omkring forhandlingsbordet for at indlede eller (hvis en sådan allerede er etableret, f.eks. i form af et aftalememorandum) fortsætte en dialog og sørge for, at intellektuelle ejendomsrettigheder tilfalder de retmæssige indehavere. Frivillige aftaler mellem rettighedshavere, internetplatforme og onlineaktører inden for reklamevirksomhed, forsendelse og betalingstjenester bør forbedres og videreudvikles.

Bruxelles, den 14. marts 2018.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹¹⁾ COM(2017) 707 final, s. 7.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets forordning om forsknings- og uddannelsesprogrammet for Det Europæiske Atomenergifællesskab (2019-2020), som komplementerer Horisont 2020 — rammeprogram for forskning og innovation

(COM(2017) 698 final — 2017/312 (NLE))

(2018/C 237/06)

Ordfører: **Jacques LEMERCIER**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 18.1.2018 Rådet, 10.1.2018
Retsgrundlag	Artikel 106A i Euratomtraktaten og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug
Vedtaget i sektionen	9.3.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	14.3.2018
Plenarforsamling nr.	533
Resultat af afstemningen	178/0/7
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Euratomprogrammet for 2019-2020 viderefører forskningsaktiviteterne under Euratomprogrammet for 2014-2018 og er helt i tråd med dette. Kommissionens forslag indeholder meget få ændringer, som for størstedelens vedkommende vedrører budgettet og har til formål at sikre programmets kontinuitet.

1.2. EØSU noterer sig disse ændringer under hensyntagen til sine tidligere udtalelser om dette emne ⁽¹⁾.

1.3. Det primære formål med Euratom-finansieret fissionsforskning er at øge sikkerheden af nukleare teknologier. EØSU mener, at der skal rettes størst mulig opmærksomhed mod nukleare sikkerhedsaspekter. Der skal ligeledes gives prioritet til reducere og deponere af langlivet radioaktivt affald, kontrol med fissilt materiale samt strålingsbeskyttelse. Disse forskningsområder bør deles inden for rammerne af Det Europæiske Kerneenergiforum, hvor civilsamfundet — herunder EØSU — er repræsenteret.

1.4. EØSU gentager og bekræfter hovedbudskabet i sine tidligere udtalelser, nemlig »at den aktuelle viden om nukleare teknikker samt anvendelsen og konsekvenserne af dem skal bevares og forbedres. I kraft af sin koordinerende funktion tilfører Euratoms rammeprogram for forskning og uddannelse en markant europæisk merværdi til processen ved at samle ressourcerne og integrere de fælles bestræbelser« ⁽²⁾.

1.5. EØSU gentager ligeledes sit ønske om, at Kommissionen fortsætter med at fremme udviklingen af ikke-fossile, vedvarende energikilder og arbejder for en afbalancering af den nukleare energis andel i medlemsstaternes energimiks.

1.6. De mange hændelser, der har fundet sted i de europæiske atomkraftværker, vidner om, at udlicitering af atomkraftværkers vedligeholdelse skaber usikkerhed. EØSU mener, at udlicitering skal begrænses til et minimum og underkastes en meget streng lovgivning.

1.7. EØSU opfordrer til, at der sættes særligt fokus på disse spørgsmål i forbindelse med brexit og Det Forenede Kongeriges faktiske udtræden af Euratomtraktaten.

⁽¹⁾ EUT C 34 af 2.2.2017, s. 66; EUT C 181 af 21.6.2012, s. 111, og EUT C 318 af 29.10.2011, s. 127.

⁽²⁾ EUT C 181 af 21.6.2012, s. 111, og EUT C 318 af 29.10.2011, s. 127.

2. Resumé af Kommissionens dokument

2.1. Formålet med Kommissionens forslag er at vedtage en ny forordning, som forlænger alle forskningsaktiviteter, der udføres i overensstemmelse med Rådets forordning (Euratom) nr. 1314/2013 om forsknings- og uddannelsesprogrammet for Det Europæiske Atomenergifællesskab (2014-2018), som komplementerer Horisont 2020 — rammeprogram for forskning og innovation.

2.2. Forslaget til Euratom-programmet for perioden 2019-2020 er et supplement til »Horisont 2020«-programmet. I programforslaget fastsættes budgettet for direkte og indirekte foranstaltninger, der opstilles mål for forskning og uddannelse (F&U), og der angives instrumenter til støtte for disse mål.

2.3. I overensstemmelse med Euratomtraktatens artikel 7 er det nuværende program (2014-2018) fastlagt for en periode på max. fem år. Forslaget har til formål at sikre en gnidningsløs fortsættelse af programmet i 2019 og 2020. Med en sådan tilgang skabes der bedre sammenhæng med »Horisont 2020«-programmets tidsramme. Dette er navnlig hensigtsmæssigt, da Horisont 2020- og Euratom-programmerne følger gensidigt fordelagtige mål.

3. Generelle bemærkninger

3.1. EØSU noterer sig Kommissionens konklusioner om den foreløbige evaluering af Euratomprogrammet for 2014-2018 og navnlig den omstændighed, at de af Kommissionen gennemførte undersøgelser ikke har fundet nogen entydige tegn, som kunne så tvivl om 2014-2018-programmets strategi og udformning eller give anledning til at foreslå en revision af 2019-2020-programmets rækkevidde, aktiviteter eller den måde, det gennemføres på.

3.2. EØSU noterer sig ligeledes, at den offentlige høring, der fandt sted mellem oktober 2016 og januar 2017 som input til midtvejsevalueringen af Euratomprogrammet 2014-2018, og forslaget til Euratomprogrammet 2019-2020 hovedsagelig har givet et positivt feedback: 80 % af deltagerne fandt programmet relevant (»enige« eller »meget enige«). Deltagerne satte i øvrigt særligt pris på de opnåede resultater inden for almen uddannelse og erhvervsuddannelse, forskning i affaldshåndtering, sikkerheden i de eksisterende reaktorer og fusionsforskning. Til gengæld synes programmet ikke at have affødt private investeringer.

3.3. Kommissionen er fast besluttet på at sikre, at der tages hensyn til de forskellige interessenters anbefalinger under udarbejdelsen af arbejdsprogrammet for Euratom 2019-2020 og inden for rammerne af de rutinemæssige aktiviteter som led i tilsynet med og forvaltningen af Euratomprogrammet, og at anbefalingerne vedrørende de mere langsigtede aspekter undersøges i den forudgående konsekvensanalyse for det kommende Euratomprogram, der indgår i den nye flerårige finansielle ramme (efter 2020).

3.4. EØSU noterer sig dette og bakker i lyset af sine tidligere udtalelser om dette emne op om Kommissionens forslag.

3.5. I tråd med sine tidligere udtalelser påpeger EØSU, at det primære formål med Euratom-finansieret fissionsforskning er at øge sikkerheden af nukleare teknologier. EØSU mener, at der skal rettes størst mulig opmærksomhed mod nukleare sikkerhedsaspekter. Der skal ligeledes gives prioritet til reducere og deponering af langlivet radioaktivt affald, kontrol med fissilt materiale samt strålingsbeskyttelse.

3.6. EØSU fremhæver på ny, »at den aktuelle viden om nukleare teknikker samt anvendelsen og konsekvenserne af dem skal bevares og forbedres. I kraft af sin koordinerende funktion tilføjer Euratoms rammeprogram for forskning og uddannelse en markant europæisk merværdi til processen ved at samle ressourcerne og integrere de fælles bestræbelser«⁽³⁾.

Bruxelles, den 14. marts 2018.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽³⁾ EUT C 181 af 21.6.2012, s. 111, og EUT C 318 af 29.10.2011, s. 127.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs

udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om opfølgning på handlingsplanen for moms: Mod et fælles europæisk momsområde — Tid til handling

(COM(2017) 566 final)

om forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EU) nr. 904/2010 for så vidt angår godkendte afgiftspligtige personer

(COM(2017) 567 final — 2017/0248 (CNS))

om forslag til Rådets gennemførelsesforordning om ændring af gennemførelsesforordning (EU) nr. 282/2011 hvad angår visse fritagelser for transaktioner inden for Fællesskabet

(COM(2017) 568 final — 2017/0249 (NLE))

og om forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 2006/112/EF for så vidt angår harmonisering og forenkling af visse regler i det fælles merværdiafgiftssystem og om indførelse af det endelige system for beskatning af samhandelen mellem medlemsstaterne

(COM(2017) 569 final — 2017/0251 (CNS))

(2018/C 237/07)

Ordfører: **Giuseppe GUERINI**

Medordfører: **Krister ANDERSSON**

Anmodning om udtalelse	Rådet for Den Europæiske Union 23.10.2017 Kommissionen 17.11.2017, 13.12.2017
Retsgrundlag	Artikel 113 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed
Vedtaget i sektionen	28.2.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	14.3.2018
Plenarforsamling nr.	533
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	185/9/7

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU mener, at det nuværende EU-momssystem er yderst fragmenteret og komplekst og derfor begrænser og forvrider samhandelen og investeringerne, idet det skaber unødige og omfattende administrative byrder og handelshindringer for erhvervslivet.

1.2. Udvalget mener, at momssystemet bør tilstræbe at fremme et velfungerende indre marked. Det bør især være mindre fragmenteret og forvaltes mere effektivt, navnlig hvad angår den grænseoverskridende samhandel, og det bør moderniseres i lyset af den øgede globalisering og digitalisering af økonomien.

1.3. EØSU glæder sig over, at Kommissionen er fast besluttet på at indsnævre momsgebet, samt over det nylige direktiv (EU) 2017/1371 om strafferetlig bekæmpelse af svig rettet mod Den Europæiske Unions finansielle interesser, i henhold til hvilket Den Europæiske Anklagemyndighed inddrages i tilfælde af momssvig på over 10 mio. EUR.

1.4. EØSU ser gerne, at skattemyndighederne undersøger, hvordan nye teknologier kan bidrage til at bekæmpe momssvig. Digitale teknologier kan også være et nyttigt værktøj til at forenkle den administrative byrde for både virksomheder og skattemyndigheder, idet de skaber den nødvendige gennemsigtighed. Særligt bør medlemsstaterne oprette passende fora til udveksling af bedste praksis i forbindelse med skatteopkrævning og udvikling af teknologier til fremme af korrekt skatteopkrævningspraksis i forbindelse med grænseoverskridende samhandel. En grundig analyse af muligheden for at indføre højere momssatser på luksusvarer bør overvejes. Der bør drøftes effektive momsrefusionssystemer, afgiftsformer, skattemæssige procedurer og strømlinede systemer til udveksling af oplysninger om skatteunddragere. Kommissionen bør bidrage til oprettelsen af sådanne institutionelle fora og således fremme vækst og begrænse indtægtstab.

1.5. EØSU mener, at en velfungerende one-stop-shop-ordning er en forudsætning for et destinationsbaseret system. Kommissionens initiativer som f.eks. den foreslåede udvidelse af mini-one-stop-shop-ordningen til alle B2C-tjenester samt B2C-salg af varer, både inden for og uden for Fællesskabet, bydes derfor velkommen.

1.6. EØSU opfordrer alle de institutioner, der er involveret i reformen af momssystemet, til at undersøge, hvordan man hurtigst muligt vil kunne indføre et fælles system for både tjenesteydelser og varer og derved afhjælpe de problemer, der forventeligt opstår, når der findes to systemer, et for varer og et for tjenesteydelser. Udvalget ser gerne en sådan udvikling, for så vidt den er i overensstemmelse med princippet om skattemæssig neutralitet.

1.7. EØSU fremhæver betydningen af skattemæssig neutralitet mellem forskellige virksomheder og påpeger, at momsbetalinger ikke må have en negativ indvirkning på likviditeten i visse virksomheder. Med dette for øje bør importører af varer først forpligtes til at betale moms, når varerne faktisk markedsføres og ikke, når de blot importeres og lagres.

1.8. Med hensyn til begrebet »godkendt afgiftspligtig person« bemærker EØSU, at Kommissionen finder dette begreb vigtigt for overgangen til et momssystem baseret på destinationsprincippet, og er enig i, at virksomheder, hvis skattemæssige pålidelighed er blevet bekræftet, bør kunne drage fordel af hensigtsmæssige forenklingsforanstaltninger.

1.9. EØSU gør opmærksom på, at eftersom det vil tage nogen tid for medlemsstaterne at blive enige om begrebet »godkendt afgiftspligtig person« og for de fleste virksomheder at blive godkendt, og eftersom de hurtigløsninger, der skitseres i forslaget, er af stor betydning for momssystemets funktion, opfordrer EØSU medlemsstaterne til at indføre disse hurtigløsninger for alle virksomheder, inden ordningen med »godkendte afgiftspligtige personer« er fuldt udviklet.

1.10. EØSU bemærker under henvisning til visse undtagelser for fællesskabstransaktioner, der indgår i forslaget om ændring af gennemførelsesforordning (EU) nr. 282/2011, at Rådets anmodning til Kommissionen om at forenkle og præcisere de retlige rammer for undtagelser synes at være et nyttigt værktøj til at mindske svig og begrænse overholdelsesomkostningerne for SMV'er.

1.11. EØSU finder det vigtigt, at Kommissionen gennemfører en omfattende konsekvensanalyse af lovgivningen med henblik på at vurdere — også kvantitativt — de praktiske konsekvenser af handlingsplanen for moms som helhed for borgerne, virksomhederne og skattemyndighederne.

1.12. EØSU understreger på ny, at man bør gøre alt for at gennemføre det endelige momssystem inden for et rimeligt tidsrum, da de erklærede målsætninger i modsat fald risikerer at blive sat over styr eller kun at blive gennemført delvist, og det på bekostning af det indre marked og de europæiske virksomheder, der opererer på dette marked, samt de europæiske forbrugere.

2. Indledning og baggrund

2.1. Kommissionen fremlagde i sin meddelelse »Mod et fælles europæisk momsområde — De svære valg« af 7. april 2016 sin handlingsplan for en modernisering af EU's momssystem, og annoncerede en række specifikke forslag herom.

2.2. Handlingsplanen indeholder navnlig foranstaltninger til **i)** modernisering af momssystemet og tilpasning af dette til de nye digitale teknologier, **ii)** lettelse af overholdelsen af momsbestemmelserne for SMV'er, **iii)** udvikling af en hensigtsmæssig politik for fastsættelse af momssatser og **iv)** mindskelse af momsgabet mellem medlemsstaterne og bekæmpelse af skattesvig.

2.3. Eftersom den grænseoverskridende samhandel i EU beløber sig til mere end 4,1 bio. EUR (eksport) og 3,9 bio. EUR (import), er det yderst vigtigt for alle europæiske borgere at have et velfungerende momssystem.

2.4. Den 1. december 2016 offentliggjorde Kommissionen to forslag: det ene om momsbeskatning af grænseoverskridende e-handel ⁽¹⁾ og det andet om momssatsen for e-publikationer ⁽²⁾.

2.5. Den 21. december 2016 offentliggjorde Kommissionen et forslag til en midlertidig generel ordning for omvendt betalingspligt for levering af varer og tjenesteydelser til en værdi af mere end 10 000 EUR med det formål at mindske momssvig og imødekomme anmodninger fra visse medlemsstater i Rådet.

2.6. I oktober 2017 offentliggjorde Kommissionen yderligere en pakke af foranstaltninger på momsområdet. Denne pakke omfatter: **i)** et forslag til ændring af det nuværende momsdirektiv (EF) nr. 2006/112/EF, der indfører begrebet »godkendt afgiftspligtig person« samt en række korrigerende foranstaltninger ⁽³⁾, **ii)** foranstaltninger, som kan danne grundlaget for en gradvis indførelse af princippet om beskatning i bestemmelsesmedlemsstaten og af leverandørers ansvarlighed som en hovedregel ⁽⁴⁾, **iii)** et forslag om ændring af gennemførelsesforordning (EU) nr. 282/2011 for at harmonisere og forenkle bevisreglerne for varetransport inden for Fællesskabet med henblik på momsfrigivelse og ⁽⁵⁾ **iv)** et forslag om ændring af forordningen om administrativt momssamarbejde mellem de nationale skattemyndigheder ⁽⁶⁾.

2.7. Kommissionen har nærmere bestemt foreslået fire »hurtigløsninger« for at mindske den administrative byrde for virksomhederne i det nuværende system. Disse fire hurtigløsninger er: **i)** forenkling af momsreglerne for virksomheder, der transporterer varer fra én medlemsstat til en anden, hvor de skal opbevares, før de leveres til en på forhånd kendt kunde; **ii)** forenkling og harmonisering af reglerne vedrørende kædetransaktioner og **iii)** forenkling af beviset for transport af varer mellem to medlemsstater. Disse forenklinger er begrænset til virksomheder, der er godkendte afgiftspligtige personer. En fjerde hurtigløsning vedrørende momsregistreringsnummeret for handelspartnere, der er registreret i EU's elektroniske momsinformationsudvekslingssystem (VIES), vil være tilgængelig både for virksomheder, der er godkendte afgiftspligtige personer, og for dem, som ikke er det.

2.8. Kommissionen ønsker fremover gradvis at erstatte den nuværende overgangsordning for beskatning af samhandelen mellem medlemsstaterne med en endelig aftale baseret på princippet om beskatning af varerne i bestemmelseslandet gennem en række lovgivningsmæssige foranstaltninger og gradvise tilpasninger.

3. Generelle bemærkninger: bekæmpelse af svig samt samarbejde mellem nationale myndigheder

3.1. EU's nuværende momssystem er yderst fragmenteret og komplekst og begrænser og forvrider således samhandelen og investeringerne, idet det skaber unødige og omfattende administrative byrder og handelshindringer for erhvervslivet.

3.2. EØSU mener, at momssystemet bør tilstræbe at fremme et velfungerende indre marked. Det bør især være mindre fragmenteret og forvaltes mere effektivt, navnlig hvad angår den grænseoverskridende samhandel, og det bør moderniseres i lyset af den øgede globalisering og digitalisering af økonomien.

3.3. Samtidig er udvalget enig med Kommissionen i, at momssvig udgør et betydeligt problem, som det fremgår af tallene, der viser, at det anslåede indtægtstab som følge af svig beløber sig til 151 mia. EUR. Der er derfor behov for praktiske og stadig mere effektive tiltag til bekæmpelse af ulovlig praksis, uden at det indre marked derved undergraves ⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ COM(2016) 757 final.

⁽²⁾ COM(2016) 758 final.

⁽³⁾ COM(2017) 567 final.

⁽⁴⁾ COM(2017) 566 final.

⁽⁵⁾ COM(2017) 568 final.

⁽⁶⁾ COM(2017) 569 final.

⁽⁷⁾ Se EØSU's udtalelse om Momsfrigivelse — omvendt betaling, navnlig punkt 1.2-3.2 (EUT C 288 af 31.8.2017, s. 52).

3.4. EØSU glæder sig over, at Kommissionen er fast besluttet på at indsnævre momsgabet, samt over det nylige direktiv (EU) 2017/1371 om strafferetlig bekæmpelse af svig rettet mod Den Europæiske Unions finansielle interesser, i henhold til hvilket Den Europæiske Anklagemyndighed inddrages i tilfælde af momssvig på over 10 mio. EUR.

3.5. Det er derfor vigtigt at prioritere målet om at skabe et reelt indre marked og bekæmpe svig ved hurtigst muligt at levere konkrete resultater på dette område gennem et tættere samarbejde mellem skattemyndighederne med hensyn til udveksling af information og udvikling af databaser og platforme for udveksling af data mellem de forskellige nationale myndigheder til støtte for en effektiv håndhævelse af skattereglerne. EØSU opfordrer især Kommissionen og de nationale skattemyndigheder til at samarbejde tættere og mere intensivt til daglig for at sikre, at det indre markeds krav er opfyldt, og til at reducere de administrative omkostninger for både virksomheder og skattemyndigheder. Derudover bør Kommissionen og skattemyndighederne i samarbejde med det organiserede civilsamfund og andre interessenter undersøge, hvordan kommende teknologier kan bidrage til bekæmpelsen af momssvig, eftersom nye teknologier kan være et nyttigt værktøj til at forenkle den administrative byrde for både virksomheder og skattemyndigheder, idet de skaber den nødvendige gennemsigtighed.

3.6. EØSU understreger behovet for, at medlemsstaterne opretter passende fora til udveksling af bedste praksis i forbindelse med skatteopkrævning og udvikling af teknologier til fremme af korrekt skatteopkrævningspraksis i forbindelse med grænseoverskridende samhandel. Der bør navnlig drøftes effektive momsrefusionssystemer, afgiftsformer, skattemæssige procedurer og effektive systemer til udveksling af oplysninger om skatteunddragere. Kommissionen bør bidrage til oprettelsen af sådanne institutionelle fora og således fremme vækst og begrænse indtægtstab.

4. Destinationsprincippet og satser

4.1. Som nævnt i sin udtalelse om En handlingsplan for moms⁽⁸⁾ mener EØSU, at en revision af det nuværende system bør føre til et endeligt momssystem, som ikke alene er tydeligt, sammenhængende og robust, men også er forholdsmæssigt, når det gælder virksomhederne, og tilpasset den hurtige udvikling i økonomien og på markederne.

4.2. I den forbindelse støtter udvalget forslaget om at anvende bestemmelseslandsprincippet som grundlag for et endeligt momssystem, da det forventes at skabe mere ensartede vilkår for alle leverandører på ét og samme nationale marked og give færre forvridninger på EU-markedet.

4.3. En velfungerende one-stop-shop-ordning er en forudsætning for et destinationsbaseret system. Kommissionens initiativer som f.eks. den foreslåede udvidelse af mini-one-stop-shop-ordningen til alle B2C-tjenester samt B2C-salg af varer, både inden for og uden for Fællesskabet, bydes derfor velkommen. Uden en velfungerende one-stop-shop-ordning baseret på revisioner i oprindelseslandet, skalerbare forenklinger og muligheden for at kompensere for afholdt indgående moms fra alle medlemsstater vil ethvert destinationsbaseret system øge den administrative byrde dramatisk, navnlig for SMV'er.

4.4. EØSU fremhæver betydningen af skattemæssig neutralitet mellem forskellige virksomheder og påpeger, at momsbetalinger ikke må have en negativ indvirkning på likviditeten i visse virksomheder. Med dette for øje bør importører af varer på bestemte nationale markeder forpligtes til at betale moms, når varerne faktisk markedsføres og ikke, når blot de importeres og lagres i afventning af deres efterfølgende markedsføring.

4.5. Hvad angår den første fase af handlingsplanen, der fokuserer på specifikke vareleveringer, opfordrer udvalget alle de institutioner, der er involveret i reformen af momssystemet, til at undersøge, hvordan man hurtigst muligt vil kunne indføre et fælles system for både tjenesteydelser og varer og derved afhjælpe de problemer, der forventeligt opstår, når der findes to systemer, et for varer og et for tjenesteydelser.

4.6. Dette er særligt relevant i betragtning af, at grænsen mellem varer og tjenesteydelser i den digitale økonomi er blevet stadig mere uklar og sandsynligvis vil ændre sig yderligere i den nuværende situation, hvor teknologien udvikler sig meget hurtigere end de regler, der udarbejdes af de ansvarlige institutioner. EØSU opfordrer derfor Kommissionen til at tage hensyn til og eventuelt tage dette spørgsmål op inden for rammerne af den igangværende reform af momssystemet.

⁽⁸⁾ EUT C 389 af 21.10.2016, s. 43.

4.7. EØSU mener, at den af Kommissionen tilstræbte momspolitik, som har til formål at give medlemsstaterne øget fleksibilitet med hensyn til at sænke deres momssatser, i princippet bør være forenelig med destinationsprincippet, da der under dette system sandsynligvis vil være færre handelsforvridninger.

4.8. At medlemsstaterne får større frihed til at vælge deres egne satser må imidlertid ikke føre til, at systemet som helhed bliver fragmenteret eller alt for komplekst. Der bør derfor anlægges en forholdsmæssig tilgang, der udstikker en klar og forudsigelig gennemførelsesramme, navnlig af hensyn til SMV'er og for at reducere overholdelsesomkostningerne generelt for de økonomiske aktører⁽⁹⁾.

4.9. Antallet af undtagelser bør følgelig begrænses til specifikke og behørigt begrundede tilfælde for at sikre en ensartet og forudsigelig lovramme.

4.10. Med hensyn til muligheden for undtagelser finder udvalget, at målet om at støtte social innovation og styrke den europæiske sociale søjle, som Kommissionen har været fortalere for, kan retfærdiggøre reducerede satser for sociale virksomheder og sektoren for sociale tjenesteydelser på grundlag af de specifikke initiativer, som medlemsstaterne beslutter at gennemføre inden for den nye lovramme for moms.

4.11. Det er vigtigt, at der oprettes et onlineinformationsværktøj, der gør det muligt for virksomhederne at holde styr på de forskellige typer satser i de 28 medlemsstater. Dette værktøj skal være let tilgængeligt, pålideligt og helst foreligger på alle EU-sprog.

5. Den godkendte afgiftspligtige person

5.1. Med hensyn til godkendte afgiftspligtige personer bemærker EØSU, at Kommissionen finder dette begreb vigtigt for overgangen til et momssystem baseret på destinationsprincippet, og er enig i, at virksomheder, hvis skattemæssige pålidelighed er blevet bekræftet, bør kunne drage fordel af hensigtsmæssige forenklingsforanstaltninger.

5.2. Selv om godkendte afgiftspligtige personer og den dertil knyttede anvendelse af omvendt momspligt kan udgøre en væsentlig aflastning for virksomhederne, er det ifølge udvalget vigtigt, for at virksomhederne og navnlig SMV'erne skal kunne søge om at få status som godkendte afgiftspligtige personer, at der indføres harmoniserede, klare og forholdsmæssige kriterier og regler i alle medlemsstater, hvorved så mange virksomheder som muligt kan få status som godkendte afgiftspligtige personer.

5.3. Eftersom det vil tage nogen tid for medlemsstaterne at blive enige om begrebet »godkendt afgiftspligtig person« og for de fleste virksomheder at blive godkendt, og eftersom de hurtigløsninger, der skitseres i forslaget, er af stor betydning for momssystemets funktion, opfordrer EØSU medlemsstaterne til at indføre disse hurtigløsninger for alle virksomheder, inden ordningen med »godkendte afgiftspligtige personer« er fuldt udviklet.

5.4. EØSU er desuden enig i, at der for at gøre bedst mulig brug af statussen som godkendt afgiftspligtig person skal etableres veludviklede elektroniske lagringssystemer, som bør være let tilgængelige for de nationale skattemyndigheder.

5.5. Det er imidlertid ikke muligt at foretage en grundigere og mere detaljeret vurdering af dette begreb i lyset af kommissionsforslagets nuværende formulering, da denne stadig er vag, og det står uklart, hvad de praktiske konsekvenser af gennemførelsen bliver.

5.6. På nuværende tidspunkt ønsker EØSU derfor blot at påpege, at godkendte afgiftspligtige personer som instrument bør understøttes af klare og gennemsigtige gennemførelseskriterier. Det er i den forbindelse værd at bemærke, at en fastsættelse af kriterier svarende til dem, der gælder for autoriserede økonomiske operatører, vil kunne føre til, at blot et lille udsnit af erhvervslivet får adgang til systemet med godkendte afgiftspligtige personer og hurtigløsninger. Man risikerer således, at systemet med godkendte afgiftspligtige personer kun vil være tilgængeligt for meget få virksomheder.

5.7. Dette begreb skal især i den første fase af gennemførelsen overvåges nøje af Kommissionen for at undgå, at de fordele, som opstår ved brugen af begrebet »godkendt afgiftspligtig person« med hensyn til skattemæssige forenklinger og en nemmere overholdelse, udvandes af et tab af hhv. retssikkerhed og forskriftsmæssig ensartethed i det indre marked.

⁽⁹⁾ Se EØSU's udtalelse om En handlingsplan for moms (EUT C 389 af 21.10.2016, s. 43), punkt 3.1.6 og 3.1.7.

5.8. EØSU bemærker under henvisning til visse undtagelser for fællesskabstransaktioner, der indgår i forslaget om ændring af gennemførelsesforordning (EU) nr. 282/2011, at Rådets anmodning til Kommissionen om at forenkle og præcisere de retlige rammer for undtagelser synes at være et nyttigt værktøj til at mindske svig og begrænse overholdelsesomkostningerne for SMV'er.

6. Næste skridt og afsluttende bemærkninger

6.1. EØSU finder det generelt vigtigt, at Kommissionen gennemfører en omfattende konsekvensanalyse af lovgivningen med henblik på at vurdere — også kvantitativt — de praktiske konsekvenser af handlingsplanen for moms som helhed for borgerne, virksomhederne og skattemyndighederne.

6.2. Endelig bemærker EØSU — under henvisning til sin forudgående udtalelse om En handlingsplan for moms ⁽¹⁰⁾ — at det er vigtigt at gennemføre alle de forskellige dele af handlingsplanen som en sammenhængende helhed.

6.3. EØSU understreger på ny, at man bør gøre alt for at gennemføre det endelige momssystem inden for et rimeligt tidsrum, da de erklærede målsætninger i modsat fald risikerer at blive sat over styr eller kun at blive gennemført delvist, og det på bekostning af det indre marked og de europæiske virksomheder, der opererer på dette marked.

Bruxelles, den 14. marts 2018.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁰⁾ EUT C 389 af 21.10.2016, s. 43.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Den Europæiske Centralbank, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om fuldførelse af bankunionen

(COM(2017) 592 final)

(2018/C 237/08)

Ordfører: **Carlos TRIAS PINTÓ**

Medordfører: **Daniel MAREELS**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 17.11.2017
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed
Vedtaget i sektionen	28.2.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	14.3.2018
Plenarforsamling nr.	533
Resultat af afstemningen	180/3/4
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU støtter de foranstaltninger, der er truffet siden 2012, og som har ydet et afgørende bidrag til finansiell stabilitet og brudt den onde cirkel mellem banksystemerne og deres respektive stater.

1.2. Udvalget bifalder derfor og opfordrer desuden til konkret gennemførelse af de nye foranstaltninger, som Kommissionen foreslår for at fuldføre Den Økonomiske og Monetære Union (ØMU) og bevæge sig i retning af et **optimalt valutaområde**, der overvinder den nuværende modstand og snarest muligt opnår en større præcision i fuldførelsen af den tredje søjle i bankunionen gennem en gradvis nedbringelse og deling af finansielle risici. Fullførelsen af bankunionen og kapitalmarkedsunionen bør gøre det muligt i fuldt omfang at realisere den finansielle union, der udgør en af de grundlæggende søjler i ØMU'en.

1.3. Mere specifikt støtter EØSU de forskellige foreslåede målsætninger til styrkelse af den fælles tilsynsmekanisme (FTM) og den fælles afviklingsmekanisme (SRM) med det formål at lette den gradvise nedbringelse af finansielle risici og endelig bane vejen for en **fælleseuropæisk indskudsgarantiordning**, som ud over at sikre likviditet, kan bære tab og fuldføre den tredje søjle i bankunionen.

1.4. For at dette skal være muligt, vil det være nødvendigt parallelt hermed at fortsætte bestræbelserne på at dele og mindske risici i tilknytning til solvens og likviditet i den finansielle sektor. Udvalget bekræfter sit tidligere synspunkt vedrørende dette emne, som forklaret i udtalelsen om EDIS-forslagene. På linje med andre udfordringer på dette område bør spørgsmålet om misligholdte lån naturligvis fortsat stå højt på dagsordenen, især nu, hvor økonomien vokser igen.

1.5. Set i lyset af at de oprindelige forslag til en europæisk indskudsforsikringsordning (EDIS) efter mere end to år endnu ikke har givet resultat, ville det være en god idé at benytte en anden fremgangsmåde. Den aktuelle meddelelse giver mulighed for en bredere drøftelse og for en gradvis tilgang til gennemførelsen af EDIS, hvilket udvalget støtter. Det er vigtigt ikke at miste fremdriften i gennemførelsen af bankunionen, og der bør tages hensyn til forhandlingskonklusionerne. Udvalget mener under alle omstændigheder, at der bør tages hånd om både EDIS og de relevante foranstaltninger til begrænsning af risikoen hurtigst muligt, og at de bør gennemføres i henhold til en tydelig og konkret tidsplan.

1.6. EØSU støtter beslutningen om kun at yde likviditetsdækning i første fase og lade denne stige år for år. Samtidig bør der stadig være et fuldt fokus på de nationale indskudsgarantiordninger, som har ansvaret for at dække tab. Med henblik på at gøre den efterfølgende overgang til anden fase så gnidningsløs som mulig, og af hensyn til den gensidige tillid, anser udvalget det for vigtigt, at der hurtigst muligt træffes foranstaltninger til at strømline de nationale ordninger mest muligt. Det er også vigtigt at tage fat på spørgsmålet om eftervirkninger og moral hazard.

1.7. Dækning af tab vil blive indføjet i anden fase, men overgangen er ikke automatisk. Den formelle afgørelse bør efter EØSU's mening være baseret på det bredest mulige grundlag, og det synes derfor hensigtsmæssigt, at denne afgørelse ikke træffes af Kommissionen alene, men sammen med Rådet og Europa-Parlamentet.

1.8. Den gradvise stigning i dækningen af tab gennem EDIS er en god ting i princippet, men mekanismerne til gennemførelse af denne ordning fortjener større opmærksomhed i teksten.

1.9. Overordnet set er meddelelsen formuleret i meget generelle vendinger på en række punkter, og der fremsættes »betingede« forslag. Dette skaber utvivlsomt mulighed for yderligere drøftelser, men dette sker undertiden på bekostning af beslutsomheden. Der er også en række vigtige aspekter, der er udeladt, eller som knap nok omtales. Udvalget opfordrer til hurtige fremskridt i et samarbejde med alle interessenter og til, at forslagene bliver mere konkrete. Derudover skal medlemsstaterne leve op til deres ansvar og fortsætte arbejdet med tidligere vedtagne foranstaltninger, især dem der vedrører indskudsgarantiordninger. Dette er meget vigtigt, især set i lyset af den gradvise tilgang som beskrevet i meddelelsen.

1.10. I tråd med målsætningen om at skabe et fælleseuropæisk indskudsgarantisystem spiller den umiddelbare anvendelighed af Den Europæiske Monetære Fond en afgørende rolle, idet denne fungerer som en brandmur for SRM i kraft af sin funktion som långiver i sidste instans. EØSU støtter også i høj grad de planlagte opgaver for denne instans i forbindelse med håndteringen af de såkaldte asymmetriske chok.

1.11. Forbedringen og konsolideringen af grundstøtterne i bankunionen og anvendelsen af **det fælles regelsæt** skal gå hånd i hånd med den finansielle sektors gennemførelse af **målene for bæredygtig udvikling 2030** og Paris-forpligtelserne om klimaændringer. Der bør stilles lempeligere kapitalkrav til investeringer i den grønne økonomi og udvikles flere langsigtede, enkle modeller for »inkludativ långivning«, såsom realkreditlån, især lån i tilknytning til energieffektivitet, installation af solceller osv.

1.12. Samtidig giver fintech og andre finansielle innovationer (såsom blockchain og intelligente kontrakter) nye argumenter for at iværksætte tiltag møntet på at fuldføre og puste nyt liv i bankunionen og forbedre den finansielle og digitale inklusion af de europæiske borgere i tråd med EU's strategiske mål. I den nuværende formulering af målene for bæredygtig udvikling 2030 bidrager finansiel inklusion allerede til 7 af de 17 mål, mens den digitale inklusion, som kan sikre målopfyldelsen eller udskyde denne under nye rammevilkår, påvirker næsten alle mål på eksplicit eller implicit vis.

1.13. Som allerede påpeget i flere udtalelser bekræfter EØSU sin opbakning til et diversificeret finansielt økosystem, hvor de store paneuropæiske aktører sameksisterer med små og mellemstore banker og andre ikke-banker, og hvor der er et vedvarende fokus på finansiering af realøkonomien på lige fod under rammevilkår præget af en meget begrænset systemisk risiko. Diversitet, gennemsigtighed og bæredygtighed er den bedste modgift mod fremtidige finanskriser.

1.14. EØSU mener, at det nu er tvingende nødvendigt at motivere de lande, der ikke er en del af euroområdet, til at deltage. Samtidig bør hver af de tre søjler i bankunionen bidrage til at styrke den globale finansielle arkitektur, øge samarbejdet på europæisk og internationalt plan i henhold til bankunionens lovgivningsmæssige rammer og videregive de indvundne erfaringer, især til de 30 ikke-europæiske lande, hvis monetære referenceværdi er euroen, herunder de fransktalende lande i Afrika.

2. Historie, baggrund og resumé af den nye meddelelse

2.1. Den alvorlige økonomiske krise, der begyndte for ti år siden, satte euroen på prøve og medførte, i større eller mindre omfang, omkostninger for eurolandene. De finansielle redningsoperationer havde dermed også en negativ indvirkning på risikoen forbundet med statslige låntagere.

2.2. Bankunionen blev oprettet i 2012 med det formål at skabe et fælles og integreret finansielt system, der kan sikre en effektiv gennemførelse af pengepolitikken, og dermed en hensigtsmæssig risikospredning på tværs af medlemsstaterne. Hertil kommer en genskabelse af tilliden til banksystemet i euroområdet som en reaktion på de **strukturelle mangler** i udformningen af euroen. Takket være de positive ændringer i Den Europæiske Centralbanks (ECB) pengepolitik og budgetpolitikkerne i EU's medlemsstater er der gjort fremskridt hen imod en Økonomisk og Monetær Union (ØMU). Den aktuelle udfordring består i at **indføre euroen i alle EU's 27 medlemsstater** og fuldføre **den tredje søjle** i bankunionen.

2.3. I lyset af populistiske trusler og den stigende risiko for et skred i retning af øget nationalisme, primært på grund af den øgede ulighed, der er resultatet af asymmetriske chok i euroområdet, er der bred politisk enighed om behovet for at fuldføre den finansielle union (bankunionen og kapitalmarkedsunionen) for at beskytte EU's **finansielle stabilitet** og **territoriale integritet** mod, som Kommissionens formand Jean-Claude Juncker har formuleret det, **nationalismens »gift«**.

2.4. En anden vigtig ny udfordring vedrører **finansiell teknologi (fintech)** og andre innovationer i den finansielle infrastruktur, som hidtil ikke har været i søgelyset for **det finansielle tilsyn**. I Kommissionens meddelelse fra september 2017 om »Et stærkere integreret tilsyn for at styrke kapitalmarkedsunionen og den finansielle integration i et miljø under forandring« slås det fast, at »mulighederne i tilknytning til finansiell innovation skal udnyttes fuldt ud i forbindelse med udviklingen af den finansielle union, men at der ligeledes skal tages højde for nye risici«. Der er annonceret en handlingsplan i begyndelsen af 2018 ⁽¹⁾.

2.5. De fremskridt i retning af bankunionen, som blev opnået med fastlæggelsen af **den fælles tilsynsmekanismer (FTM)** ⁽²⁾ **opgaver på områderne lovgivning, kontrol og sanktioner** og **den fælles afviklingsmekanisme (SRM)**, der sammen med **»det fælles regelsæt«** i *En køreplan for oprettelse af en bankunion* udgør de vigtigste milepæle, blev bremsset i de første år af den begyndende økonomiske genopretning, idet partnerne i euroområdet foretrak at se bort fra de synergier, der følger af den finansielle integration snarere end at dele risiciene.

2.6. Vi står derfor over for en bred vifte af erklæringer og forslag, som, selv om de har skabt fremskridt, ikke har resulteret i **risikoreduktion og risikospredning**. EU's medlovgivere har endnu ikke givet tilstrækkeligt konkrete svar på, hvordan Den Økonomiske og Monetære Union skal fuldføres, navnlig med hensyn til: efterlevelse af 2014-direktivet, som styrket ved Rådet i 2017 ⁽³⁾, forslaget til forordning fra november 2015, den delvise og videre udvikling af kapitalmarkedsunionen, lanceringen af handlingsplanen for finansielle tjenesteydelser (2017) og de nye foranstaltninger til reduktion af misligholdte lån ⁽⁴⁾ osv.

2.7. Det ovennævnte forslag til forordning fra 2015 skabte forudsætningerne for en gradvis udvikling af en europæisk indskudsforsikringsordning (EDIS). I første fase vil der blive anvendt en genforsikringsordning, før overgangen til en gradvist gensidiggjort ordning (coassurance) og i tredje fase vil der fra 2024 og frem være tale om en situation, hvor investeringsrisikoen bæres fuldt ud af EDIS. I tilknytning til dette forslag annoncerede Kommissionen en række foranstaltninger med henblik på at begrænse risikoen i bankunionen. Desværre har de hidtidige forhandlinger ikke givet resultat.

2.8. Der skal også stadig arbejdes med de nationale indskudsgarantiordninger, som kunne bidrage til at bane en vej frem. Udfordringerne skyldes bl.a., at der stadig er betydelige forskelle mellem medlemsstaterne hvad angår gennemførelsen af bestemmelserne i direktivet om indskudsgarantiordninger, og et behov for at forbedre udvekslingen af oplysninger og instrumenterne til fremme af koordineringen mellem de nationale indskudsgarantiordninger ⁽⁵⁾.

2.9. For at komme ud af dødvandet mellem medlovgiverne skærper denne meddelelse kriteriet for **bail-in** og foreslår for det første, at der indføres en fælles bagstopper for Den Fælles Afviklingsfond, og for det andet, at der udformes en mere omfattende køreplan for **den europæiske indskudsforsikringsordning**, begyndende med **genforsikring** (ved kun at tilbyde gradvis likviditetsdækning, mens bankerne bidrager til den fælles fond), for derefter i anden fase at bevæge sig hen

⁽¹⁾ Jf. COM(2017) 542 final (afsnit 4, s. 11 og frem).

⁽²⁾ Rådets forordning (EU) nr. 1024/2013 (EUT L 287 af 29.10.2013, s. 63).

⁽³⁾ Den 16. juni 2017 nåede Rådet til enighed om en bankkreditorrækkefølge ved insolvens i et direktiv, på basis af hvilket medlemsstaterne kan indføre en eksplicit rangordning af usikrede indskud, som skal »dækkes« i tilfælde af bankkrak.

⁽⁴⁾ COM(2018) 37 final.

⁽⁵⁾ Jf. meddelelsen, s. 12.

imod **coassurance**, hvor betingelsen kan være, at risici i forbindelse med misligholdte lån begrænses i tilstrækkeligt omfang ⁽⁶⁾. Med henblik herpå foreslås der en første supplerende foranstaltning, der tager sigte på at mindske risikoen for virksomheders insolvens gennem rekonstruktionsprocedurer, samtidig med at der arbejdes på en hurtig indførelse af bestemmelser om misligholdte lån som led i revisionen af forordningen om den fælles tilsynsmekanisme. Kommissionens meddelelse om midtvejsevalueringen af handlingsplanen om kapitalmarkedsunionen medio 2017 bebuder også kortsigtede foranstaltninger møntet på udviklingen af et sekundært marked for misligholdte lån ⁽⁷⁾. I sidste ende betyder dette, at der er behov for tilstrækkelige fremskridt med hensyn til at reducere risiciene i banksektoren.

2.10. Den anden supplerende foranstaltning vedrører diversificering af bankernes beholdninger af statsobligationer. **Værdipapirer med sikkerhed i statsobligationer** kan yde et bidrag her og samtidig stille yderligere garantier. Efter det arbejde, der blev udført af Det Europæiske Udvalg for Systemiske Risici (ESRB), overvejer Kommissionen at fremsætte et **lovforslag** i begyndelsen af 2018.

2.11. Senest i foråret 2019 bør alle foranstaltninger vedrørende risikodeling dermed være introduceret, og **gennemførelsesfasen** bør kunne iværksættes, begyndende med aftalen mellem medlovgiverne om de grundlæggende elementer i **bankpakken** fra november 2016 og mærkbare fremskridt med hensyn til de resterende spørgsmål, efterfulgt af en præcisering af de eksisterende **kontrollbeføjelser** for at afbøde de risici, der er forbundet med misligholdte lån og et forslag til **vurdering af investeringsselskaber**.

3. Generelle bemærkninger

3.1. Nu, hvor økonomierne i landene i euroområdet vokser igen og bankfinansieringen af økonomierne ligeledes er stigende, er det på tide at styrke modstandsdygtigheden i vores finansielle system og sikre, at eventuelle finanskriser ikke resulterer i en yderligere fragmentering af markedet ⁽⁸⁾ og endnu en dyr test af euroen og europæisk integration som helhed.

3.2. Med henblik herpå er det afgørende, at der etableres en **»fuldstændig gensidig« fælles indskudsforsikringsfond** for at **fuldføre EU's finansielle struktur** og bekæmpe det nuværende misforhold mellem på den ene side banktilsyn og afvikling (som er centraliseret) og på den anden side nationale indskudsgarantiordninger (som ikke er harmoniseret). Dette kræver, at der sker tilstrækkelige fremskridt med hensyn til at reducere risiciene i banksektoren.

3.3. Fremskridt på områderne risikoreduktion og indskudsbeskyttelse går hånd i hånd, og udvalget bekræfter derfor de principper, det allerede har fremhævet i forbindelse med de oprindelige EDIS- forslag ⁽⁹⁾. Udvalget påpegede navnlig, at eftersom EDIS og de bebudede foranstaltninger til begrænsning af risikoen har et antal grundlæggende og vigtige målsætninger om styrkelse og fuldførelse af bankunionen til fælles, **bør begge former for foranstaltninger gennemføres på samme måde og under anvendelse af ensartede instrumenter og metoder**. For at sikre reelle fremskridt finder udvalget det derfor **afgørende**, at der **straks tages hånd om både** EDIS og de relevante foranstaltninger til begrænsning af risikoen, og at de **gennemføres** i henhold til en tydelig og konkret tidsplan. Det er også meget vigtigt at skabe de rette forudsætninger for at gøre fremskridt med henblik på en **yderligere fuldførelse af ØMU'en**, som **bankunionen** udgør en vigtig del af.

3.4. Parallelt med andre initiativer møntet på risikoreduktion skal spørgsmålet om misligholdte lån ⁽¹⁰⁾, og især deres ulige fordeling mellem landene, fortsat stå højt på dagsordenen, idet det er afgørende, at der gøres fremskridt på dette område. Som det for nylig blev konstateret, er der sket fremskridt overordnet set, men gennemsnit er ikke alt ⁽¹¹⁾. Samtidig med at der er banker, der arbejder seriøst på at løse problemet, eller som i det mindste bevæger sig i den rigtige retning, er der stadig banker, som nægter at se problemet i øjnene, eller som ikke er ambitiøse nok i håndteringen af dette. Nu, hvor

⁽⁶⁾ På trods af de realiserede forbedringer havde de europæiske banker ved udgangen af 2016 dobbelt så mange risikovægtede aktiver på deres balancer (19,1 % i gennemsnit i EU og 18,8 % i euroområdet), som bankerne i USA (japanske banker befandt sig derimellem), mens de europæiske tal ved krisens begyndelse i 2008 var bedre end de to andre stormagters. Dertil kommer, at den procentvise andel af misligholdte lån fortsat er tre gange højere end i USA og Japan.

⁽⁷⁾ Jf. COM(2017) 292 final, navnlig »den prioriterede foranstaltning 5«.

⁽⁸⁾ Bankerne har reduceret deres eksponering for andre medlemsstater, og grænseoverskridende betalinger tegner sig stadig kun for 7 %.

⁽⁹⁾ EUT C 177 af 18.5.2016, s. 21.

⁽¹⁰⁾ Non-performing loans (NPLs).

⁽¹¹⁾ Interview med Danièle Nouy, formand for ECB's Tilsynsråd, i *Público*, den 11. december 2017. Se <https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/interviews/date/2017/html/ssm.in171211.en.html>.

økonomien vokser igen, er det vigtigt at behandle dette spørgsmål som en prioritet, så der findes en løsning på både problemer, der er fulgt med fra fortiden, og nye udfordringer. Udfordringen består i at skabe resultater, der viser deres værd i praksis. Dette har stor betydning for fremskridtene i gennemførelsen af den tredje søjle i bankunionen.

3.5. Sammenlignet med de oprindelige EDIS-forslag fra 2015 giver den aktuelle meddelelse mulighed for en bredere drøftelse af den europæiske indskudsforsikringsordning og en mere gradvis tilgang til gennemførelsen af denne. På et tidspunkt, hvor det er vigtigt ikke at miste fremdrift i gennemførelsen af bankunionen og tage hensyn til konklusionerne af forhandlingerne, er Kommissionens nye tilgang realistisk, og udvalget bifalder denne.

3.6. Udvalget støtter beslutningen om kun at yde likviditetsdækning i første fase, hvilket betyder, at tab i denne fase vil blive dækket via de nationale indskudsgarantiordninger. For at undgå, at den efterfølgende overgang til næste fase bliver et unødigt vanskeligt forehavende, og af hensyn til den gensidige tillid, finder EØSU det vigtigt, at det bliver gjort klart fra starten, at der skal træffes yderligere foranstaltninger til at strømline de nationale ordninger i så høj grad som muligt, således at store forskelle mellem medlemsstaterne fjernes. Samtidig er det også vigtigt at tage fat på spørgsmålet om eftervirkninger og moral hazard.

3.7. Hvad angår overgangen fra genforsikringsfasen (se ovenfor) til coassurancefasen, som afhænger af opfyldelsen af en række betingelser, bør beslutningen om at gå videre efter EØSU's mening være baseret på det bredest mulige grundlag, og det synes derfor hensigtsmæssigt, at denne afgørelse ikke træffes af Kommissionen alene, men sammen med Rådet og Europa-Parlamentet ⁽¹²⁾.

3.8. Det er også nødvendigt at være så præcis som mulig vedrørende de betingelser, der vil gælde både under og efter ⁽¹³⁾ overgangen til coassurancefasen, hvor der både vil være tale om likviditetsdækning og dækning af tab. Forslaget om at gå gradvist ⁽¹⁴⁾ frem er en god idé, men samtidig er der en vis bekymring for, at den nuværende tekst stadig er for generel og for vag og overlader for megen plads til forskellige fortolkninger og drøftelser. Der er behov for mere vejledning og retssikkerhed på dette område lige fra begyndelsen.

3.9. Overordnet set er det værd at bemærke, at meddelelsen inden for rammerne af disse hovedlinjer er formuleret i meget generelle vendinger på en række punkter, og at der fremsættes forslag på et midlertidigt grundlag. På den ene side skaber dette et råderum, der kan være nyttigt i forbindelse med fremtidige forhandlinger mellem og med medlemsstaterne, men på den anden side betyder dette, at teksten forekommer mere ubeslutsom ⁽¹⁵⁾, og at den ikke altid er så klar som man kunne ønske. En række vigtige aspekter udelades eller omtales knap nok, herunder anerkendelse af den rolle, som institutsikringsordninger spiller, hvilket EØSU tidligere har gjort opmærksom på ⁽¹⁶⁾. For at afklare disse spørgsmål er det nu vigtigt at samarbejde med alle andre berørte parter (herunder Rådet, Europa-Parlamentet, medlemsstaterne, Kommissionen osv.) om at gøre hurtigt fremskridt og gøre forslagene mere konkrete.

3.10. EØSU opfordrer indtrængende medlovgiverne til at anvende den samlede pakke af foranstaltninger til styrkelse af Den Økonomiske og Monetære Union ⁽¹⁷⁾, som blev offentliggjort den 6. december 2017, til at **fremskynde konsensusopbygningen**.

3.11. EØSU støtter ECB's hensigt om at sikre, at banker tilbyder harmoniserede tjenester i alle EU's medlemsstater ⁽¹⁸⁾ og dermed udnytter fordelene ved et større marked. Det opfordrer de medlemsstater, som endnu ikke deltager i den fælles valuta, til at slutte sig til den fælles tilsynsmekanisme (FTM), som et første skridt mod deres fuldstændige integration i euroområdet.

⁽¹²⁾ Uden at dette berører den vigtige rolle, som tilsynsmyndighederne spiller i den henseende.

⁽¹³⁾ Jf. meddelelsen, punkt 3.

⁽¹⁴⁾ Generelt foreslås det nu, at dækning af tab vil blive varetaget af de nationale indskudsgarantiordninger og den europæiske indskudsforsikringsordning efter en fordelingsnøgle, der vil blive udviklet gradvist, begyndende med et EDIS-bidrag på 30 % fra det første år af coassurancefasen.

⁽¹⁵⁾ Mange af elementerne beskrives i en betinget form: jf. den hyppige brug af »vil« og »kunne« i beskrivelsen af de to faser af gennemførelsen af den europæiske indskudsforsikringsordning (s. 10 og frem).

⁽¹⁶⁾ EUT C 177 af 18.5.2016, s. 21.

⁽¹⁷⁾ COM(2017) 821 final.

⁽¹⁸⁾ EUT C 434 af 15.12.2017, s. 51.

3.12. Fuldførelsen af EU's finansielle arkitektur skal gå hånd i hånd med digital og finansiell inklusion i overensstemmelse med **FN's mål for bæredygtig udvikling 2030**. EØSU understreger den potentielle rolle, som banker kan spille i kampen mod klimaændringer og gennemførelsen af 13 ud af de 17 mål for bæredygtig udvikling gennem deres formidlende rolle set i forhold til bevidst opsparing og socialt ansvarlige investeringer (SRI). I den forbindelse bør aftalen om Basel III-reformerne fra den 7. december 2017 gennemgås nøje for at sikre, at de europæiske bankers udlån ikke indskrænkes på områder, som er kritiske for bæredygtig finansiering.

4. Særlige bemærkninger

4.1. EØSU støtter de af Kommissionen foreslåede foranstaltninger til begrænsning af risiciene inden for tilsyn, bankafvikling og indskudsgaranti (i en eventuel overgangsfase fra genforsikring til coassurance).

4.2. EØSU fremhæver, at harmoniseringen af de nationale indskudsgarantiordninger bør gå hånd i hånd med etableringen af EDIS-processen. EØSU opfordrer indtrængende Kommissionen til at lancere et initiativ, der skal give **de nationale indskudsfonde** mulighed for at bidrage til fuldførelsen af det europæiske systems arkitektur, hvor der sikres ligebehandling af ikke-systemisk vigtige enheder⁽¹⁹⁾. EØSU bakker op om de nationale indskudsgarantiordningers ret til at gennemføre alternative foranstaltninger, der ikke er i strid med konkurrencereglerne, som fastlagt i artikel 11 i direktivet om indskudsgarantiordningen 2014/49/EU.

4.3. EØSU støtter i høj grad indførelsen af en fælles bagstopper for den fælles afviklingsmekanisme så hurtigt som muligt ved hjælp af en kreditlinje fra den europæiske stabilitetsmekanisme, som foreslået af taskforcen om en koordineret indsats (TFCA).

4.4. EØSU støtter en styrkelse af tilsynsbeføjelserne under den fælles tilsynsmekanisme samt af de lovpligtige tilsynsmæssige sikkerhedsnet (søjle I) med henblik på at håndtere misligholdte lån på en harmoniseret måde. Kommissionen bør i den forbindelse påvise, at de kompetente myndigheder set i lyset af de nye tilsynsbeføjelser kan påvirke bankernes nedskrivningspolitik for misligholdte lån.

4.5. Ovennævnte tilsynsmæssige beskyttelsesmekanismer bør anvendes i alle banker i forhold til deres systemiske risikoprofil, som ofte afhænger af deres forretningsmodel. Dette ville betyde, at små og mellemstore banker, som ikke skaber urimeligt store risici, stilles over for passende krav og ikke »overreguleres«.

4.6. EØSU anbefaler ligeledes, at kapitalkravene til bankerne bliver lempeligere, når der er tale om investeringer i den grønne økonomi⁽²⁰⁾, samtidig med at det bør overvejes at indføre kapitalafgifter for investeringer i den »brune« økonomi. Den fælles tilsynsmekanisme bør varetage et specifikt tilsyn på dette område.

4.7. Det bør overvejes at forny lovgivningen om misligholdte lån ved at undersøge, om **privat kreditforsikring** kan spille en større rolle. Privat kreditforsikring varetager en tredobbelte funktion — forebyggelse, erstatning og inddrivelse — og som følge af finansiell innovation forbindes denne i stigende grad med banker. ECB konkluderer i sine rapporter, at nogle af disse risici, som f.eks. renterisici, er blevet korrekt forvaltet af de fleste europæiske kreditinstitutter. Det skal bemærkes, at USA overvandt **subprimelånekrisen**, da Federal Reserve også gav store genforsikringselskaber adgang til likviditet.

⁽¹⁹⁾ På grundlag af forordning (EU) nr. 1024/2013 er kun systemisk vigtige kreditinstitutter underlagt den fælles tilsynsmekanisme.

⁽²⁰⁾ Argumenterne for den »grønne støttefaktor« bygger på den positive systemiske værdi af grønne aktiviteter, der reducerer de langsigtede miljømæssige risici, og behovet for at integrere positive eksterne virkninger. Jf. <http://www.finance-watch.org/our-work/publications/1445> og https://ec.europa.eu/info/publications/180131-sustainable-finance-report_en.

4.8. Endelig opfordrer EØSU, som i flere tidligere udtalelser, til fair konkurrencevilkår, der er **neutrale med hensyn til hvilke teknologier og forretningsmodeller, der anvendes**. For så vidt angår denne udtalelse opfordrer udvalget endnu en gang til **lige vilkår** på tilsynsområdet. Dette betyder, at der bør udføres flere kontroller af skyggebanker, investeringsselskaber og finansteknologiske virksomheder i overensstemmelse med den grundlæggende tilgang »samme risici, samme regler og samme tilsyn«. Takket være reglerne for disse nye aktører, som ofte har givet anledning til retssager, vil mulighederne for finansiel inklusion øges, uden at forbrugerbeskyttelsen bringes i fare.

Bruxelles, den 14. marts 2018.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2017/825 for at øge finansieringsrammen for støtteprogrammet for strukturreformer og tilpasse dens overordnede målsætning

(COM(2017) 825 final — 2017/0334 (COD))

og om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1303/2013 af 17. december 2013 om fælles bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 1083/2006 for så vidt angår støtte til strukturreformer i medlemsstaterne

(COM(2017) 826 final — 2017/0336 (COD))

(2018/C 237/09)

Ordfører: **Mihai IVAȘCU**

Medordfører: **Stefano PALMIERI**

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 14.12.2017 Rådet, 21.12.2017 og 31.1.2018
Retsgrundlag	Artikel 175, artikel 177, artikel 197, stk. 2, og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed
Vedtaget i sektionen	28.2.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	14.3.2018
Plenarforsamling nr.	533
Resultat af afstemning	183/2/9
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU støtter forslaget om at øge budgettet for støtteprogrammet for strukturreformer og inkludere et særligt redskab for indfrielse af reformtilsagn. Der bør gives prioritet til reformer, der har direkte afsmittende virkninger i de øvrige medlemsstater.

1.2. EØSU går i overensstemmelse med sine tidligere udtalelser ind for strukturelle reformer rettet mod social og økonomisk udvikling, herunder opbygning af den institutionelle kapacitet med henblik på forbedring af den administrative kvalitet. Sådanne reformer bør være landespecifikke og nyde demokratisk opbakning, idet man skal undgå en tilgang med universalløsninger for alle medlemsstater.

1.3. EØSU understreger, at det ikke kun er, når de reducerer de offentlige udgifter på en socialt bæredygtig måde, at strukturreformer er positive, men også når de øger disse på kort sigt for at forbedre medlemsstaternes budgetbalance på mellemlang og lang sigt.

1.4. Selv om forøgelsen af støtteprogrammets budget hilses velkommen, er dets omfang utilstrækkeligt i betragtning af de stigende antal anmodninger fra medlemsstaterne. Alene for 2018 beløber anmodningerne sig til fem gange det foreslåede budget.

1.5. I øvrigt anser EØSU det for meget vigtigt, at Kommissionen klart fremlægger sine intentioner med hensyn til fordelingen af det nye budget for støtteprogrammet — hvilket ikke er tilfældet i det foreliggende forslag — og opstiller tydelige udvælgelseskriterier.

1.6. EØSU understreger, at finansieringsrammen for støtteprogrammet for strukturreformer bør øges, uden at det går ud over budgetterne for andre lige så vigtige fonde.

1.7. Allervigtigst er det helt afgørende, at der er en tydelig strategi på EU-niveau. Denne bør overvåge fremskridtene og udviklingsniveauet i hver medlemsstat, men også omfatte visionære retningslinjer for tildelingen af midler under hensyntagen til konvergenskriterierne. Endvidere bør udvekslingen af bedste praksis optrappes, idet Kommissionen yder den nødvendige tekniske støtte.

1.8. Der bør knyttes særlig opmærksomhed til medlemsstaterne uden for eurozonen, som er på vej til at indtræde i eurozonen. Det er, som Jean-Claude Juncker erklærede i sin tale om Europas fremtid⁽¹⁾, afgørende for Den Europæiske Unions fremtid, at denne proces fremskyndes.

1.9. EØSU foreslår, at man indfører en regel, hvorefter der ikke ydes finansiering til en medlemsstat, medmindre denne fuldt ud anvender partnerskabsprincippet med reel inddragelse af arbejdsmarkedets partnere og civilsamfundsorganisationerne i forbindelse med beslutningen om pakker om flerårige reformtilsagn⁽²⁾. Partnerskabsprincippet anvendelse har afgørende betydning for at sikre gennemførelsen af evidensbaserede reformer, der har forbindelse til den reelle situation i den enkelte medlemsstats økonomi.

1.10. EØSU støtter hensigten om at udstyre det nye reformredskab med sin egen særlige finansieringsmekanisme i den flerårige finansielle ramme efter 2020.

1.11. EØSU anbefaler, at visse af støtteprogrammets reformer fra sag til sag bør finansieres og knyttes til redskabet for indfrielse af reformtilsagn, navnlig når det drejer sig om indtræden i eurozonen eller reformer, der yderligere kan styrke den europæiske integration.

2. Indledning og generelle bemærkninger

2.1. Som led i sin ØMU-pakke, der blev præsenteret i december 2017, fremlagde Kommissionen to specifikke forslag til forordninger, som skal vedtages gennem den almindelige lovgivningsprocedure: det ene for at styrke støtteprogrammet for strukturreformer med henblik på at forstærke den tekniske støtte, der er til rådighed for alle medlemsstater, og skabe et dedikeret arbejdsforløb til støtte for medlemsstater uden for euroområdet i deres konvergensproces⁽³⁾, og det andet med målrettede ændringer til forordningen om fælles bestemmelser med henblik på at skabe større muligheder for at anvende den resultatreserve, der er indbygget i de europæiske struktur- og investeringsfonde til støtte af de nationale reformer⁽⁴⁾.

2.2. EØSU har modtaget i alt fire specifikke høringsanmodninger: to fra Europa-Parlamentet og to fra Rådet om hvert af disse to forordningsforslag. Hensigten med nærværende udtalelse er således at beskrive EØSU's syn på disse to lovgivningsforslag, som svar på de specifikke institutionelle anmodninger og uden at foregribe udvalgets videre arbejde med resten af Kommissionens ØMU-pakke.

2.3. Det er EØSU's opfattelse, at redskabet for indfrielse af reformtilsagn kan blive et vigtigt instrument til at hjælpe medlemsstater, der ikke har gode resultater med at anvende de strukturfondsmidler, der stilles til rådighed, med at udnytte disse bedre og mindske de økonomiske kløfter på en socialt bæredygtig måde.

2.4. Et nyt reformgennemførelsesredskab til støtte for medlemsstaternes reformtilsagn som led i det europæiske semester er vigtigt. Der bør gives prioritet til reformer, der har direkte afsmittende virkninger i de øvrige medlemsstater. Imidlertid efterlyser EØSU en aktiv og detaljeret overvågning af gennemførelsesprocessen som led i det europæiske semester.

⁽¹⁾ Unionens tilstand 2017.

⁽²⁾ Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. 240/2014 af 7. januar 2014 om den europæiske adfærdskodeks for partnerskab inden for rammerne af de europæiske struktur- og investeringsfonde (EUT L 74 af 14.3.2014, s. 1).

⁽³⁾ COM(2017) 825 final.

⁽⁴⁾ COM(2017) 826 final.

3. Forslag til støtte for strukturreformer i medlemsstaterne

3.1. EØSU understreger, at det er vigtigt, at medlemsstaterne sikrer partnerskabsprincippets anvendelse og reel inddragelse af arbejdsmarkedets parter og det organiserede civilsamfund i forbindelse med beslutningen om den strategi vedrørende strukturreformer, som de ønsker at promovere, samt i forbindelse med overvågningen som led i det europæiske semester. For at sikre, at princippet reelt anvendes i alle medlemsstater, foreslår EØSU, at man indfører en regel om, at der ikke ydes finansiering, medmindre medlemsstaterne fuldt ud har inddraget det organiserede civilsamfund i forbindelse med beslutningen om pakker om flerårige reformtilsagn.

3.2. Siden støtteprogrammet for strukturreformer blev indført i 2017, har 16 medlemsstater givet udtryk for deres hensigt om at udnytte dets finansiering. Det afsatte budget var på 22,5 mio. EUR, men de 271 anmodninger beløb sig til over 80 mio. EUR. For 2018 har Kommissionen foreslået et budget på 30,5 mio. EUR. Imidlertid har 24 medlemsstater indsendt 444 anmodninger, som i alt beløber sig til over 150 mio. EUR.

3.3. EØSU bifalder de forøgede midler til støtteprogrammet, men sætter spørgsmålstegn ved foranstaltningens effektivitet i betragtning af omfanget af anmodningerne fra medlemsstaterne.

3.4. EØSU anbefaler, at forøgelsen af finansieringsrammen for støtteprogrammet for strukturreformer sker, uden at det går ud over budgetterne for andre lige så vigtige fonde.

3.5. EØSU anser det for meget vigtigt, at Kommissionen på gennemsigtig vis fremlægger sine hensigter med hensyn til fordelingen af det nye støtteprogrambudget, således at samtlige medlemsstater kan modtage en rimelig andel af den disponible støtte i overensstemmelse med de reformer, der gennemføres.

3.6. Kommissionen skal fastlægge tydelige og objektive regler for udvælgelsen af de reformer, der vil blive finansieret over EU-budgettet, idet det skal sikres, at alle medlemsstater har lige adgang til midlerne. Endvidere bør reformer, der udvælges til finansiering, flugte med EU's strategi og nøje overvåges gennem det europæiske semester.

3.7. Da medlemsstaterne allerede har deres egne reforminitiativer, anbefaler EØSU, at støtteprogrammet fokuserer på de tiltag, som bedst muligt understøtter de landespecifikke henstillinger.

3.8. Man må huske på, at medlemsstaterne selv kan finansiere reformer, og dette incitament fra støtteprogrammets budget, som Kommissionen stiller til rådighed, bør ikke medføre, at de udelukkende forlader sig på EU-finansiering. Hele den Økonomiske og Monetære Unions virkemåde er baseret på subsidiaritet og ansvarlig ageren fra hver enkelt medlemsstats side.

3.9. I betragtning af de begrænsede ressourcer mener EØSU, at Kommissionen bør støtte reformer og tiltag, som kan have en multiplikatoreffekt for de tiltag, medlemsstaterne iværksætter på egen hånd.

3.10. EØSU går i overensstemmelse med sine tidligere udtalelser ind for strukturelle reformer rettet mod social og økonomisk udvikling: flere og bedre jobs, konkurrenceevne for — og konkurrence inden for — forarbejdning og tjenesteydelser, administrativ og institutionel kvalitet, gode og effektive offentlige tjenesteydelser og miljømæssig bæredygtighed⁽⁵⁾. Sådanne reformer bør være landespecifikke og i overensstemmelse med de nationale reformprogrammer og nyde demokratisk opbakning, idet man skal undgå en tilgang med universalløsninger for alle medlemsstater.

3.11. På baggrund af næsten alle medlemsstaters traktatmæssige forpligtelse til at antage euroen anbefaler EØSU, at der knyttes særlig opmærksomhed til reformer, der sigter mod at udvide eurozonen, og hvis det er muligt, bør der afsættes yderligere midler til disse målsætninger.

⁽⁵⁾ F.eks.: forbedring af forretningsvilkår, virksomhedsfinansiering og FoU-indsats; forøgelse af produktiviteten i virksomheder, sektorer og økonomier; promovering af skabelse af jobs af høj kvalitet og med højere lønninger, og parallelt hermed reduktion af midlertidige og ustabile jobs med lave lønninger; styrkelse af kollektive overenskomstforhandlinger, arbejdsmarkedsparternes autonomi i denne forbindelse og social dialog på lokalt, regionalt, nationalt og europæisk plan; reform af de offentlige forvaltninger, så de mere effektivt kan fremme økonomisk og social udvikling og bliver mere gennemsigtige for offentligheden; forbedre uddannelses- og efteruddannelsessystemerne for arbejdstagere for at skabe lige muligheder og resultater for alle samfundsgrupper.

3.12. EU er bedre placeret end medlemsstaterne selv for at overvåge de fremskridt, der gøres af lande uden for eurozonen. Man bør under hele processen udveksle eksempler på bedste praksis, og EØSU anbefaler, at der etableres en dedikeret platform til dette formål.

4. Forslag om indførelse af et nyt redskab for indfrielse af reformtilsagn til støtte af strukturreformer i medlemsstaterne

4.1. I erkendelse af at udtrykket »strukturreform« er blevet meget bredt, glæder EØSU sig over, at den foreslåede forordning indeholder en definition.

4.2. EØSU anbefaler, at Kommissionen samarbejder med medlemsstaterne om at forfølge forskellige veje til finanspolitisk og budgetmæssig bæredygtighed. Visse reformer kunne medføre øgede offentlige udgifter på kort sigt med henblik på at implementere nye processer og aktiviteter, som blot på mellemlang eller lang sigt kan bidrage til at spare midler eller opnå øgede indtægter. Det tilrådes derfor ikke kun at se på kortsigtede udgiftsbesparende tiltag, men også på hvordan budgetindtægterne kan øges.

4.3. EØSU bifalder det nye redskab for indfrielse af reformtilsagn, der foreslås som led i den flerårige finansielle ramme efter 2020, og mener, at EU-institutionerne skal samarbejde meget tæt med medlemsstaterne for at opnå stærkere integration og konvergens i EU. EØSU efterlyser en aktiv og detaljeret overvågning af gennemførelsesprocessen som led i det europæiske semester.

4.4. Mens det europæiske semester og de landerapporter, der udformes som led heri, omfatter en fremragende og central vektor for evaluering af reformstøtteprogrammer, mener EØSU, at der skal udvikles yderligere instrumenter for at vurdere fremskridtene behørigt. Disse instrumenter bør skræddersys til de enkelte medlemsstaters specifikke økonomiske behov.

4.5. EØSU støtter den midlertidige løsning til finansiering af pilotfasen for det nye redskab for indfrielse af reformtilsagn gennem resultatreserven. Dette forslag bør ikke gribe ind i de eksisterende europæiske struktur- og investeringsfonde (ESI), men bør have et øremærket, særskilt budget.

4.6. De fremskridt, der gøres af hver enkelt medlemsstat, bør hurtigt overvåges gennem det europæiske semester. Denne indberetningsproces bør give et tydeligt billede af de opnåede fremskridt og af de yderligere budgetbehov.

4.7. Da det nye redskab for indfrielse af reformtilsagn vil være et supplement til den frivillige tekniske støtte, der leveres via støtteprogrammet for strukturreformer, anbefaler EØSU, at visse reformer fra sag til sag bør finansieres og knyttes til dette redskab, navnlig når det drejer sig om indtræden i eurozonen eller reformer, der yderligere kan styrke den europæiske integration.

Bruxelles, den 14. marts 2018.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets afgørelse om retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker

(COM(2017) 677 final — 2017/0305 (NLE))

(2018/C 237/10)

Ordfører: **Michael McLOUGHLIN**

Anmodning om udtalelse	Rådet, 1.12.2017
Retsgrundlag	Artikel 29, stk. 1, og artikel 148, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Plenarforsamlingens beslutning	24.1.2017
Kompetence	Sektionen for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab
Vedtaget i sektionen	23.2.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	15.3.2018
Plenarforsamling nr.	533
Resultat af afstemning (for/imod/hverken for eller imod)	159/43/15

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU bifalder forslaget til retningslinjer for beskæftigelsespolitikker og deres tilpasning til den europæiske søjle for sociale rettigheder. Udvalget mener, at der inden for rammerne retningslinjerne kunne have gjort mere for reelt at opfylde søjlens løfte.

1.2. Beskæftigelsesretningslinjerne skal bidrage til en bedre balance mellem de makroøkonomiske bestemmelser og et socialt Europa, som er foreneligt med de fem formænds rapport om »Gennemførelse af Europas Økonomiske og Monetære Union«⁽¹⁾. EØSU mener, at det rette tidspunkt til at se på konvergensen mellem den makroøkonomiske og den sociale situation er, når der er tegn på genopretning.

1.3. EØSU gentager sin opfordring til en egentlig social investeringspakke som led i et europæisk vækst- og investeringsprogram i størrelsesordenen 2 % af BNP⁽²⁾.

1.4. Udvalget peger på, at mange af konklusionerne i udkastet til den fælles rapport om beskæftigelsen 2018⁽³⁾, viser, at opsvinget i beskæftigelsen er ulige fordelt på medlemsstater, regioner og befolkningsgrupper.

1.5. EØSU går ind for, at der lægges øget vægt på virkninger og resultater i søjlen og i beskæftigelsesretningslinjerne med støtte, hvor det er nødvendigt, fra den sociale resultattavle. Virkninger i forbindelse med disse spørgsmål bør indgå i de drøftelser og den planlægningsproces, der foregår mellem medlemsstaterne og EU med hensyn til tildeling af EU-støtte.

1.6. Bestemmelserne i retningslinje 5 bør gøre det klart, at innovative beskæftigelsesformer ikke altid fører til øget anvendelse af midlertidigt arbejde, selv om dette sommetider kan formodes at være tilfældet. Foranstaltninger, som fremmer smidige overgange på arbejdsmarkedet, herunder hensigtsmæssige bestemmelser til sikring af arbejdstagere, vil hjælpe med at sikre, at nye former for arbejde giver retfærdige beskæftigelsesmuligheder.

⁽¹⁾ De fem formænds rapport »Gennemførelse af Europas Økonomiske og Monetære Union«, 22. juni 2015.

⁽²⁾ EUT C 226 af 16.7.2014, s. 21.

⁽³⁾ Udkast til fælles beskæftigelsesrapport 2018.

1.7. Udvalget glæder sig over, at man i retningslinjerne flytter skattebyrden væk fra arbejdskraften til andre kilder, men retningslinjerne bør kaste lys over, hvilke andre mulige kilder der findes. EØSU har udarbejdet udtalelser om aggressiv skatteplanlægning, skattesvig og skatteunddragelse, og om miljøafgifter⁽⁴⁾, som også kunne udgøre forslag til alternative indtægter i retningslinjerne.

1.8. I retningslinje 6 mener EØSU, at der fortsat bør være en udtrykkelig henvisning til ESF.

1.9. I retningslinje 7 bør nødvendigheden af uvildig tvistbilæggelse finde anvendelse på alle områder og ikke kun uberettigede afskedigelser. Alternativ tvistbilæggelse bør ikke fratage parterne deres ret til at gå rettens vej.

1.10. I retningslinje 8 skal foranstaltningerne til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløshed bevares, især garanteret støtte til ungdomsgarantien og yderligere udvikling af en »færdighedsgaranti«.

1.11. I retningslinje 8 skal der fortsat være fokus på langtidsledighed, som kan være en kilde til arbejdskraft i et marked med faldende udbud.

1.12. Når det gælder personer med handicap og deres situation, skal der anlægges et rettighedsbaseret perspektiv, men der bør i den forbindelse også træffes praktiske generelle foranstaltninger på beskæftigelsesområdet med særlig vægt på bekæmpelse af forskelsbehandling som fastlagt i traktaterne.

1.13. Der skal indgå bestemmelser om ligestilling mellem kønnene i alle retningslinjer, og det er nødvendigt med en kraftig fokus på lavtlønsproblemer i håndteringen af kønsbestemte lønforskelle.

1.14. Migranter og flygtninge bør nævnes specifikt i retningslinjerne.

1.15. Når det gælder stigningen i den lovbestemte pensionsalder gentager EØSU derfor sin holdning, om at den faktiske pensionsalder først bør nærme sig den lovbestemte pensionsalder⁽⁵⁾. Samtidig understreger udvalget, at det er nødvendigt at sikre, at medlemsstaternes pensionssystemer er bæredygtige ved at tage hånd om udfordringer såsom stigningen i den forventede levetid, ændringer på arbejdsmarkedene, som påvirker finansieringen af pensionerne, og spørgsmålet om, hvordan man sikrer tilstrækkelige pensionsniveauer.

1.16. EØSU bifalder, at der er skabt klarhed over, at bestemmelserne for medlemsstater i og uden for euroområdet vil være de samme i søjlen og i beskæftigelsesretningslinjerne.

2. Baggrund

2.1. Retningslinjerne for beskæftigelsespolitikkerne har været en del af EU's policymix siden 1997. Retsgrundlaget findes i artikel 148 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF)⁽⁶⁾: »... fastlægger Rådet hvert år ... retningslinjer, som medlemsstaterne skal tage hensyn til i deres beskæftigelsespolitikker«.

2.2. I 1997 var retningslinjerne et af de første eksempler på den åbne koordineringsmetode i EU-politikken, der kombinerer en frivillig tilgang til opfyldelse af et mål med strenge rapporterings- og peer review-systemer. Retningslinjerne er nu forbundet med de overordnede økonomiske retningslinjer i EUF-traktatens artikel 121.

2.3. Udkastet til fælles beskæftigelsesrapport for 2018 fra november⁽⁷⁾ udgives sammen med forslaget til beskæftigelsesretningslinjer og bygger på omfattende forskning i beskæftigelsessituationen i hele EU og resultaterne af denne forskning. Ifølge rapporten sker der en forbedring af den generelle beskæftigelsessituation i EU, ungdomsarbejdsløsheden og langtidsledigheden er faldende og det overordnede mål på 75 % beskæftigelse i Europa 2020-strategien er inden for rækkevidde for EU som helhed, selv om det samme ikke gør sig gældende for nogle medlemsstater. Der er imidlertid stor forskel på, hvor store forbedringer der er sket i de enkelte medlemsstater, regioner og befolkningsgrupper. Et betragteligt antal mennesker ser stadig ikke noget tegn på genopretning i deres liv. Kvaliteten af de job, der er skabt, og den stigende fattigdom blandt personer i arbejde er også vigtige faktorer.

⁽⁴⁾ EØSU's initiativudtalelser om ulige fordeling af velstand i Europa (EUT C 129 af 11.4.2018, s. 1), EØSU's sonderende udtalelse om beskatning af deløkonomi (EUT C 81 af 2.3.2018, s. 65, EUT C 434 af 15.12.2017, s. 18; EUT C 71 af 24.2.2016, s. 42).

⁽⁵⁾ EUT C 84 af 17.3.2011 s. 38, EUT C 299 af 4.10.2012, s. 115.

⁽⁶⁾ TEUF.

⁽⁷⁾ Udkast til fælles beskæftigelsesrapport 2018.

2.4. Den europæiske søjle for sociale rettigheder⁽⁸⁾ blev vedtaget som en interinstitutionel proklamation på det sociale topmøde i Göteborg i november 2017. Søjlen er i realiteten en politisk erklæring, som forpligter EU til de 20 centrale principper. Den repræsenterer EU's nye overordnede forpligtelse til et socialt Europa. Søjlen ledsages af en social resultattavle med 14 overordnede indikatorer for vurdering af beskæftigelsesmæssige og sociale udviklingstendenser.

3. Generelle bemærkninger

3.1. Den Europæiske Union har gennem årene forsøgt at skabe balance mellem målene for sociale rettigheder og for økonomisk vækst gennem et mix af traktatbestemmelser, lovgivning og ikkebindende socialpolitiske mekanismer samt fremme af det indre marked, selv om indsatsen ikke altid har været kronet med held. Den globale økonomiske krise affødte betydelige økonomiske reformer, der skulle afværge en eksistentiel krise for euroen. Mange peger på, at der har været en stadig tilbagegang i EU's engagement på det socialpolitiske område siden Delors-Kommissionens tid. Hertil kommer de politiske og sociale virkninger af den økonomiske krise og de dermed forbundne spareforanstaltninger. Nogle hævder endda, at der er en direkte forbindelse mellem populismens fremmarch og brexit. Behovet for at vende tilbage til konvergens mellem økonomisk integration og passende sociale politikker blev officielt anerkendt i de fem formænds rapport om »Gennemførelse af Europas Økonomiske og Monetære Union i 2015«⁽⁹⁾. Den årlige vækstundersøgelse 2018⁽¹⁰⁾ viser nogle ændringer i form af et stærkere fokus på lige muligheder, kvalitetsjob og behovet for at tage hensyn til reformernes fordelingsmæssige virkninger. Dette hilses i høj grad velkommen.

3.2. Den europæiske søjle for sociale rettigheder er ny, og EØSU har allerede givet udtryk for bekymring over manglen på klarhed med hensyn til søjlen og dens fremtidige gennemførelse. Den tidligere mangel på resultater, når det gælder centrale politiske forpligtelser, bør ikke gentages, og politikker til fremme af EU-borgernes velfærd må oprioriteres. EØSU beskæftigede sig med søjlen i to udtalelser⁽¹¹⁾ i 2017, hvor udvalget generelt hilste principperne og rettighederne samt søjlens rolle som kompas for fornyet konvergens i medlemsstaterne velkommen og opfordrede alle parter til at sikre deres overholdelse og effektivitet. I samme ånd opfordrede udvalget også til større klarhed om søjlen og dens funktion i praksis. Søjlen har ingen retsvirkning og indgår ikke i traktaterne. Udvalget bemærkede endvidere, at udgangspunktet for søjlen må være at promovere »EU's eksisterende sociale landvindinger og en fuld og egentlig håndhævelse af disse«. Udtalelserne understregede civilsamfundets rolle og ikke mindst arbejdsmarkedsparternes specifikke rolle i beskæftigelses- og arbejdsmarkedspolitikkerne, og udtalelserne pegede også på relevante beskæftigelsespolitiske spørgsmål vedrørende:

- behovet for at finde en rimelig balance mellem de økonomiske og sociale dimensioner
- fremtidens arbejde
- integrering af særligt dårligt stillede grupper på arbejdsmarkedet
- beskæftigelse og skabelse af kvalitetsarbejdspladser
- støtte til nye og mere forskelligartede karriereforløb
- behovet for en »færdighedsgaranti«
- behovet for at mindske afstanden mellem den faktiske pensionsalder og den lovbestemte pensionsalder
- målet om at få folk til at arbejde længere ledsaget af en livscyklustilgang, som omfatter gode arbejdsvilkår
- fair arbejdskraftmobilitet og fair arbejdsvilkår for alle
- behovet for sociale investeringer
- behovet for at tilstræbe et obligatorisk minimumsniveau for social beskyttelse

⁽⁸⁾ Den europæiske søjle for sociale rettigheder.

⁽⁹⁾ De fem formænds rapport.

⁽¹⁰⁾ Årlig vækstundersøgelse 2018.

⁽¹¹⁾ EUT C 125 af 21.4.2017, s. 10, og udtalelsen om indvirkningen af den sociale dimension og den sociale søjle på EU's fremtid (EUT C 81 af 2.3.2018, s. 145).

- det europæiske semesters rolle og navnlig behovet for ligestilling mellem beskæftigelsesmæssige og sociale mål på den ene side og makroøkonomiske mål på den anden side
- behovet for at øremærke ESI-fonde til sociale investeringer
- situationen for lande uden for euroområdet.

3.3. Denne udtalelse behandler beskæftigelsesretningslinjerne og dermed forbundne spørgsmål i lyset af den europæiske søjle for sociale rettigheder. Kommissionens ajourføring af retningslinjerne bygger faktisk på søjlen og dens metodologi. I mange henseender kan de ændrede retningslinjer bl.a. ses som en første brugbar test af søjlen. EØSU må undersøge retningslinjerne ud fra de synspunkter, det allerede har fremsat om søjlen.

3.4. Udvalget har allerede fremhævet problemerne i forbindelse med beskæftigelsesretningslinjernes effekt og gennemførelse i sine tidligere udtalelser herom, i 2015 og tidligere⁽¹²⁾. Disse spørgsmål er også vigtige for vurderingen af beskæftigelsesretningslinjerne med udgangspunkt i søjlen. Den europæiske søjle for sociale rettigheder indeholder en resultattavle bestående af 14 punkter for måling af fremskridt, hvilket kan bidrage til at øge tilliden til søjlens effektivitet. Nogle af indikatorerne er imidlertid ikke nye og figurerede allerede i den beskæftigelsesmæssige resultattavle i 2013. Det hilses velkommen, at resultattavlen dækker alle dele af søjlen, men de overordnede målinger burde også munde ud i en vurdering af mere detaljerede operationelle elementer i medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker. Man kunne også stille det spørgsmål, om beskæftigelsesretningslinjerne i tilstrækkelig grad ville dække et emne eller en gruppe, som ikke udtrykkeligt er omtalt i søjlen eller resultattavlen.

3.5. Beskæftigelsesretningslinjerne fungerer fortsat ved hjælp af den åbne koordineringsmetode, og søjlens gennemførelse sker ved hjælp af en kombination af ikkebindende bestemmelser (»blød regulering«) og EU-lovgivning. Dette har altid været tilfældet for retningslinjer, så deres effektivitet svækkes ikke af den grund. Eftersom søjlen indtager høj politisk prioritet i begyndelsen, kan det formodes, at det vil smitte af på beskæftigelsesretningslinjerne, men på længere sigt vil dette ikke altid være tilfældet.

3.6. I sin seneste udtalelse om søjlen⁽¹³⁾ pegede udvalget også på behovet for forbedringer i resultattavlen og for et både økonomisk og socialt europæisk semester. Forholdet mellem overvågningen af makroøkonomiske spørgsmål og beskæftigelses- og socialpolitikkerne er meget vigtig. Der er et modsætningsforhold mellem tilgangen til beskæftigelse og de særdeles vidtgående retsbestemmelser for euroen såsom de såkaldte twopack- og sixpacklove og traktaten om finanspagten. EØSU mener stadig, at der på trods af fremskridt med søjlen og integreringen af beskæftigelsesretningslinjerne i de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik fortsat er plads til tilpasning mellem disse to elementer. Udvalget gentager sin bekymring over den manglende konvergens mellem beskæftigelsesretningslinjerne og de overordnede økonomiske retningslinjer⁽¹⁴⁾. Indholdet i de fem formænds rapport om opnåelse af en AAA-rating for Europa på det sociale område taler også for øget konvergens mellem de økonomiske og sociale aspekter. Ændringen af retningslinjerne og anvendelsen af resultattavlen udgør en yderligere tilpasning af politikken til søjlen, hvilket hilses velkommen, skønt dette ikke repræsenterer noget større fremskridt i forhold til det generelle behov for konvergens mellem de sociale og makroøkonomiske aspekter. Det kan endda være, at nogle af de økonomiske retningslinjer strider imod beskæftigelsesretningslinjerne.

3.7. De landespecifikke henstillinger⁽¹⁵⁾ kan spille en afgørende rolle med hensyn til at sikre en effektiv gennemførelse af beskæftigelsesretningslinjerne og den europæiske søjle for sociale rettigheder. De giver en vigtig mulighed for at udforme den nationale politik i overensstemmelse med retningslinjerne og søjlens principper med henblik på at nå frem til fælles resultater. På trods af en forbedret situation i hele Europa er der stadig forskelle på arbejdsmarkedet mellem medlemsstaterne, mellem regioner og mellem befolkningsgrupper. De landespecifikke henstillinger, der tager udgangspunkt i beskæftigelsesretningslinjerne bør søge at reducere disse forskelle samt kanalisere øgede ressourcer hertil.

3.8. Den europæiske søjle for sociale rettigheder henvender sig til alle medlemsstater, selv om den var udformet for euroområdet⁽¹⁶⁾. Søjleprincipper og den sociale resultattavles indikatorer tjener derfor som grundlag for udarbejdelse af de landespecifikke henstillinger for alle medlemsstater, hvilket må hilses velkommen.

⁽¹²⁾ EUT C 332 af 8.10.2015, s. 68.

⁽¹³⁾ EØSU's udtalelse om indvirkningen af den sociale dimension og den sociale søjle på EU's fremtid (EUT C 81 af 2.3.2018, s. 145).

⁽¹⁴⁾ EUT C 458 af 19.12.2014, s. 1, EUT C 173, 31.5.2017, s. 73.

⁽¹⁵⁾ Landespecifikke henstillinger.

⁽¹⁶⁾ Se Præambel til den europæiske søjle for sociale rettigheder.

3.9. Siden de foregående retningslinjer har ideen om en »færdighedsgaranti« vakt stor interesse. Konceptet, der tager udgangspunkt i tilgangen til ungdomsgarantien og til en vis grad kommer til udtryk i Kommissionens meddelelse om en ny dagsorden for færdigheder i Europa ⁽¹⁷⁾, sætter først og fremmest fokus på lavtkvalificerede voksne, erhvervelse af læse- og skrivefærdigheder, regnefærdigheder og digitale færdigheder samt opnåelse af en gymnasial uddannelse ⁽¹⁸⁾.

3.10. Finansieringen af gennemførelsen af søjlen og beskæftigelsesretningslinjerne via EU-fonde vil fortsat være vigtig i fremtiden. Forhandlingerne om den næste flerårige finansielle ramme vil snart blive indledt, og der vil klart opstå enorme udfordringer, navnlig mht. at stable et budget på benene efter brexit. EØSU gav udtryk for sin holdning hertil i sin udtalelse om midtvejsrevisionen af den flerårige finansielle ramme 2014-2020. Heri bemærkede udvalget, at der bør sikres »en europæisk merværdi, hvor der er bred politisk opbakning bag en indsats fra EU's side, som er til virkelig gavn for dets borgere« ⁽¹⁹⁾.

4. Særlige bemærkninger

4.1. Kommissionen har klart ændret beskæftigelsesretningslinjerne, så de er forenelige med den europæiske søjle for sociale rettigheder. Dette hilses i høj grad velkommen. Konklusionerne og anbefalingerne i EØSU's udtalelse fra 2015 om beskæftigelsesretningslinjerne ⁽²⁰⁾ er stort set stadig relevante. Der er imidlertid nogle konkrete områder, hvor det vil være hensigtsmæssigt med ajourførte bemærkninger.

4.2. For øjeblikket sker der en fortsat forbedring af den økonomiske situation i EU, men der må gøres meget mere, især for medlemsstater, regioner og befolkningsgrupper, som støder på nye vanskeligheder, hvilket yderligere understøtter argumentet for en styrket socialpolitik, der er forenelig med den europæiske søjle for sociale rettigheder.

4.3. EØSU har tidligere hilst Kommissionens pakke om social investering ⁽²¹⁾ velkommen ud fra den betragtning, at den kunne yde et væsentligt bidrag til en ændring af den politiske kurs til fordel for bæredygtig vækst og mere modstandsdygtige samfund. Udvalget opfordrede til et europæisk vækst- og investeringsprogram i størrelsesordenen 2 % af BNP og til, »at der i højere grad fokuseres på sociale investeringer i koordineringsprocessen for det europæiske semester«. EØSU gentager denne opfordring i forbindelse med de nuværende beskæftigelsesretningslinjer og opfordrer til, at deres ordlyd ændres for at afspejle denne idé. Den nuværende økonomiske og arbejdsmarkedsmæssige situation understøtter, at der sættes fornyet fokus på social investering.

4.4. EØSU er nu endnu mere bevidst om specifikke befolkningsgruppers arbejdsmarkedssituation, både hvad angår udbuddet af arbejdskraft og opnåelse af mere lige resultater. EØSU fremsætter regelmæssigt bemærkninger om situationen for mange af disse mennesker, som fortsat spiller en vigtig rolle i beskæftigelsesretningslinjerne. Afsnit 8 i Kommissionens begrundelse for beskæftigelsesretningslinjerne indeholder konkrete henvisninger til Kommissionens henstilling om aktiv integration af mennesker, der er udstødt fra arbejdsmarkedet ⁽²²⁾. Dette er et dokument fra 2008, så det kan være nødvendigt at revidere det for at sikre forenelighed med søjlen og beskæftigelsesretningslinjerne, navnlig i lyset af at arbejdsmarkedet, som er kendetegnet ved faldende udbud, vil give muligheder for sådanne befolkningsgrupper.

5. Retningslinjerne

5.1. Der findes specifikke ændringer i formuleringen af retningslinjerne, som er kommet i stand gennem en tilpasning til søjlen eller på anden vis. I henhold til **retningslinje 5**, bør medlemsstaterne nu »tilskynde til innovative arbejdsformer, som på forsvarlig vis skaber jobmuligheder for alle«. Nye former for beskæftigelse og innovation kan give vækstmuligheder, men de kan også gå ud over folk, hvis de fører til mere usikre arbejdsforhold. Der er behov for en balance for at udnytte de utvivlsomme fordele ved vækst, iværksætteri og beskæftigelse. Samtidig er der behov for en ordentlig vurdering af nye beskæftigelsesformers indvirkning ⁽²³⁾. Retningslinjerne for beskæftigelse bør søge at omsætte de tendenser, der er forbundet med disse nye former for beskæftigelse, til rimelige beskæftigelsesmuligheder med udgangspunkt i en balance mellem gnidningsløse overgange på arbejdsmarkedene og passende bestemmelser om sikkerhed for arbejdstagerne. Bestemmelserne i denne retningslinje bør gøre det klart, at innovative beskæftigelsesformer ikke altid fører til øget anvendelse af midlertidigt arbejde, selv om dette sommetider kan formodes at være tilfældet. Foranstaltninger, som fremmer

⁽¹⁷⁾ En ny dagsorden for færdigheder i Europa.

⁽¹⁸⁾ Se Rådets henstilling fra 2016 »Opkvalificeringsforløb: Nye muligheder for voksne«.

⁽¹⁹⁾ EUT C 75 af 10.3.2017, s. 63.

⁽²⁰⁾ EUT C 332 af 8.10.2015, s. 68.

⁽²¹⁾ EUT C 226 af 16.7.2014, s. 21.

⁽²²⁾ Kommissionens henstilling 2008/867/EF af 3. oktober 2008 om aktiv integration af mennesker, der er udstødt fra arbejdsmarkedet (EUT L 307 af 18.11.2008, s. 11).

⁽²³⁾ Se navnlig EUT C 303 af 19.8.2016, s. 54.

smidige overgange på arbejdsmarkedet, herunder hensigtsmæssige bestemmelser til sikring af arbejdstagere, vil hjælpe med at sikre, at nye former for arbejde giver retfærdige beskæftigelsesmuligheder. I en nylig initiativudtalelse⁽²⁴⁾ opfordrede EØSU myndighederne til at identificere arbejdsgivere og arbejdstagere, forpligte enkeltpersoner til at betale bidrag til de sociale sikringsordninger, etablere forbindelser mellem elektroniske socialsikrings- og skattedatabaser og undersøge nye muligheder for at finansiere socialsikringsordninger.

5.2. For så vidt angår »innovative« former for arbejde bør der skabes større forbindelse til og opmærksomhed omkring tendenser som digitalisering og grønnere arbejdspladser i forbindelse med EU's digitale dagsorden og pakken om cirkulær økonomi. Da medlemsstaterne opfordres til at fremme social innovation, gør udvalget opmærksom på nogle værdifulde modeller for social innovation, som modtog EØSU's civilsamfundspris i 2017⁽²⁵⁾.

5.3. Med hensyn til iværksætteri og etablering af mikrovirksomheder og mindre virksomheder og væksten heraf støtter udvalget deres fremme samt pleje af en iværksætterkultur⁽²⁶⁾. Det ville være nyttigt med en indikator, der kunne måle rammevilkårene for iværksætteri.

5.4. For så vidt angår gennemførelsen af Kommissionens forslag om den ny dagsorden for færdigheder i Europa har EØSU i sin udtalelse⁽²⁷⁾ fremhævet mange udfordringer, såsom behovet for »mere nyskabende løsninger inden for uddannelse og kompetenceudvikling«, der støtter en færdighedsgaranti og tilvejebringer passende og styrket finansiering og universel adgang til disse.

5.5. Retningslinje 5 henviser endvidere til »rimelige lønninger, der sikrer en anstændig levestandard« samt at »sikre en passende mindsteløn under hensyntagen til den deraf følgende indvirkning på konkurrenceevne, jobskabelse og fattigdom blandt personer i arbejde«. Der er større fokus på lavtlønsproblemer og fattigdom blandt personer i arbejde set i forhold til tidligere retningslinjer, selv om EØSU fortsat er overbevist om, at der er behov for en klar definition af »kvalitetsjob«. Det ville i den forbindelse være nyttigt at styrke de kollektive overenskomsters effektivitet ved eksempelvis at udvide deres dækning. Samtidig er det en forudsætning og af meget stor betydning, at nærhedsprincippet samt arbejdsmarkedsparternes selvstændige rolle respekteres fuldt ud.

5.6. Udvalget er af den opfattelse, at der lægges for stor vægt på hindringer fra udbudssiden, og at der ikke i tilsvarende grad fokuseres på behovet for social investering og vækst. Udvalget glæder sig over, at man i retningslinjerne flytter skattebyrden væk fra arbejdskraften til andre kilder, men retningslinjerne bør kaste lys over, hvilke andre mulige kilder der findes. EØSU har udarbejdet udtalelser om aggressiv skatteplanlægning, skattesvig og skatteunddragelse, og om miljøafgifter⁽²⁸⁾, som også kunne udgøre forslag til alternative indtægter i retningslinjerne.

5.7. Referencen i **retningslinje 6** til teknologiske og miljømæssige udfordringer hilses velkommen. Det ville også være hensigtsmæssigt med flere detaljer om muligheden for grøn vækst. På samme måde vil forpligtelsen til at »retten til uddannelse kan overføres ved erhvervsskift« være med til at styrke mobiliteten. I den forbindelse understreger EØSU, at der er behov for at sikre en værdig tilværelse under uddannelse, uanset hvor uddannelsen foregår. Instrumenter, der anvendes i nogle af EU's medlemsstater, eksempelvis stipendier, lån, kollektive aftaler om betalt uddannelsesorlov eller andre bestemmelser, bør også undersøges med henblik på at gøre god praksis for minimumsstandarder, for så vidt angår retten til uddannelsesorlov, til standardpraksis i visse medlemsstater. Udvalget glæder sig over den nye formulering i retningslinje 6 om anerkendelse af ikkeformel læring og udnyttelsen af fleksibel efter- og videreuddannelse og en forstærket indsats for voksne studerende/lærlinge. Der er gjort en vis indsats for at udvide bestemmelserne i retningslinje 6 om hindringer for kvinders beskæftigelse til at omfatte flere grupper og gøre bestemmelserne mere kønsneutrale. Udvalget opfordrer

⁽²⁴⁾ EØSU's udtalelse om bæredygtig social sikring og beskyttelse/den digitale tidsalder (EUT C 129 af 11.4.2018, s. 7).

⁽²⁵⁾ Prisen belønner fremtrædende projekter, der hjælper med integrationen på arbejdsmarkedet af mennesker i nød såsom mennesker med indvandrerbaggrund, mennesker med handicap, langtidslidende, kvinder uden for arbejdsmarkedet, unge mennesker samt mennesker, der lever i fattigdom. Se EØSU's websted om Civilsamfundsprisen for 2017.

⁽²⁶⁾ EUT C 332 af 8.10.2015, s. 20.

⁽²⁷⁾ EUT C 173 af 31.5.2017, s. 45.

⁽²⁸⁾ EØSU's initiativudtalelse om ulige fordeling af velstand i Europa (EUT C 129 af 11.4.2018, s. 1); EØSU's sonderende udtalelse om beskatning af deleøkonomi (EUT C 81 af 2.3.2018, s. 65, EUT C 434 af 15.12.2017, s. 18, EUT C 71 af 24.2.2016, s. 42).

indtrængende til en vis forsigtighed i den forbindelse for at undgå, at specifik fokus på ligestilling mellem kønnene går tabt. Bestemmelserne om balance mellem arbejde og privatliv hilses velkommen og er til en vis grad allerede gennemført. EØSU gentager i den forbindelse sin støtte til Kommissionens forslag til retsakt om balance mellem arbejdsliv og privatliv herunder løn under familie- eller omsorgsrelateret orlov, som udtrykt i en nylig udtalelse⁽²⁹⁾ (dette mangler i det sidste afsnit af retningslinje 6). Udvalget mener, at den specifikke henvisning til den europæiske socialfond bør opretholdes i retningslinje 6.

5.8. **Retningslinje 7** indeholder forbedrede formuleringer om usikre arbejdsvilkår og fleksibel beskæftigelse. Dette er navnlig tilfældet, når der henvises til, at der »opretholdes passende sikkerhedsforanstaltninger og et sundt, sikkert og veltilpasset arbejdsmiljø«. Bestemmelserne om »rammer for ansættelse« bør ikke anvendes til at begrænse den arbejdsretlige beskyttelse. Der er sket betydelige ændringer i bestemmelserne om aktive arbejdsmarkedsforanstaltninger og offentlige arbejdsformidlinger. Disse hilses generelt velkommen og stemmer overens med bedste praksis på området. I betragtning af den betydning, der tillægges dette område af eksempelvis OECD, vil det have gavn af at få tillagt større vægt i forbindelse med landespecifikke henstillinger. Udvalget glæder sig over den nye formulering om den sociale dialog, men gentager endnu en gang sine synspunkter om den forskellige form, som den sociale dialog antager i EU, og betydningen af den økonomiske krise, som ikke er blevet afhjulpet i en række medlemsstater.

5.9. Bestemmelserne om adgang til upartisk tvistbilæggelse bør finde generel anvendelse og ikke kun i forbindelse med uberettiget afskedigelse. Parternes ret til at føre sag ved en domstol, hvor alternativ tvistbilæggelse er mislykkedes, bør respekteres. Der er nødt til at være henvisninger til arbejdstagernes engagement i eksempelvis spørgsmål som arbejdstid. Selvom arbejdsløshedsunderstøttelse ikke bør fjerne incitamentet til at komme i arbejde, bør dens funktion som garant for anstændige levestandarder for arbejdsløse ikke undermineres. Endvidere bør bestemmelserne om at lette arbejde på tværs af grænserne tilpasses bestemmelserne om at sikre en rimelig behandling af arbejdstagere og om at undgå social dumping.

5.10. Der findes lande, hvor den sociale dialog ikke har udviklet sig, og der findes bestemt også lande, der har oplevet tilbagegang på området som følge af krisen. Vi glæder os over Kommissionens indsats for at intensivere samarbejdet med arbejdsmarkedets parter i forbindelse med det europæiske semester. I lyset af den sociale dialogs centrale betydning for gennemførelsen af søjlen for sociale rettigheder og af retningslinjerne for beskæftigelse og de landespecifikke henstillinger gentager EØSU sin opfordring til, at dialogen fortsætter i alle medlemsstater, og opfordrer indtrængende alle politiske medspillere på nationalt og europæisk plan til ikke at svække, men derimod styrke de kollektive overenskomstforhandlingsstrukturer på alle niveauer. Derudover har Kommissionen gjort fremskridt med hensyn til inddragelse af civilsamfundet i landespecifik indberetning, hvilket bør ses som noget positivt, og som der bør bygges videre på.

5.11. **Retningslinje 8** indeholder en ny formulering på området for bredere sociale bestemmelser. Tilsagn om repræsentation af underrepræsenterede grupper hilses velkommen lige såvel som bestemmelserne om tilstrækkelig mindsteindkomstydelse. Udvalget ser gerne en henvisning til, hvordan denne mindsteindkomstydelse beregnes, navnlig arbejdet med referencebudgetter. Retningslinje 8 bør også henvide til øget adgang, der sikrer social beskyttelse af alle typer arbejdstagere, uafhængigt af deres status. Yderligere henvisning i denne retningslinje til fattigdom blandt personer i arbejde og detaljeret henvisning til særlige sociale tjenester hilses velkommen, da det placerer retningslinjerne som en forlængelse af socialpolitikken, i overensstemmelse med bestemmelserne i søjlen og igen støtter EØSU's opfordring til sociale investeringer. Udvalget gentager i denne udtalelse sin holdning til pensionsalderen og glæder sig over bestemmelser i retningslinjerne om »foranstaltninger til forlængelse af arbejdslivet«, men det bør stå klart, at en sådan forlængelse skal være frivillig. EØSU vil i god tid give udtryk for sit synspunkt om Kommissionens tilgang vedrørende adgang til social beskyttelse.

5.12. Situationen vedrørende ungdomsarbejdsløshed og andelen af unge mennesker, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse (NEET'er), er stadig kilde til bekymring, og fremstår som et særligt vanskeligt problem. Rapporten fra 2017 om beskæftigelse og social udvikling i Europa⁽³⁰⁾ belyste især, hvordan den økonomiske krise ramte de unge mennesker uforholdsmæssigt hårdt, og det lader til, at genopretningen ikke vender denne tendens i tilstrækkelig grad. Ungdomsgarantien, der støttes af ungdomsbeskæftigelsesinitiativet og ESF, var opmuntrende ved forholdsvis hurtigt at omsætte et politisk engagement i praksis, men der er stadig problemer, der ikke er løst. Som det så ofte er tilfældet, var de afsatte midler minimale, og mange af ressourcerne var ikke nye. Det er vigtigt at sikre, at nye midler (ungdomsbeskæftigelsesinitiativet) i det mindste opretholdes. Det vil være vigtigt at fastholde fokus på ungdomsarbejdsløsheden, selv om tallene bliver bedre, da der ofte er behov for strukturelle reformer for at sikre, at dette ikke bliver den

⁽²⁹⁾ EØSU's sonderende udtalelse om balance mellem arbejdsliv og privatliv for forældre og omsorgspersoner (EUT C 129 af 11.4.2018, s. 44).

⁽³⁰⁾ ESDE-rapporten for 2017.

første gruppe, der rammes, hvis endnu en krise måtte opstå. Der er behov for mere forskning for at kunne fastslå en årsagssammenhæng mellem en vækst i ungdomsbeskæftigelsen (når disse tal foreligger) og de egentlige foranstaltninger, der træffes under garantien. Samtidig bør der i garantien tages højde for kvaliteten af indsatsen og de ulige fordelte forandringer i ungdomsarbejdsløsheden. EØSU har tidligere opfordret til fortsat fokus på dette område i de europæiske struktur- og investeringsfonde (ESI-fonde) samt en styrket rolle til ungdomsorganisationer og arbejdsmarkedets parter, når det drejer sig om at nå lokale resultater ⁽³¹⁾.

5.13. Som det ofte er tilfældet, er det de langtidsledige, det kan tage længst tid at genindsuse på arbejdsmarkedet, efterhånden som arbejdsmarkedssituationen forbedres. Der vil i den forbindelse være behov for specifikke foranstaltninger såsom fleksibel arbejdsmarkedsrelevant efteruddannelse og individuel erhvervsvejledning. Man bør i vores statistikker være opmærksom på tallene for ikkeregistrerede arbejdsløse og arbejdsløse med løs tilknytning til arbejdsmarkedet, da disse ofte overses. Bedre forhold på arbejdsmarkedet kan lokke disse grupper tilbage til aktiv jobsøgning, men der er behov for målrettet og specifik støtte, og de nationale systemer er nødt til at tage denne udfordring op. Endnu en gang vil fokus på social investering spille en vigtig rolle i den forbindelse. Beskæftigelsesudvalgets indikatorramme for overvågning af Rådets henstilling om integration af langtidsledige på arbejdsmarkedet ⁽³²⁾ hilses i høj grad velkommen og bør fortsætte med at indgå i dets arbejde og revideres af EPSCO-Rådet.

5.14. Der er behov for en specifik reference i retningslinjerne ⁽³³⁾ til migranternes og flytningens behov og deres situation.

5.15. Lønforskellen mellem kønnene og kvinders overrepræsentation i lavtlønsjob er fortsat et problem og bør fremgå af retningslinjerne ud over spørgsmålet om udbuddet af arbejdskraft. Tiltag på dette område hænger uløseligt sammen med begrebet anstændigt arbejde og mindsteindkomst, som er nødt til at fremstå mere tydeligt i retningslinjerne. Samtidig vil initiativer om balancen mellem arbejde og privatliv samt børnepasning være afgørende her. I EØSU's seneste udtalelse ⁽³⁴⁾ om Kommissionens forslag om balancen mellem arbejde og privatliv opfattes de som et vigtigt første skridt. Dette er et indsatsområde på tværs af retningslinjerne og faktisk også på tværs af søjlen, da forskellige politikområder interagerer.

5.16. Beskæftigelsesproblemer for personer med handicap opfattes nu som en vigtig del af moderne beskæftigelsespolitikker, og henvisningerne til dem i retningslinjerne hilses velkommen, selv om de er minimale og kunne fremhæves yderligere. EØSU tager i sit arbejde udgangspunkt i FN's konvention om rettigheder for personer med handicap (CRPD), og er af den overbevisning, at Rådets direktiv 2000/78/EF af 27. november 2000 om generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv ⁽³⁵⁾ er afgørende på området. Den europæiske handicapstrategi (2010-2020) skaber en overordnet ramme på dette område. Det fjerde Europa-Parlament for personer med handicap har i sin seneste resolution om strategiens fremtid ⁽³⁶⁾ fremhævet mange beskæftigelsesmæssige og sociale problemer for personer med handicap. EØSU henleder tillige opmærksomheden på EU-traktatens bestemmelser om forskelsbehandling, som gælder for alle grupper og advarer mod at blande »sårbare grupper« sammen med begrebet forskelsbehandling.

5.17. EØSU tror ikke, at man ved at hæve den lovbestemte pensionsalder kan løse de problemer, der hænger sammen med de demografiske udfordringer. Vi har behov for initiativer, der skal få folk til at blive længere på arbejdsmarkedet, og som kan fremme solidaritet mellem generationerne, suppleret af effektive vækst- og beskæftigelsespolitikker. Vi har brug for en ægte politik for »aktiv aldring« for at få gode arbejdsvilkår, sundhed og sikkerhed og arbejdstidsordninger samt øge deltagelsen i livslang læring. Vi har derudover behov for at fremme beskæftigelsesfrekvensen for ældre mennesker, som opgiver deres arbejde tidligt på grund af helbredsmæssige problemer, arbejdets intensitet, tidlig afskedigelse eller manglende muligheder for at tage en uddannelse eller for at komme ind på arbejdsmarkedet igen ⁽³⁷⁾.

⁽³¹⁾ EUT C 268 af 14.8.2015, s. 40.

⁽³²⁾ Beskæftigelsesudvalgets indikatorramme for langtidsledighed.

⁽³³⁾ EUT C 264 af 20.7.2016, s. 19.

⁽³⁴⁾ Udtalelse om balance mellem arbejdsliv og privatliv for forældre og omsorgspersoner (EUT C 129 af 11.4.2018, s. 44).

⁽³⁵⁾ EFT L 303 af 2.12.2000, s. 16.

⁽³⁶⁾ Det Europæiske Handicapforum (EDF) Resolution on the European Disability Strategy 2020-2030, der blev vedtaget af det fjerde Europa-Parlament for personer med handicap, den 6. december 2017. Se også Europa-Parlamentets beslutning af 30. november 2017 om gennemførelsen af den europæiske handicapstrategi.

⁽³⁷⁾ EUT C 451 af 16.12.2014, s. 109.

5.18. Arbejdsmarkedets parter er nødt til at forhandle arbejdsvilkår, eksempelvis tilpasse arbejdspladser til ældre arbejdstagers færdigheder og helbred, hvor der tages højde for visse vanskeligheder i visse job, og hvor der skabes bedre adgang til videreuddannelse, bedre forebyggelse af handicap, bedre mulighed for balance mellem arbejdsliv og privatliv, og hvor man fjerner juridiske og andre former for hindringer for et langt arbejdsliv.

5.19. Når det gælder stigningen i den lovbestemte pensionsalder gentager EØSU sin holdning, om at den faktiske pensionsalder først bør nærme sig den lovbestemte pensionsalder ⁽³⁸⁾. Samtidig understreger udvalget, at det er nødvendigt at sikre, at medlemsstaternes pensionssystemer er bæredygtige ved at tage hånd om udfordringer såsom stigningen i den forventede levetid, ændringer på arbejdsmarkedene, som påvirker finansieringen af pensionerne, og spørgsmålet om, hvordan man sikrer tilstrækkelige pensionsniveauer.

5.20. EØSU mener, at førtidspensionsordninger ikke desto mindre bør bevares — for arbejdstagere, der igennem længere perioder har arbejdet i belastende og farlige job, eller som begyndte deres arbejdsliv meget tidligt. EØSU støtter ikke automatiske justeringsmekanismer for pensionsalderen på baggrund af enten forventet længere levetid eller demografiske forandringer.

6. Generelle spørgsmål

6.1. I forhandlingerne om det kommende EU-budget er der behov for at øge investeringerne betragteligt i den sociale infrastruktur, da dette har forskellige slags positive effekter på arbejdsmarkedet og på budgetterne — hvilket udvalget har pointeret for nylig ⁽³⁹⁾. Dette vedrører navnlig investeringer i menneskelig kapital som en procentdel af budgetrammen, hvis EU skal opfylde sine egne mål om at være et globalt konkurrencedygtigt økonomisk område med en social AAA-rating, også inden for beskæftigelsesprioriteter.

6.2. Der er behov for at overvåge, hvilken slags strukturreformer, medlemsstaterne har gennemført, og som har haft reelle positive virkninger på områder som beskæftigelse, uddannelse og livslang læring. I den årlige vækstundersøgelse ⁽⁴⁰⁾ for 2018 henviser Kommissionen til støtteprogrammet for strukturreformer (SRSP) ⁽⁴¹⁾. EØSU bifalder initiativet og kunne godt tænke sig at få stillet information til rådighed om beskæftigelses- og uddannelsesreformer, som er blevet gennemført som en del af dette program, og glæder sig over det store engagement blandt arbejdsmarkedets parter og andre civilsamfundsorganisationer.

Bruxelles, den 15. marts 2018.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽³⁸⁾ EUT C 299 af 4.10.2012, s. 115.

⁽³⁹⁾ EUT C 271 af 19.9.2013, s. 91.

⁽⁴⁰⁾ Årlig vækstundersøgelse 2018.

⁽⁴¹⁾ SRSP.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om fælles meddelelse til Europa-Parlamentet og Rådet — En fornyet fremdrift i partnerskabet mellem Afrika og EU

(JOIN(2017) 17 final)

(2018/C 237/11)

Ordfører: **Mihai MANOLIU**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 5.7.2017
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Eksterne Forbindelser
Vedtaget i sektionen	22.2.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	15.3.2018
Plenarforsamling nr.	533
Resultat af afstemningen	185/2/1
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusion og anbefalinger

1.1. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) mener, at i et hurtigt skiftende globalt landskab vil 2018 blive et afgørende år for uddybningen af partnerskabet mellem EU og Afrika. De to kontinenter står over for omfattende og dybtgående forandringer på det politiske, økonomiske og sociale område. Denne situation åbner nye muligheder for at omforme og udbyde partnerskabet. EØSU mener således, at EU fremover bør lægge særlig vægt på, at der i udviklingsprojekter på det afrikanske kontinent deltager nye aktører fra det europæiske erhvervsliv og civilsamfund. Støtten til Afrikas udvikling bør ikke kun være et anliggende for EU's institutioner, men for hele det europæiske samfund.

1.2. EØSU går derfor ind for, at alle europæiske institutioner fortsætter deres bestræbelser på at opretholde fred og sikkerhed i Afrika og hjælper de afrikanske organisationer i deres kamp for at forebygge konflikter og dæmme op for terrorismen og den organiserede kriminalitet. EØSU glæder sig over, at der er taget initiativ til et partnerskab mellem Afrika og EU, og anser det for nødvendigt at tage et sådant skridt i lyset af de nye geostrategiske realiteter, som begge kontinenter står over for:

- human og værdig styring af migrationsstrømme, der opfattes som ukontrollerede
- mulighed for, at der opstår en flygtningestrøm
- usikkerhed tæt ved EU's grænser som følge af flere ustabile politiske regimer og fraværet af retsstatsforhold i visse afrikanske stater
- visse regionale magters såsom Kinas stadig stigende indflydelse i Afrika — hvor de særlige interesser i Afrikas naturressourcer og de bilaterale økonomiske forbindelser ikke tilskynder de afrikanske lande til at udbygge deres grænseoverskridende samarbejde
- USA's uforudsigelige optræden på den internationale politiske scene samt de udfordringer, der følger med klimaforandringerne.

1.3. Hvad angår løsningen på fødevareproblemet mener EØSU, at EU i samarbejde med Den Afrikanske Union (AU) bør skabe sig et overblik over lokale projekter og politikker, der har været vellykkede, og fremme deres udbredelse til så mange afrikanske regioner og lande som muligt. I denne forbindelse må man ikke glemme parameteret demografi, idet den voldsomme befolkningstilvækst vil gøre det nødvendigt at skabe 18 millioner flere job årligt indtil 2035. I Afrika har bæredygtig økonomisk udvikling hårde betingelser, som EU bør tage med i betragtning, og som er tæt forbundet med følgende aspekter:

- stærk afhængighed af en intensiv udnyttelse af naturressourcer og illegal handel hermed

- arnested for sikkerhedsproblemer som følge af krige, krænkelse af menneskerettighederne, sociale uligheder, fundamentalisme og klimakatastrofer
- følgerne af klimaforandringerne
- indvirkningen af fødevareknaphed og mangel på drikkevand
- dårlige sanitære forhold
- epidemier og smitsomme sygdomme
- ingen sammenhængende landbrugspolitik, der er tilpasset de lokale realiteter.

1.4. De her nævnte problemer udløser tvangsfordrivelse og spontane befolkningsstrømme og bidrager dermed kraftigt til papirløs migration ofte kontrolleret af den organiserede kriminalitet, som lægger et betydeligt pres på forvaltningssystemerne i oprindelses- og transitlandene og på disses politiske myndigheder. Europa er stand til at reagere herpå takket være den nye europæiske konsensus om udvikling, naboskabspolitikken og den europæiske dagsorden for migration og ved at basere sine forbindelser med Afrika på *partnerskabskonceptet*. Sammen med de anerkendte repræsentanter for civilsamfundet (platforme, fora og frivillige) og arbejdsmarkedsparterne i Afrika kan EØSU yde et afgørende bidrag til demokratiet og menneskerettighederne.

1.5. EØSU opfordrer til, at man i højere grad inddrager civilsamfundet i det kommende partnerskab og giver det en større rolle, som bør række lige fra samråd til overvågning af politikernes gennemførelse. Dette aspekt er vigtigt for at garantere overholdelsen af princippet om politikkoherens til gavn for udviklingen og for at inddrage de berørte aktører effektivt i processen. Dermed kan EU blive et forbillede for afrikanske stater som en model for god praksis når det gælder inddragelse af civilsamfundet i beslutningsprocessen og i udformningen af programmer, der kan bane vej for fremkomsten af et tværnationalt afrikansk civilsamfund. Ligeledes bør EU spille en aktiv rolle i udviklingen af civilsamfundet i de lande, hvor det er fraværende eller meget dårligt udviklet.

1.6. I betragtning af at uddannelse, overførelse af viden uden forskelsbehandling, universel adgang til kultur som en vigtig forudsætning for opbygningen af et klima af samarbejde og fælles værdier samt åbning af positive perspektiver for et betydeligt antal unge afrikanere har strategisk betydning, går EØSU ind for, at det fremtidige partnerskab mellem EU og Afrika kommer til at omfatte følgende hovedindsatsområder:

- de europæiske programmer, der har haft succes, såsom Erasmus+, bør udvides til Afrika for at muliggøre mobilitet for studerende og lærere på begge kontinenter og give lejlighed til udveksling af erfaringer på universitetsniveau
- der bør tilskyndes og ydes finansiel støtte til partnerskaber mellem universiteter i Europa og Afrika, som kan fremme udviklingen af fælles projekter og studieprogrammer
- kun gennem kvalitetsprægede uddannelsesprogrammer og strategier for bekæmpelse af social eksklusion vil det være muligt at få bugt med den religiøse fundamentalisme, der findes i visse afrikanske lande.

1.7. Efter EØSU's mening er det vigtigste gode, som EU kan eksportere til det afrikanske kontinent, den europæiske model for grænseoverskridende samarbejde og gennemførelsen af store projekter af grænseoverskridende karakter såsom infrastrukturprojekter, forudsat at de afrikanske stater bliver enige om at samarbejde om gennemførelsen af disse projekter. Derudover bør EU blive bevidst om den ekspertise, som den kan tilbyde med politikker for overgang til et demokratisk samfund og til en fuldt funktionsdygtig, konkurrencedygtig og inkluderende markedsøkonomi.

1.8. Efter EØSU's mening bør partnerskabet sigte mod at fremme og virkeliggøre ligestilling mellem kønnene, styrke kvinders og unges rolle i samfundet og anerkende deres bidrag til fred og statsopbygning, økonomisk vækst, teknologisk udvikling, fattigdomsbekæmpelse samt sundhed, velfærd og kulturel og menneskelig udvikling. Det er nødvendigt at udrydde alle former for vold og social og politisk forskelsbehandling af kvinder på hele det afrikanske kontinent, så de fuldt ud kan blive ligestillede.

1.9. EØSU bemærker, at Kina i de seneste år er blevet Afrikas vigtigste økonomiske partner. Denne udvikling kan føre til, at landene i regionen ændrer deres udenrigspolitiske mål eller bliver mindre interesserede i at gennemføre demokratiske reformer. Derfor har EU brug for at opbygge et partnerskab med Afrika, som sætter fornyet skub i og virkeligt styrker handelsforbindelserne mellem de to kontinenter og skaber bedre vilkår på lokalt plan for europæiske investorer.

1.10. EØSU anbefaler at indføre bestemmelser om god forvaltningspraksis i alle relevante aftaler mellem EU og regioner og tredjelande med det mål at fremme en bæredygtig udvikling, hvilket forudsætter en proces for politikgennemførelse, som er ansvarlig, gennemsigtig, dynamisk, fair, inkluderende, effektiv, deltagelsesbaseret og med respekt for retsstatsprincippet.

1.11. EØSU beklager, at Afrika er verdens fattigste kontinent og det eneste, hvor fattigdommen er vokset. At over 50 % af dets befolkning lever i absolut fattigdom er en uacceptabel kendsgerning. Det er nødvendigt at gøre en international indsats for fattigdomsbekæmpelse med inddragelse af de store aktører i udviklingsprocessen og udarbejde strategier og handlingsplaner for at nå ud til de dårligt stillede befolkningsgrupper. Der bør oprettes en ny programmerbar og forudsigelig finansieringsramme. EØSU mener ligeledes, at det er altafgørende at sikre en effektiv opfølgning af den finansielle støtte for at virkeliggøre de mål, der er fastsat.

1.12. EØSU hilser det velkommen, at Afrika gennem vedtagelsen af Dagsorden 2063 og oprettelsen af Den Afrikanske Union har udtrykt vilje til at blive set som en samlet, inkluderende og panafrikansk enhed. God regeringsførelse med henblik på bæredygtig udvikling bør bygge på solide økonomiske politikker, som er fair i social og miljømæssig henseende, på skabelse af ubestikkelige demokratiske institutioner, som er lydhøre over for borgernes behov, og på styrkelse af civilsamfundet, bekæmpelse af social udstødelse samt økonomisk samhørighed, uden at forglemme retsstaten, lovens overhøjhed, menneskerettighederne og lige muligheder. Et gunstigt investeringsklima kan føre til succes.

2. Baggrund

2.1. EU og de fleste afrikanske stater er allerede bundet af en omfattende og juridisk bindende aftale, som dækker mere end halvdelen af verdens nationalstater. Aftalen, der benævnes Cotonou-partnerskabsaftalen (CPA eller Cotonou-aftalen), blev undertegnet i Benin i år 2000 og sigter mod at styrke det mangeårige samarbejde inden for politik, handel og udvikling mellem EU og landene i Afrika, Vestindien og Stillehavet (AVS-landene). Denne aftale har ført til oprettelse af en række institutioner, der letter AVS/EU-samarbejdet mellem regeringer, offentlige myndigheder, parlamentsmedlemmer, lokale myndigheder og civilsamfundet, herunder den private sektor.

2.2. Den globale strategi for EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik er baseret på, at i betragtning af den geografiske nærhed er fremme af fred og udvikling på det afrikanske kontinent ensbetydende med at investere i fred og fremgang for EU. En fremgangsrig og sikker union er yderst vanskelig at opnå i en situation, hvor dens naboer er underudviklede og konfliktramte. Derfor bør EU tage aktivt og kraftigt del i opbygningen af en afrikansk union og i den økonomiske genopretning af regionen.

2.3. EØSU bemærker, at den internationale situation har ændret sig meget i den seneste tid, nye globale udfordringer er dukket op, menneskers sikkerhed er blevet berørt, og bestræbelserne på at bekæmpe fattigdom og pandemier, klimaforandringer og ørkendannelse, migration samt bæredygtig forvaltning af globale offentlige goder er spørgsmål, som kontinuerligt har påvirket den politik, der føres i de afrikanske lande og i EU.

2.4. Det er nødvendigt at opstille en ny fælles politisk vision for Afrika-EU, som skal være konkret, hvile på fælles interesser og delte værdier, gensidig hensyntagen og respekt for princippet om individuel suverænitæt, samt afspejle begge parter legitime forventninger. De to parter bør begge tilkendegive en fælles vilje ved at indgå et ligeværdigt, bevidst og præferentielt partnerskab, der sigter mod at tilskynde til fred (fredsfaciliteten for Afrika), sikkerhed (det afrikanske kontinent er en vigtig faktor på dette område), bæredygtig udvikling, menneskerettigheder samt regional og kontinental integration.

2.5. EØSU beklager endvidere, at Afrika er verdens fattigste kontinent og det eneste, hvor fattigdommen er vokset. At over 50 % af dets befolkning lever i absolut fattigdom er en uacceptabel kendsgerning. Det er nødvendigt at gøre en international indsats for fattigdomsbekæmpelse med inddragelse af de store aktører i udviklingsprocessen og udarbejde strategier og handlingsplaner for at nå ud til de dårligt stillede befolkningsgrupper. Der bør oprettes en ny programmerbar og forudsigelig finansieringsramme. EØSU mener ligeledes, at det er altafgørende at sikre en effektiv opfølgning af den finansielle støtte for at virkeliggøre de mål, der er fastsat.

2.6. EØSU hilser det velkommen, at Afrika gennem vedtagelsen af Dagsorden 2063 og oprettelsen af Den Afrikanske Union har udtrykt vilje til at blive set som en samlet, inkluderende og panafrikansk enhed. God regeringsførelse med henblik på bæredygtig udvikling bør bygge på solide økonomiske politikker, som er fair i social og miljømæssig henseende, på skabelse af ubestikkelige demokratiske institutioner, som er lydhøre over for borgernes behov, og på styrkelse af civilsamfundet, bekæmpelse af social udstødelse samt økonomisk samhørighed, uden at forglemme retsstaten, lovens overhøjhed, menneskerettighederne og lige muligheder. Et gunstigt investeringsklima kan føre til succes.

2.7. Effektivitet og gensidig ansvarlighed fra alle aktørers side forudsætter, at der afsættes betydelige finansielle og menneskelige ressourcer, som begge parter forpligter sig til at opretholde på langt sigt. EØSU er af den opfattelse, at civilsamfundets inddragelse i denne tilgang kan foregå ved hjælp af en platform for frivillig deltagelse, og at en sådan vil kunne gavne udviklingsprocessen. Det er meget vigtigt, at de ikke-statslige aktører og lokale myndigheder inddrages fuldt ud i alle faser af processen, herunder overvågning og evaluering. De er nemlig i stand til at sætte fornyet skub i udviklingen i Afrika og give EU's eksterne foranstaltninger større legitimitet og mindske skepsissen over for EU i Europa. Den fælles vision på området bør omfatte deltagelsesdemokrati, pluralisme og grundlæggende frihedsrettigheder, kort sagt overholdelse af retsstatsprincippet.

2.8. En anden alvorlig trussel er rovdriften på Afrikas naturressourcer, som vil udgøre en hindring for nedbringelsen af fattigdommen. Der bør tilbydes kompensation for de økosystemtjenester, som Afrika bidrager med, herunder oplagring af kulstof i regnskoven. De globale udfordringer kræver en fælles tilgang samt et partnerskab, der forvaltes som en enhed og med borgerne som målgruppe ved hjælp af en bilateral tilgang mellem to kontinenter såvel på det politiske plan som på det konkrete forhandlingsplan.

2.9. EØSU mener, at parterne bør udvise ansvarlighed og konsekvens med hensyn til gensidig ansvarlighed, dialog og bidragene. Endvidere bør den fremtidige aftale være baseret på *partnerskabsprincippet*. Partnerne har de samme rettigheder og forpligtelser når det gælder udviklings- og investeringspraksis. Der er dog en afgrundsdyb forskel i graden af integration og hvad angår menneskelige, tekniske og finansielle ressourcer. Det er derfor nødvendigt at udvikle og styrke den politiske dialog mellem EU og Afrika.

2.10. Udryddelse af fattigdom og bæredygtig udvikling udgør ét sammenhængende mål (gennem bedre koordinering mellem donorer og ikke-statslige aktører) og forpligter til samarbejde mellem EU og Afrika. Dette samarbejde defineres af EU's politik på områderne handel (fri adgang til EU's marked i henhold til økonomiske partnerskabsaftaler — ØPA'er), miljø og landbrug.

2.11. EØSU understreger, at den globale tilgang til konflikter bør bygge på ansvarlighed, forebyggelse, handlevilje, styring samt genopbygning. Fred spiller en afgørende rolle ved at være det første skridt hen imod en bæredygtig udvikling, som skal være fair politisk, økonomisk og socialt, med fuld overholdelse af menneskerettighederne. Det er nødvendigt at være ekstra på vagt over for etniske og religiøse spændinger på det afrikanske kontinent. Man bør være fuldt ud opmærksom på våbeneksporten og indføre en adfærdskodeks, og det gælder også den ulovlige handel med våben.

3. Generelle bemærkninger

3.1. Kommissionens meddelelse om »en fornyet fremdrift i partnerskabet mellem Afrika og EU« er et koordineret og forstærket initiativ, som er i samklang med 2063-dagsordenen og den globale strategi for Den Europæiske Unions udenrigs- og sikkerhedspolitik. Den bidrager til refleksionsprocessen og danner et sammenhængende grundlag for de kommende forhandlinger om den afrikanske søjle.

3.2. EØSU mener, at EU har en strategisk, politisk orienteret interesse i at uddybe og tilpasse sit langsigtede partnerskab med Afrika, og at denne interesse er baseret på fælles værdier og interesser. EU bør blive den største udenlandske investor og partner for dette kontinent på det humanitære og handelsmæssige område og bidrage til dets sikkerhed.

3.3. EU forfølger tre strategiske mål:

- et stærkere fælles engagement og et øget samarbejde på den internationale scene baseret på fælles værdier og fælles interesser, herunder i de bilaterale forbindelser
- sikkerhed på landjorden og på havet samt kampen mod tværnationale trusler som en investering i sikkerhed på begge kontinenter
- bæredygtig og inklusiv økonomisk udvikling i Afrika med henblik på at skabe de job, som kontinentet har brug for, og at udnytte de muligheder, som det giver for Europa.

3.4. EØSU er enig i, at det kan lykkes at iværksætte et ambitiøst fælles program:

- ved at uddybe koalitioner om spørgsmål vedrørende global styring — gennem øget dialog og effektivt samarbejde — med strategiske partnere og vigtige allierede for at fremme og understøtte retsstatsprincippet og retfærdighed

- ved at øge samarbejdet om fælles interesser og baseret på hyppig politisk interaktion på multilateralt, kontinentalt, regionalt, nationalt og lokalt plan i overensstemmelse med nærhedsprincippet
- realisere et partnerskab, der er centreret om menneskerne, de politiske myndigheder, de lokale myndigheder, arbejdsmarkedets parter, den private sektor og hele civilsamfundet.

3.5. EØSU er af den overbevisning, at den fælles Afrika-EU-strategi bør baseres på en vedvarende politik for bæredygtig udvikling, der tager afsæt i de lokale afrikanske forhold, for kun derigennem vil bistanden effektivt og i lige høj grad kunne bekæmpe fattigdom og sikre en sund vækst på det økonomiske, miljømæssige (imødegåelse af ødelæggende klimaforandringer) og sociale område (baseret på anstændigt arbejde med langtidstid). Denne vækst skal være karakteriseret ved produktivitet, frihed, bekæmpelsen af fattigdom og social udstødelse, etik og værdighed. Forøgelse af den lokale produktion som garanti for fødevarerikkerhed, en anstændig indkomst for små familielandbrug og SMV'er, oprettelse af et indre marked med ejendomsrettigheder og mindske af administrative byrder og korruption er alt sammen faktorer, som kan bidrage til at bekæmpe fattigdom. Derfor bør landbruget og fødevarerikkerheden nyde den største opmærksomhed i de fælles politikker. Det er nødvendigt at understøtte bæredygtige landbrugsmodeller med fokus på små bedrifter, som giver konkrete beskæftigelsesmuligheder gennem udvikling af specialiserede sektorer. Det er EU's og AU's pligt at indkredse og fremme de modeller og politikker, som har stået deres prøve på landbrugsområdet i dårligt stillede samfund, enten i det samme land eller i andre afrikanske udviklingslande.

3.6. Bekæmpelse af ørkendannelse og adgang til vand for alle er afgørende faktorer på områderne fødevarerikkerhed, migration og tilstedeværelse af flygtninge. Afrika er det kontinent, som er hårdest ramt af klimaforandringerne. Det er nødvendigt, at EU og AU samt deres medlemsstater, økonomiske aktører og investorer tager deres del af ansvaret (i kampen mod klimaforandringerne) og udvikler en fleksibel og effektiv finansiel ramme, der giver mulighed for en ny miljøtilgang.

3.7. Eksistensen af frie handelsforbindelser, som respekterer miljø- og arbejdsnormerne, kan stimulere den økonomiske vækst og sociale og politiske fremskridt og derigennem spille en rolle som katalysator i bekæmpelsen af fattigdom takket være en generel bæredygtig udvikling. For at opnå regional integration og pålidelige rammer for handel og investeringer må der nødvendigvis være en asymmetri i handelsforbindelserne til fordel for de afrikanske markeder. Økonomiske partnerskabsaftaler (ØPA'er) er et redskab til handel og regional integration, forudsat at de gavner udviklingen ved at lade lokale industrier være omfattet af undtagelser i en overgangsperiode, så de kan tilpasse sig de nye markedsvilkår. De økonomiske forbindelser mellem EU og AU bør bygge på fair handel og en differentieret og diversificeret tilgang, der leder frem til en afrikansk integration, som kan levere de nødvendige og konkurrencedygtige produkter og tjenesteydelser.

3.8. En nøgelfaktor for økonomisk udvikling og udryddelse af fattigdom er energipartnerskabet mellem EU og Afrika, der vil kunne afføde projekter, som — til en overkommelig pris og på en effektiv måde — kan levere energi fra vedvarende energikilder. I dette tilfælde kan de klimatiske og geografiske forhold på det afrikanske kontinent være en fordel, især når det gælder solenergi. Adgangen til energi kan fremme Afrikas socioøkonomiske udvikling.

3.9. EØSU mener, at en satsning på uddannelse og sundhed for alle kan være et effektivt og praktisk værktøj, som kan fremme en udvikling, der er til gavn for de fattige befolkningsgrupper. Strategien bør bidrage til at integrere en grundlæggende dimension af ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinders stilling i samfundet, uden at forglemme de sårbare befolkninger og flygtninge, som følger af humanitære kriser. Adgang til sundhedsydelser og bekæmpelse af forfalskede lægemidler er afgørende for at bekæmpe det voksende problem med dødelige sygdomme. Det er ligeledes nødvendigt, at der træffes passende foranstaltninger på det lovgivningsmæssige og strafferetlige plan for at imødegå dette problem.

3.10. EØSU går ind for, at der regelmæssigt foretages undersøgelser af de vigtigste årsager til migrationsstrømme og af spørgsmålene vedrørende migranters rettigheder og deres integration, herunder problemet med hjerneflugt. Der er brug for praktiske løsninger, som kan skabe en effektiv cirkulær migration. Fysiske barrierer vil ikke kunne løse problemet, hvorimod en dialog baseret på national og regional identitet og på solidaritet og kultur kan danne grundlag for et program for bæredygtig udvikling for alle, forudsat at der også stilles passende materielle ressourcer til rådighed for den bæredygtige udvikling.

3.11. EØSU mener, at gælden udgør en byrde, som undergraver alle bestræbelser til fordel for en sådan bæredygtig udvikling for alle. Forvaltningen af gælden — som skal vurderes fra sag til sag — bør foregå af en styrkelse af den økonomiske og sociale politik og en mere effektiv regeringsførelse. Forvaltning og omlægning af gælden til andre kreditorer bør være en afgørende forudsætning for budgetstøtte, som med udgangspunkt i resultatindikatorer må være i stand til at

levere grundlæggende sociale tjenester og samtidig konsolidere de afrikanske landes struktur. Det er nødvendigt at foretage en gennemsigtig overvågning med inddragelse af de lokale myndigheder og civilsamfundet.

4. Særlige bemærkninger

4.1. EØSU er af den opfattelse, at Dagsorden 2063 for et fredeligt, sikkert og fremgangsrigt Afrika, hvor der hersker god regeringsførelse, demokrati, respekt for menneskerettighederne, retfærdighed og respekt for retsstatsprincippet, hvor udviklingen baseres på befolkningerne, og hvor de unges — især de unge kvinders — potentiale bliver udnyttet og ingen lades i stikken, er et program, som vil kunne transformere kontinentet gennem reformer. Det bør efter EØSU's mening centreres omkring to hovedindsatsområder:

— **en indsats for at gøre stater og samfund mere modstandsdygtige over for chok:**

- konfliktforebyggelse, krisestyring og fredsskabelse
- styrkelse af forvaltningssystemerne
- forvaltning af migration og mobilitet

— **skabelse af flere og bedre job, især til de unge:**

- tiltrækning af ansvarlige og bæredygtige investeringer
- sikring af energitjenester i Afrika
- omlægning af landbruget og landbrugsfødevarersektoren i Afrika samt den blå økonomi, herunder fiskeriet
- fremme af det arbejde, der udføres af arbejdsmarkedets parter
- opbygning af viden og kompetencer.

4.2. De grunde, der taler for opbygning af stater og samfund, som er mere modstandsdygtige over for chok, ligger i EU's legitime interesser, værdier og mål, i den nuværende skrøbelige karakter af unionens egne grænser og i de trusler, der svæver over dens vitale interesser. Terrorisme, menneskehandel, kriminalitet og voldelig ekstremisme udgør trusler mod stabiliteten og freden og er symptomer på en strukturel og i nogle tilfælde dybtgående ustabilitet.

4.3. Med dette for øje har EU udstukket følgende flagskibsinitiativer:

- oprettelse af en samarbejdsplatform, der samler FN samt de europæiske, afrikanske og andre internationale partnere
- overførsel af et indledende bidrag til AU's fredsfond
- understøttelse af afrikanske initiativer inden for søfartssikkerhed.

4.4. Det er velkendt, at god regeringsførelse, sikkerhed og udvikling er grundpillerne i et solidt og moderne samfund, der er modstandsdygtigt over for chok og udstyret med demokratiske, effektive, gennemsigtige og ansvarlige institutioner. Sådanne stabile samfund, der respekterer menneskerettighederne og udgør centre for bæredygtig udvikling, fungerer inden for faste og forudsigelige rammer på det makroøkonomiske plan, så de er i stand til at levere tjenester til deres borgere. På dette område kan EU yde et bidrag til udviklingen i Afrika dels gennem den ekspertise, der er opbygget i visse af EU's medlemsstater takket være politikkerne for overgang til et demokratisk samfund og til en fungerende markedsøkonomi samt politikker for social og regional samhørighed, dels gennem EU's model for grænseoverskridende samarbejde ved hjælp af fælles institutioner.

4.5. Med dette for øje har EU udstukket følgende flagskibsinitiativer:

- organisering af en fælles konference på højt plan mellem AU og EU om valgprocesser, demokrati og regeringsførelse i Afrika og Europa
- fordobling af støtten til mobilisering af nationale ressourcer inden 2020 i overensstemmelse med skatteinitiativet
- gennemførelse af en fælles indsats for at fremme bæredygtig forvaltning af naturressourcer, navnlig gennem udarbejdelse af et fælles EU-Afrika-charter.

4.6. Blandt de store problemer, som berører økonomien, samfundet og sikkerheden, kan det siges, at migration og mobilitet lige så vel kan styrke og berige samfundene som udvirke store destabiliseringer, hvis disse strømme ikke styres på en passende og effektiv måde. Hvad angår denne migration og mobilitet, kan det konstateres, at strømmene i dag har nået et rekordhøjt fareniveau, for så vidt angår migranternes fysiske integritet. På dette område er der et fælles ansvar og globale løsninger baseret på ansvarsdeling og solidaritet ud fra en politikramme, som har afgørende betydning for styringen af store flygtninge- og migrantstrømme.

4.7. Med dette for øje har EU udstukket følgende flagskibsinitiativer:

- understøttelse af afrikanske initiativer om regulær migration og mobilitet mellem de afrikanske lande for så vidt angår fri bevægelighed, social beskyttelse, mulighed for overførsel af sociale rettigheder og anerkendelse af kvalifikationer
- styrkelse af samarbejdet mellem Afrika og EU i bekæmpelsen af netværkene for menneskehandel og -smugling.

4.8. Der er behov for et paradigmeskift, for at et velstående kontinent kan se dagens lys. Det bør råde over de nødvendige midler og ressourcer til at koordinere sin egen udvikling, og dets økonomier bør udvirke en strukturel omstilling gennem industrialisering, forarbejdning og værdiskabelse, så der kan fremkomme en vækst, som alle har del i, takket være et opsving i den private sektor, udvikling af iværksætterånd og skabelse af anstændige arbejdspladser for alle.

4.9. EØSU mener, at den socioøkonomiske omstilling skal være forenelig med de muligheder og udfordringer, der følger af kraftige klimaforandringer og begrebet miljømæssig bæredygtighed. Det er nødvendigt at skabe regionale markeder, et gunstigt investeringsklima, som kan skabe en passende og frugtbar værditilvækst gennem den stabile og forudsigelige frihandel, som ØPA-partnerskabsaftalerne giver mulighed for.

4.10. Udvalget understreger, at man for at opnå økonomisk integration i Afrika på regionalt og kontinentalt plan må sikre overholdelse af principperne for god virksomhedsledelse og af miljømæssige og sociale standarder. Man må udnytte alle tilrådeværende muligheder for at skabe en grøn, blå og cirkulær økonomi på grundlag af virksomhedernes sociale ansvar, socialt iværksætteri og etisk adfærd med det mål at skabe et kontinentalt frihandelsområde.

4.11. Erhvervslivet spiller en afgørende rolle i samfundets udvikling, for det første som en kilde til større investeringer, innovation, udvikling af kvalifikationer, skabelse af arbejdspladser, understøttelse af den økonomiske vækst og som en (direkte og indirekte) indkomstkilde, der kan skabe offentlige indtægter, som giver folk mulighed for at foretage de nødvendige investeringer i velfærd og i nøgleinfrastrukturer såsom skoler og hospitaler, for det andet som kilde til integration af såvel unge som migranter ved at give folk mulighed for at realisere sig selv og have en stabil indkomst.

4.12. Med dette for øje har EU udstukket følgende flagskibsinitiativer:

- igangsættelse af massive investeringer i Afrika via EU's eksterne investeringsplan eller pagten med Afrika
- fremme af et mere forudsigeligt og mere gunstigt investeringsklima i Afrika
- understøttelse af Afrikas digitale dagsorden.

4.13. EØSU mener, at universel adgang til bæredygtig og vedvarende energikilder til rimelige priser åbner perspektiver for skabelse af nye, anstændige arbejdspladser og for en konkret udvikling, der tager højde for klimaforandringer. EU og Afrika kan styrke samarbejdet med henblik på overgangen til ren energi ud fra et sæt fælles værdier. EU har taget teten når det gælder udvikling af sine egne rene energikilder. For at udnytte Afrikas potentiale til at producere strøm og anvende den effektivt inden for rammerne af en passende regulering vil der kræves store investeringer for at imødekomme efterspørgslen. Desuden er der muligheder for sammenkobling med de europæiske transitnet. Det er muligt at bekæmpe klimaforandringerne ved hjælp af en elektrificering, der er baseret på vedvarende energikilder.

4.14. Med dette for øje har EU udstukket følgende flagskibsinitiativer:

- levering af EU's bidrag til initiativet for vedvarende energi i Afrika (AREI) og opnåelse af en produktionskapacitet for vedvarende energi på 5 GW inden 2020, så 30 millioner afrikanere kan få adgang til bæredygtig energi, og CO₂-emissionerne nedbringes med 11 millioner ton årligt

- lancering af et nyt initiativ, der skal lette det offentlig-private samarbejde mellem EU og Afrika for at øge investeringerne i sektoren for bæredygtig energi i Afrika via en platform på højt niveau
- iværksættelse af et nyt partnerskab mellem EU og Afrika inden for forskning og innovation vedrørende klimaforandringer og bæredygtig energi.

4.15. EØSU understreger, at kvægbrug, dambrug og fiskeri er vigtige indtægtskilder, som udgør et vigtigt livsgrundlag for Afrika. Det ser ud til, at den ikke-bæredygtige ressourceudnyttelse, problemerne vedrørende ejendomsrettigheder, usikkerheden til søs og — ikke mindst — manglen på kapital og adgang til finansiering udgør store hindringer for udviklingen af sektoren. Fødevarerproduktionen, som har et betydeligt udviklingspotentiale, kan sikre jobskabelse og selvstændiggørelse og samtidig garantere fødevarsikkerhed.

4.16. Afrika kan skabe en merværdi ud fra dets naturressourcer og samtidig føre en industrialiseringspolitik med fokus på oprettelse af små og mellemstore virksomheder og mikroforestillingsvirksomheder. EØSU understreger den vigtige rolle, som ansvarlige værdikæder spiller, idet de kan skabe udvikling i landdistrikter og sikre bæredygtig forvaltning af vand- og jordressourcer. Der bør indgås aftaler om politisk partnerskab, og de markedsmuligheder, der åbner sig for afrikanske fødevarer, bør udnyttes.

4.17. Med dette for øje har EU udstukket følgende flagskibsinitiativer:

- udvikling af værdikæden ved at fremme ansvarlige investeringer i en landbrugsfødevarersektor og blå økonomi af bæredygtig karakter
- tilskyndelse til investeringer fra såvel Afrikas som EU's side til støtte for forskning og udvikling
- udvidelse i den udstrækning, det skønnes hensigtsmæssigt, af netværket af partnerskabsaftaler for bæredygtigt fiskeri mellem EU og de afrikanske lande.

4.18. Efter EØSU's mening er en afgørende forudsætning for opnåelse af en bæredygtig udvikling, der er irreversibel, adgang til uddannelse uden restriktioner eller diskrimination af nogen art. Det er nødvendigt, at uddannelsessystemerne og de tekniske og erhvervsrettede uddannelser kommer i klart bedre trit med arbejdsmarkedets behov i tilknytning til den demografiske, økonomiske og sociale udvikling. Tiltagene bør være nyskabende og baseret på uddannelse og erhvervsuddannelse med det sigte at skabe tjenesteydelser og virksomheder for at frigøre de ressourcer, der er nødvendige for omstillingen fra en uformel til en formel økonomi. Afrika bør aktivt fremme videnskab, teknologi, forskning og innovation.

4.19. EØSU mener, at der bør lanceres et partnerskab, som tilskynder til lige muligheder, mindskelse af uligheder og udvikling af kapacitet til deltagelse i samfundslivet. Samhørighed, lighed, diversitet og inklusion er afgørende faktorer, hvis det skal lykkes at styrke den viden og de kompetencer, der kan danne grundlag for en ny afrikansk kultur.

4.20. Med dette for øje har EU udstukket følgende flagskibsinitiativer:

- lancering af en støttefacilitet for den afrikanske ungdom gennem en udvidelse af anvendelsesområdet for Erasmus +-programmet
- finansiel støtte til samarbejdet mellem universiteter i Europa og Afrika og udvikling af fælles studieprogrammer
- oprettelse af en EU-støttefacilitet for teknisk og erhvervsfaglig uddannelse.

4.21. Programmet Erasmus+ fremmer samarbejdet mellem EU og Afrika på området for videregående uddannelse. Projekterne, som samler parter fra begge regioner, bidrager blandt andet til at forbedre jobmulighederne for studerende, styrke universitetssamarbejdet og skabe netværk mellem højere uddannelsesinstitutioner. Samarbejdet med Afrika inden for de videregående uddannelser er i samklang med målene for EU's eksterne politik og navnlig med målene for EU's udviklingssamarbejde.

Bruxelles, den 15. marts 2018.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om det europæiske borgerinitiativ

(COM(2017) 482 final — 2017/0220 (COD))

(2018/C 237/12)

Ordfører: **Kinga JOÓ**

Anmodning om udtalelse	Europa-Kommissionen, 13.9.2017 — Europa-Parlamentet, 2.10.2017 — Rådet, 11.10.2017
Retsgrundlag	Artikel 24 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Underudvalg SC/049 om det europæiske borgerinitiativ
Vedtaget i underudvalget	7.2.2018
Vedttaget på plenarforsamlingen	14.3.2018
Plenarforsamling nr.	533
Resultat af afstemningen	201/0/5
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) ønsker — her seks år efter at forordning (EU) nr. 211/2011⁽¹⁾ om borgerinitiativer trådte i kraft — at understrege, at det er EU-borgerne, der er i centrum for det europæiske projekt, og at det europæiske borgerinitiativ (borgerinitiativet) kan bidrage til at udligne det demokratiske underskud, idet det fremmer aktivt medborgerskab og deltagelsesbaseret demokrati.

1.2. EØSU pegede i sin initiativudtalelse fra 2016⁽²⁾ på en række væsentlige tekniske, juridiske og administrative problemer i forbindelse med udformningen af borgerinitiativet og en tydelig ophobning af beføjelser i Kommissionen. Dette har begrænset omfanget af den offentlige debat, som borgerinitiativet kunne skabe, og ført til, at der kun i begrænset omfang er kommet retsakter ud af de vellykkede initiativer.

1.3. EØSU mener på linje med Europa-Parlamentet, Det Europæiske Regionsudvalg og Den Europæiske Ombudsmand, at den igangværende revision af det europæiske borgerinitiativ (forordning (EU) nr. 211/2011) er et vigtigt skridt i retning mod at realisere borgerinitiativets fulde potentiale.

1.4. EØSU bifalder følgende forbedringer i Kommissionens nye forslag til forordning om det europæiske borgerinitiativ med henblik på at:

1.4.1. give initiativtagergrupperne mulighed for at påbegynde indsamlingen af støtteerklæringer på et tidspunkt, de selv vælger

1.4.2. anerkende borgerkomitéerne juridisk for at begrænse initiativtagernes personlige ansvar for bedrageri og alvorlige fejl

1.4.3. oprette en onlinesamarbejdsplatform, hvor EU-borgerne kan indhente oplysninger og søge råd om borgerinitiativet, således at initiativtagerne støttes gennem processen med at registrere et initiativ og indsamle støtteerklæringer. EØSU vil gerne involveres i denne onlinesamarbejdsplatform og orienteres om udviklingen heraf. EØSU mener, at det er vigtigt, at brugerne af platformen informeres om de borgerinitiativtjenester, som EØSU tilbyder initiativtagere

1.4.4. behovet for den oversættelsestjeneste, som EØSU siden 2015 har tilbudt alle initiativtagere til et borgerinitiativ, anerkendes af Kommissionen, som oversætter indholdet af et borgerinitiativ til alle officielle EU-sprog, når et sådant er blevet registreret

⁽¹⁾ EUT L 65 af 11.3.2011, s. 1.

⁽²⁾ EUT C 389 af 21.10.2016, s. 35.

1.4.5. henstille til medlemsstaterne om at forenkle, ensarte og mindske antallet af nationale regler om dataindsamling og -kontrol og basere retten til at støtte et borgerinitiativ på nationalitet for at sikre, at ingen EU-borgere udelukkes fra at deltage

1.4.6. de enkelte medlemsstater aktivt fremmer borgerinitiativet og opretter kontaktpunkter med henblik på at informere og bistå initiativtagerne i forbindelse med tekniske og kampagnerelaterede spørgsmål

1.4.7. Kommissionen permanent stiller et gratis softwareprogram til onlineindsamling af støtterklæringer (OCS) ⁽³⁾ til rådighed for at forenkle indsamlingen og katalogiseringen af støtteerklæringer og de nationale myndigheders kontrol heraf. EØSU glæder sig ligeledes over, at dette værktøj vil blive gjort tilgængeligt for handicappede

1.4.8. Kommissionen forpligter sig til at øge offentlighedens kendskab til borgerinitiativet.

1.5. EØSU fremsætter følgende bemærkninger og anbefalinger vedrørende det nye forslag:

1.5.1. Rollerne som institutionel vejleder og beslutningstager i registreringsprocessen varetages begge af Kommissionen, men bør adskilles. EØSU gentager sin fortsatte støtte til borgerinitiativerne og bemærker, at udvalget ville være et naturligt valg til rollen som facilitator og institutionel vejleder.

1.5.2. Initiativtagerne bør have flere muligheder for dialog under og efter deres kampagner efter EØSU's model med at indbyde initiativtagerne til forskellige debatter i gruppen om borgerinitiativet, på sektionmøder og i plenarforsamlinger ⁽⁴⁾. Desuden bør dialogen med vellykkede borgerinitiativer ikke nødvendigvis slutte, når Kommissionen har givet sit formelle svar.

1.5.3. EØSU mener også, at det er vigtigt at bygge videre på den årlige konference — den europæiske borgerinitiativdag — som et sted for dialog med henblik på at lægge større vægt på udveksling af bedste praksis mellem initiativtagerne og skabe flere muligheder for netværkssamarbejde for aktive og succesfulde initiativtagere.

1.5.4. Der bør på passende vis følges op på vellykkede initiativer. Det er med tanke på dette mål EØSU's håb, at alle EU-institutionerne vil tage lige stor del i at give initiativtagerne mulighed for at fremlægge og debattere deres initiativer efter EØSU's model med at indbyde initiativtagerne til forskellige debatter. EØSU mener, at det er særlig vigtigt, at de vellykkede initiativer drøftes på Europa-Parlamentets plenarforsamlinger for at øge den politiske dimension af den europæiske debat om borgerinitiativemner.

1.5.5. På baggrund af EØSU's anbefalinger om at sikre en lige fordeling af beføjelserne mellem EU-institutionerne, når det gælder det europæiske borgerinitiativ ⁽⁵⁾, støtter udvalget civilsamfundets holdning ⁽⁶⁾ om, at Europa-Parlamentet fortsat bør være enearrangør af de offentlige høringer, der afholdes i forbindelse med vellykkede initiativer, og at Kommissionen repræsenteres på et passende niveau. Ved de offentlige høringer i Europa-Parlamentet får initiativtagerne en meget vigtig lejlighed til at udtrykke deres mål og samarbejde med medlemmerne af Europa-Parlamentet, der er EU-borgernes repræsentanter.

1.5.6. Kommissionen bør angive detaljerede og klare begrundelser for alle afgørelser om afslag på registrering af et initiativ, det være sig et helt eller delvist afslag.

1.5.7. EØSU glæder sig over Kommissionens forslag om muligheden for registrering af en del af forslaget til et borgerinitiativ. Der bør imidlertid fortsat træffes en samlet afgørelse om registrering.

⁽³⁾ OCS er en forkortelse for Online Collection Software, der er et værktøj, som Kommissionen stiller gratis til rådighed til onlineindsamling af underskrifter. Værktøjet letter såvel indsamlingen af data som de nationale myndigheders kontrol heraf. OCS er desuden i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 211/2011 og Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 1179/2011 <https://joinup.ec.europa.eu/software/ocs/description>.

⁽⁴⁾ EØSU's præsidiiums afgørelse af 14. oktober 2014 om de interne kriterier for indbydelse af initiativtagere til plenarforsamlinger og sektionmøder.

⁽⁵⁾ Punkt 1.4.5 i Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det europæiske borgerinitiativ (revision) (initiativudtalelse) af 13. juli 2016.

⁽⁶⁾ EØSU holdt den 12. december 2017 en offentlig høring om det nye forslag om det europæiske borgerinitiativ med deltagelse af en række civilsamfundsorganisationer.

1.5.8. I betragtning af borgerinitiativets betydning for demokratiet i EU og initiativets nylige indførelse og eftersom det tager forholdsvis lang tid at gennemføre de ændringer, der udspringer af den nuværende revision af lovgivningen, bør tidshorisonten for revisionen af borgerinitiativet fortsat være tre år.

1.5.9. EØSU bifalder Kommissionens anerkendelse af værdien af og det fortsatte behov for den oversættelsestjeneste, som EØSU har leveret siden 2015. Kommissionen bør fremover også oversætte bilagene til et borgerinitiativ. Dette er vigtigt for at fremme offentlighedens forståelse af de pågældende forslag (⁷).

1.5.10. EØSU anerkender værdien af og behovet for yderligere drøftelser for at afgøre, om aldersgrænsen for at støtte et borgerinitiativ bør sænkes.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Det europæiske borgerinitiativ er et nyskabende instrument, der blev indført ved Lissabontraktaten, og det er en vigtig del af den nuværende og fremtidige udvikling af et tværnationalt deltagelsesdemokrati i EU (⁸). Borgerinitiativet udspringer af borgernes ret til at deltage i Unionens demokratiske liv. Formålet er at fremme alle borgernes aktive deltagelse i EU's dagsorden og beslutningsproces ved at skabe en offentlig debat på tværs af EU og ved at give borgerne mulighed for direkte at opfordre Kommissionen til at fremsætte forslag til en EU-retsakt.

2.2. De gældende regler og procedurer for borgerinitiativet findes i en EU-forordning, der blev vedtaget den 16. februar 2011 og trådte i kraft den 1. april 2012 (⁹). Kommissionen fremsatte forslag til en ny forordning den 13. september 2017 som en del af pakken, der ledsagede talen om Unionens tilstand.

2.3. I henhold til den nuværende forordning kan alle EU-borgere, som har nået den alder, hvor de får valgret til Europa-Parlamentet, tage initiativ til eller underskrive et borgerinitiativ (¹⁰). Initiativer tilrettelægges af en borgerkomité. Organisationer kan fremme og støtte disse initiativer, forudsat at de gør det i fuld åbenhed.

2.4. Proceduren i forbindelse med et borgerinitiativ er opdelt i tre faser:

2.4.1. Lanceringsfasen, hvor der nedsættes en »borgerkomité« (¹¹), initiativet formelt registreres (¹²), efter at Kommissionen har vurderet antageligheden (¹³), og onlineindsamlingssystemet attesteres (¹⁴).

2.4.2. I indsamlingsfasen skal der indsamles mindst 1 million »støtteerklæringer« (underskrifter) inden for en periode på højst 12 måneder i mindst 7 EU-lande (¹⁵). Underskrifterne attesteres af de kompetente nationale myndigheder (¹⁶), og et vellykket borgerinitiativ indgives dernæst til Kommissionen.

(⁷) Bilagenes betydning drøftes i punkt 47-58 i Izsák og Dabis mod Kommissionen (Sag T-529/13).

(⁸) Artikel 11, stk. 4, i traktaten om Den Europæiske Union (TEU) og artikel 24, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF).

(⁹) Forordning (EU) nr. 211/2011.

(¹⁰) Mindstealderen for stemmeret er 18 år i alle medlemsstater med undtagelse af Østrig, hvor den er 16 år.

(¹¹) En borgerkomité skal bestå af mindst syv EU-borgere, som skal være bosat i syv forskellige EU-medlemsstater.

(¹²) Beskrivelsen af initiativet må ikke overstige 800 skrifttegn (100 til titlen, 200 til emnet og 500 til beskrivelsen af formålet).

(¹³) Forordning (EU) nr. 211/2011, artikel 4, stk. 2. Vigtigst er artikel 4, stk. 2, litra b), i henhold til hvilken et foreslået borgerinitiativ ikke må falde uden for Kommissionens beføjelse til at fremsætte et forslag til EU-retsakt med henblik på gennemførelsen af traktaterne. Vedrørende en vurdering af Kommissionens registreringsafgørelser se James Organ: »Decommissioning direct democracy? A critical analysis of Commission decision-making on the legal admissibility of European Citizens Initiative proposals«, 10 EuConst (2014), s. 422-443.

(¹⁴) Artikel 6 i forordning (EU) nr. 211/2011. I henhold til forordningen er det de kompetente myndigheder i de medlemsstater, hvor støtteerklæringerne indsamles, der er ansvarlige herfor.

(¹⁵) I henhold til forordningen skal der indsamles et minimum antal underskrifter fra hvert land i forhold til indbyggertal <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/signatories?lg=da>.

(¹⁶) Artikel 15 i forordning (EU) nr. 211/2011.

2.4.3. Efter indgivelsen og forud for et møde med initiativtagerne vurderer Kommissionen det vellykkede initiativ. Der gennemføres en offentlig høring i Europa-Parlamentet. Kommissionen har tre måneder til at træffe afgørelse om, og i så fald i hvilket omfang, den ønsker at vedtage det lovgivningsforslag, der fremstilles i initiativet, og til at reagere med en meddelelse.

2.5. Indtil nu har mere end 8 millioner EU-borgere underskrevet et borgerinitiativ. Selv om der er blevet indgivet 69 initiativer, har Kommissionen kun registreret 48, hvoraf blot 4 havde opnået mindst 1 million underskrifter⁽¹⁷⁾. Der har været begrænsede reaktioner på de vellykkede initiativer, og kun ét vellykket initiativ⁽¹⁸⁾ har ført til, at Kommissionen har givet tilsagn om at fremsætte et nyt lovgivningsforslag.

2.6. Der er nu bred enighed blandt EU-institutionerne, initiativtagerne og repræsentanterne for det organiserede civilsamfund om, at borgerinitiativet langt fra har nået sit fulde demokratiske potentiale på trods af visse positive tekniske ændringer. Kommissionen meddelte på den europæiske borgerinitiativdag 2017⁽¹⁹⁾, at den vil gennemføre en fuld lovgivningsmæssig revision. Dette er en vigtig mulighed for at styrke den offentlige debat i EU og borgernes muligheder for at sætte dagsordenen og påvirke EU's politik gennem borgerinitiativet. Der er også bred enighed om, at borgerinitiativet har potentiale til at samle EU-borgerne om fælles mærkesager og til at styrke den europæiske identitetsfølelse.

2.7. Initiativtagere har fremhævet, at også selve borgerinitiativprocessen er værdifuld, når det gælder udviklingen af netværk for fælles mærkesager, hvilket ligger i forlængelse af formålet med at indsamle 1 million underskrifter.

3. Institutionel reaktion på borgerinitiativet

3.1. EØSU har profileret borgerinitiativet⁽²⁰⁾ på den årlige europæiske borgerinitiativdag og oprettet det europæiske borgerinitiativs helpdesk⁽²¹⁾, der bl.a. har leveret oversættelser af alle beskrivelser af borgerinitiativer inden for 3 arbejdsdage fra anmodningen, trykte publikationer og onlinepublikationer om borgerinitiativet og forskellige muligheder for at præsentere borgerinitiativerne på møder i EØSU's ad hoc-gruppe om det europæiske borgerinitiativ, på sektionsmøder og plenarforsamlinger⁽²²⁾.

3.2. EØSU vedtog den 13. juli 2016 en initiativudtalelse⁽²³⁾ med anbefalinger om at gøre borgerinitiativet mere effektivt, synligt og borgervenligt.

3.3. Konklusionerne af en undersøgelse foretaget af Europa-Parlamentet⁽²⁴⁾ blev i oktober 2015 medtaget i en beslutning⁽²⁵⁾, hvor Europa-Parlamentet formelt bad Kommissionen revidere forordningen om det europæiske borgerinitiativ og fremsatte en række kraftige anbefalinger til ændringer. Europa-Parlamentet udarbejdede ligeledes et udkast til initiativbetænkning i 2017⁽²⁶⁾ med forslag om ændringer af forordningen om det europæiske borgerinitiativ.

⁽¹⁷⁾ Følgende initiativer har været vellykkede: »Rent vand og sanitet er en menneskeret! Drikkevand er et offentlig gode, ikke en råvare!«, »Stop vivisektion«, »One of us« og »Indfør et forbud mod glyphosat og beskyt mennesker og miljø mod giftige pesticider: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/initiatives/successful?lg=da>.

⁽¹⁸⁾ Meddelelse fra Kommissionen om det europæiske borgerinitiativ »Indfør et forbud mod glyphosat og beskyt mennesker og miljø mod giftige pesticider« (C(2017) 8414 final). Kommissionen vedtog desuden den 1. februar 2018 et forslag til en revision af drikkevandsdirektivet som delvis reaktion på borgerinitiativet Right2Water.

⁽¹⁹⁾ Den europæiske borgerinitiativdag er en årlig konference arrangeret af EØSU. Partnerne i den europæiske borgerinitiativdag 2017 var Det Europæiske Regionsudvalg, kampagnen for det europæiske borgerinitiativ, European Citizens' Action Service, University of Liverpool, School of Law and Social Justice, Democracy International, Initiative and Referendum Institute Europe og People2power. Revisionen af borgerinitiativet blev bebudet af førstestæformanden Frans Timmermans ved åbningsmødet.

⁽²⁰⁾ Den første europæiske borgerinitiativdag fandt sted den 30. marts 2012, dagen før forordningen om europæiske borgerinitiativer trådte i kraft. Siden da har EØSU arrangeret dagen, der finder sted hvert år i april, seks gange. Den syvende udgave finder sted den 10. april 2018.

⁽²¹⁾ Yderligere oplysninger findes i EØSU-udgivelsen »Det europæiske borgerinitiativs helpdesk i Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg«.

⁽²²⁾ Se fodnote 4.

⁽²³⁾ EØSU's initiativudtalelse om det europæiske borgerinitiativ (revision) (EUT C 389 af 21.10.2016, s. 35).

⁽²⁴⁾ Generaldirektoratet for Parlamentarisk Forskning: »Implementation of the European Citizens' Initiative. The experience of the first three years« (2015).

⁽²⁵⁾ Europa-Parlamentets beslutning af 28. oktober 2015 om det europæiske borgerinitiativ (2014/2257(INI)). Ordfører: György Schöpflin: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2015-0382+0+DOC+XML+V0//DA>.

⁽²⁶⁾ Udkast til betænkning — Revision af forordning (EU) nr. 211/2011 om borgerinitiativet (11.9.2017): <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/afco/draft-reports.html?ufolderComCode=AFCO&ufolderLegId=8&ufolderId=09289&linkedDocument=true&urefProcYear=&urefProcNum=&urefProcCode=>.

3.4. I marts 2015 udarbejdede Den Europæiske Ombudsmand i forlængelse af en initiativundersøgelse 11 retningslinjer for yderligere forbedringer af borgerinitiativet⁽²⁷⁾ og sendte i juli 2017 et åbent brev til Kommissionen for at gøre yderligere opmærksom på sagen⁽²⁸⁾.

3.5. I oktober 2015 vedtog Det Europæiske Regionsudvalg en udtalelse, der støtter en hurtig og gennemgribende revision af forordningen⁽²⁹⁾, og udvalget skal stemme om endnu en udtalelse på plenarforsamlingen i marts 2018.

3.6. Kommissionen offentliggjorde i april 2015 en statusrapport samt et svar på Europa-Parlamentets forslag i februar 2016, hvori den anerkendte de vanskeligheder, som borgere, der tager initiativ til og støtter et borgerinitiativ, oplever.

3.7. Initiativtagere har anfægtet en række af Kommissionens afgørelser om registrering af borgerinitiativer ved Domstolen⁽³⁰⁾ og klaget til Den Europæiske Ombudsmand⁽³¹⁾. Afgørelserne i disse sager kan have bidraget til presset om at ændre forordningen om det europæiske borgerinitiativ, navnlig for så vidt angår delvis registrering af et borgerinitiativ og Kommissionens forpligtelse til at forklare sin afgørelse.

4. EØSU's rolle og det europæiske borgerinitiativ

4.1. EØSU har i kraft af sin rolle som brobygger mellem EU-institutionerne og det organiserede civilsamfund lige fra starten deltaget i debatten om borgerinitiativet. Dette ses ved de hidtil vedtagne udtalelser⁽³²⁾, udvalgets opbakning til borgerinitiativet og nedsættelsen af en ad hoc-gruppe om overvågning af udviklingen og gennemførelsen af denne ret til at deltage i Unionens demokratiske liv⁽³³⁾.

4.2. EØSU vil fortsat være aktivt involveret i det flerinstitutionelle engagement i borgerinitiativprocessen og spille en rolle som både facilitator og institutionel vejleder. Blandt EØSU's initiativer og beføjelser kan nævnes følgende:

4.2.1. Den europæiske borgerinitiativdag, som EØSU arrangerer hvert år for at profilere borgerinitiativet, spiller en stor rolle, når det gælder om at sikre, at borgerinitiativet fortsat er højt placeret på EU's institutionelle dagsorden. Den europæiske borgerinitiativdag er en vigtig lejlighed til at skabe dialog mellem initiativtagerne, EU-institutionerne og andre interessenter, vurdere gennemførelsen og effektiviteten af borgerinitiativet, udveksle bedste praksis og lette netværks-samarbejdet mellem initiativtagere og andre interessenter og fungere som en platform for dialog mellem succesfulde borgerinitiativer. EØSU vil bygge videre på den europæiske borgerinitiativdag og udvide konferencens omfang og styrke dens rolle, f.eks. ved at lave en regelmæssig gennemgang af Kommissionens opfølgning på vellykkede borgerinitiativer. Den europæiske borgerinitiativdag arrangeres af en ad hoc-gruppe i samarbejde med relevante strategiske partnere.

4.2.2. Udarbejdelse af en praktisk vejledning, som nu foreligger i 3. udgave, der skal udbrede og fremme kendskabet til borgerinitiativet⁽³⁴⁾. Borgerinitiativet spiller endvidere en central rolle i en anden EØSU-publikation med titlen »Europæisk pas til aktivt medborgerskab«⁽³⁵⁾ (findes i en trykt version og i en HTML-version⁽³⁶⁾), der har til formål at informere EU-borgerne om deres rettigheder og stimulere et tværnationalt deltagelsesdemokrati.

⁽²⁷⁾ Sag OI/9/2013/TN indledt den 18.12.2013 og afgørelse af 4.3.2015: <http://www.ombudsman.europa.eu/en/cases/decision.faces/it/59205/html.bookmark>.

⁽²⁸⁾ Sag SI/6/2017/KR, brev af 11.7.2017: <https://www.ombudsman.europa.eu/cases/correspondence.faces/en/81311/html.bookmark>.

⁽²⁹⁾ Det Europæiske Regionsudvalgs udtalelse om det europæiske borgerinitiativ (EUT C 423 af 17.12.2015, s. 1).

⁽³⁰⁾ Især Rettens dom af 3. februar 2017 i sag T-646/13 (Minority SafePack) og 10. maj 2017 i sag T-754/14 (Stop TTIP) samt Domstolens dom af 12. september 2017 i sag C-589/15 P (En million underskrifter for et solidarisk Europa), hvor sagsøgerne fik medhold.

⁽³¹⁾ Afgørelse i sag 1086/2017/PMC af 4. oktober 2017 (Mum, Dad & Kids), sag 1609/2016/JAS af 18. april 2017 (Stop Vivisection), klage 402/2014/PMC (fortrolig) af 3. marts 2015 og klage 2071/2013/EIS af 12. december 2014 (Stop Vivisection).

⁽³²⁾ EØSU's udtalelse om gennemførelse af Lissabontraktaten: deltagelsesdemokrati og borgerinitiativ (artikel 11) (EUT C 354 af 28.12.2010, s. 59).
EØSU's udtalelse om borgerinitiativer (EUT C 44 af 11.2.2011, s. 182).

EØSU's initiativudtalelse om det europæiske borgerinitiativ (revision) (EUT C 389 af 21.10.2016).

⁽³³⁾ EØSU's ad hoc-gruppe om det europæiske borgerinitiativ blev nedsat i oktober 2013 med henblik på at yde politisk vejledning om borgerinitiativet og overvåge udviklingen på området.

⁽³⁴⁾ <http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/qe-04-15-566-da-n.pdf>.

⁽³⁵⁾ <http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/qe-04-15-149-da-n.pdf>.

⁽³⁶⁾ <http://www.eesc.europa.eu/eptac/en>.

4.2.3. Indbydelse af initiativtagere, hvis initiativer hører under udvalgets politikområder, så de kan fremlægge dem i EØSU⁽³⁷⁾. Herved giver EØSU initiativtagerne en platform, hvor de kan komme i kontakt med repræsentanter for civilsamfundet og arbejdsmarkedets parter, og EØSU er således med til at profilere borgerinitiativet som et demokratisk værktøj, samtidig med at det fortsat forholder sig neutralt til det pågældende politiske spørgsmål.

4.2.4. EØSU kan altid afgive en initiativudtalelse om genstanden for et vellykket borgerinitiativ, hvis det hører under udvalgets arbejdsområde.

4.2.5. EØSU-repræsentanter bør deltage i alle Europa-Parlamentets offentlige høringer om vellykkede initiativer og dermed bidrage til den interinstitutionelle analyse og undersøgelse af, hvordan der skal reageres på et vellykket borgerinitiativ. EØSU bør pr. automatik indbydes til at deltage i den offentlige høring⁽³⁸⁾. EØSU's holdning vil tage udgangspunkt i drøftelserne fra plenarforsamlinger, som initiativtagerne indbydes til.

4.2.6. EØSU bifalder onlinesamarbejdsplatformen og ønsker at blive inddraget i og informeret om dens udvikling. EØSU mener desuden, at det er vigtigt, at brugerne af platformen har et godt kendskab til de borgerinitiativtjenester, som EØSU tilbyder initiativtagere.

4.2.7. EØSU vil fortsætte med at arbejde for et stærkere og mere effektivt borgerinitiativ og skabe opmærksomhed på nationalt og lokalt plan, f.eks. ved hjælp af sine egne »going local«-initiativer.

5. Bemærkninger vedrørende ændringer af forordningen

5.1. Borgerinitiativet skulle være klart, enkelt og brugervenligt. Imidlertid har mange initiativtagere, repræsentanter for civilsamfundsorganisationer⁽³⁹⁾, akademiske kommentatorer⁽⁴⁰⁾ og institutionelle aktører meldt om betydelige tekniske og juridiske problemer i forbindelse med borgerinitiativet. EØSU bifalder Kommissionens forslag om en reform af forordningen med henblik på at håndtere de mere komplekse institutionelle, juridiske og organisatoriske spørgsmål og fremme dialogen mellem borgere og institutioner. Dette vil igen øge de debatter på tværs af EU, som borgerinitiativprocessen er med til at skabe, uanset om et borgerinitiativ opnår en million underskrifter eller ej.

5.2. EØSU gentager sin fulde opbakning til borgerinitiativet. EØSU mener, at en korrekt og fuldstændig gennemførelse af borgerinitiativet kunne være med til at bygge bro over kløften mellem EU's borgere og institutioner og forbedre borgernes inddragelse i EU's demokratiske proces væsentligt. Det er ligeledes et vigtigt skridt i den videre udvikling af deltagelsesdemokratiet i EU.

5.3. EØSU anerkender den store interinstitutionelle støtte til borgerinitiativet og bifalder Europa-Parlamentets, Det Europæiske Regionsudvalgs og Den Europæiske Ombudsmands forslag til ændringer. De enkelte institutioner spiller en vigtig rolle under og efter borgerinitiativkampagnerne, når det gælder om at yde støtte og skabe muligheder for dialog mellem institutionerne og initiativtagerne.

5.4. EØSU anbefaler, at de enkelte medlemsstater opretter kontaktpunkter med henblik på at informere og bistå initiativtagerne i forbindelse med tekniske og kampagnerelaterede spørgsmål samt spørgsmål vedrørende borgerinitiativet og aktivt fremme borgerinitiativet på nationalt og lokalt plan.

5.5. Med henblik på at forenkle og gøre borgerinitiativet mere effektivt fremsætter EØSU følgende forslag til revision af forordningen:

⁽³⁷⁾ Se fodnote 4.

⁽³⁸⁾ Den 2. februar 2014 sendte den daværende formand for EØSU Henri Malosse en officiel skrivelse til den daværende formand for Europa-Parlamentet Martin Schulz, hvor han udtrykte EØSU's interesse i at blive regelmæssigt indbudt til de offentlige høringer om vellykkede borgerinitiativer.

⁽³⁹⁾ C. Berg, J. Tomson, *An ECI that works! Learning from the first two years of the European Citizens' Initiative* (2014): <http://ecithatworks.org/>.

⁽⁴⁰⁾ Nylige artikler omfatter: Organ: »EU Citizen Participation, openness and the European Citizens Initiative: the TTIP legacy«, 54 CMLRev s. 1713–1748 (2017), Karatzia: »The European Citizens Initiative and the EU institutional balance: On realism and the possibilities of affecting EU lawmaking«, 54 CML Rev., s. 177–208 (2017) og Vogiatzis: »Between discretion and control: Reflections on the institutional position of the Commission within the European citizens' initiative process«, *European Law Journal*, 23, s. 250-271 (2017).

5.5.1. Rollerne som institutionel vejleder⁽⁴¹⁾ for initiativtagerne og beslutningstager i registreringsprocessen bør adskilles. Dette er afgørende for at kunne løse en potentiel interessekonflikt i Kommissionen og for at fremme en fuldstændig og effektiv gennemførelse af borgerinitiativet. EØSU ville være et naturligt valg til rollen som institutionel vejleder.

5.5.2. Der bør være flere muligheder for dialog med initiativtagere, både under og efter kampagnen, med det formål at skabe politisk opmærksomhed om borgerinitiativkampagnerne. Det er med tanke på dette mål EØSU's håb, at alle EU-institutionerne kommer til at tage lige stor del i at skabe muligheder, hvor initiativtagerne kan fremlægge og debattere deres initiativer efter EØSU's model med at indbyde initiativtagerne til forskellige debatter i gruppen om europæiske borgerinitiativer, i sektionsmøder og på plenarforsamlinger. Europa-Parlamentets plenarhøringer er vigtige for disse dialogmuligheder.

5.5.3. Der bør være garanti for en passende opfølgning på vellykkede initiativer. Under hensyntagen til Kommissionens initiativret opfordrer EØSU Kommissionen til at være indstillet på at udarbejde et lovforslag inden for 12 måneder efter, at kampagnen er afsluttet, eller til at fremlægge en fyldestgørende begrundelse for en eventuel afgørelse om ikke at fremsætte et forslag.

5.5.4. I tillæg til Europa-Parlamentets høringer og Kommissionens møde med initiativtagerne bør Kommissionen etablere tættere bånd til initiativtagerne. Initiativtagerne bør med henblik herpå inddrages i de aktiviteter, der finder sted i forbindelse med emnet for et vellykket borgerinitiativ, efter at Kommissionen har fremlagt sin indledende vurdering.

5.5.5. For at sikre den rette fordeling af opgaver og beføjelser bakker EØSU op om den holdning, som civilsamfundet udtrykte under en EØSU-høring — nemlig at Europa-Parlamentet fortsat bør være enarrangør af offentlige høringer om vellykkede borgerinitiativer.

5.5.6. Der bør angives detaljerede og klare begrundelser for alle Kommissionens afgørelser om afslag på registrering af et initiativ, det være sig et helt eller delvist afslag.

5.5.7. EØSU glæder sig over Kommissionens forslag om muligheden for delvis registrering. For at sikre klare og enkle procedurer og kriterier for registrering af et borgerinitiativ bør der imidlertid fortsat træffes en samlet afgørelse om registrering. Kommissionen kunne rådgive initiativtagerne om retsgrundlaget for deres forslag inden fremsendelsen og foreslå mulige løsninger for at undgå afvisning.

5.5.8. EØSU følger debatten om at sænke aldersgrænsen for at kunne støtte og deltage i et borgerinitiativ. EØSU er klar over, at denne problemstilling rejser en lang række spørgsmål, men anerkender samtidig behovet for yderligere drøftelser.

5.5.9. Det er vigtigt at tidshorizonten for revisionen af det europæiske borgerinitiativ forbliver tre år pga. borgerinitiativets betydning for demokratiet i EU og initiativets nylige indførelse, og fordi det tager forholdsvis lang tid at gennemføre de ændringer, der udspringer af den nuværende revision af lovgivningen.

5.5.10. Procedurene for at oplyse borgerne om og øge deres kendskab til borgerinitiativet bør styrkes. Dette bør først og fremmest ske ved hjælp af ad hoc-kampagner, som Kommissionen og medlemsstaterne promoverer. I denne forbindelse foreslår EØSU endvidere, at initiativtagergruppen får mulighed for at orientere interesserede underskrivere om den udvikling og de resultater, der er opnået gennem kampagnen (forudsat at de har givet tilladelse hertil). Tilsvarende gælder det for Kommissionen, at den bør blive bedre til at oplyse om opfølgningen på vellykkede initiativer og i første række informere initiativtagergruppen.

5.5.11. EØSU glæder sig over, at Kommissionen anerkender behovet for den oversættelsestjeneste, som EØSU har ydet siden 2015. Oversættelsestjenesten bør også omfatte oversættelse af bilagene til et borgerinitiativ⁽⁴²⁾. Dette er vigtigt for at fremme offentlighedens forståelse af de pågældende initiativer.

5.5.12. Nye metoder bør undersøges, for så vidt angår onlineindsamling af underskrifter via de sociale og digitale medier for at nå ud til et endnu større publikum.

Bruxelles, den 14. marts 2018.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁴¹⁾ Se punkt 1.2 og 4.3.2 i EØSU's udtalelse om borgerinitiativer (EUT C 44 af 11.2.2011, s. 182).

⁽⁴²⁾ Bilagenes betydning drøftes i punkt 47-58 i Izsák og Dabis mod Kommissionen (Sag T-529/13).

ISSN 1977-0871 (elektronisk udgave)
ISSN 1725-2393 (papirudgave)

Den Europæiske Unions Publikationskontor
2985 Luxembourg
LUXEMBOURG

DA